

תמצית הפרקים

אות א

הפנימיות ירדו למטה יחד עם הניצוצין דש"כ ורפ"ח כדי להוציא ולהמציא את שרשי הבי"ע וכדי שישתתפו אף הם בעולמות בי"ע, ויתלו את בנין האצילות עצמו במעשי בני האדם, ע"י התורה והמצוה.

אות ב

טעם הדבר, שכן עולם האצילות הוא המעון והמדור לאור א"ס שנתגלה למטה, וא"כ בע"כ שגילוי אלהותו ית' בעולם תלויה במעשה ישראל. שכן על ידי כך נתקנו שברי הכלים והניצוצין של האצילות. בכל מצוה נתקנים עולמות עליונים, ויש מהם מצוות המתקנים בעשיה, ויש שמתקנים ביצירה ויש שבאצילות. אמנם הכוונות, וכן המצות לקבוע בלב את אמתתו ואחדותו ית' ושאין עוד מלבדו - לעולם אינם נוגעים כי אם לגילוי שמותיו ית' אשר באצילות.

כל זה במעשה ישראל, אמנם מעשי הגוים אינם פועלים תיקון אלא בבחינת השר שלהם.

ובעמקם של דברים, מעשי ישראל פועלים אפילו למעלה מהאצילות. ומה שמבואר שכל א' אינו מתקן אלא עד שורש נשמתו, זהו רק במה שנוגע לשם במכוון

עיקר התהוות שרשי המציאות דכל העולמות אבי"ע הוא מהעביות אשר היתה כלולה באורות מלכי העגולים והיושר אשר בעולם הנקודות. ומאחר שהתגלות עולם הנקודות היתה על ידי התעלמות אור א"ס, ועל כן היא מרוחקת ממעלת מדרגת אלהות, ממילא עי"כ היתה בהם עביות מרובה. ובפרט לאחר מיתת המלכים ושבירת הכלים, שאז עלו כל אורותיהם למעלה, ושברי הכלים ירדו למטה, הרי שנתעבו עי"ז בעיבוי אחר עיבוי, ויצאו ונעשו מהם גם כל השרשים הראשונים דהעולמות בי"ע.

המלכים שיצאו הם שורש לב' בחי' (א) פנימיות הפנים הרי הוא בבחי' אצילות, (ב) חיצוניות הפנים ופנימיות וחיצוניות דאחוריים שהם בחי' בי"ע.

מאחר שיצאו עולם הנקודות על ידי העלם אור א"ס, ממילא יצאו בתורת נקודות בלבד ללא גילוי שלם של אורות, ועל ידי זה מתגלה (אחרי השבירה) שורש בחי' בי"ע שאינו אלהות כלל.

הפנימיות של בחי' הנקודות (גם של הפנים וגם של האחוריים) נשארת לעולם ע"מ להיות שרש לאצילות גם לאחר ירידת המלכים, וכל חלקי

תתנב לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה דרוש א ענף א

והנה על אף שנחרבו ולא נשאר מהם מאומה, אמנם עכ"פ נשאר מהם ריח גדול וזוהמא מכל הטומאה דעולם התהו (ובהם נתערבו השרשים של עולמות בי"ע שיצאו לפועל וכן שברי הכלים מחלקי האצילות עם הניצוצין דש"ך ורפ"ח). וזוהמא זו שנשארה מעולם התהו היא אשר גרמה את החטא דעץ הדעת, וממילא מה שנתקן מעולם התוהו מעיקרא ע"י אור המ"ה במעשה בראשית חזר וירד על ידי החטא, וכן המשיכה הירידה בחטא קיץ ודור אנוש וכו', וממנו נעשה היצר הרע שבאדם וכל התלאות הבאות ממנו.

והנה כאן אבוא לבאר בע"ה איך יצאה הטומאה בעולם התהו, וצרכו ועניינו, וכן נבאר מ"ט יורדים הדורות, איה המקום לתשובה והכי אבדה תקותינו לעליה וגילוי, ח"ו. וכן לעניין ביאת הגואל, אם ביאתו היא רק למענו ית' או דילמא תלוי הדבר בתשובה, ואם ביאת הגואל הינה רק למענו ית' למה השי"ת מביא עלינו את הצרות במשך זמן ארוך כ"כ.

ובהדיא, אמנם ישנה פעולת תיקון גם למעלה למעלה מזה, שכן שורש נשמת ישראל נובע מאור היחוד הפנימי המצוי למעלה מאצילות ופועל גם שם.

מעשים רעים אינם מגיעים למקומות גבוהים שכאלו, וכל פעולת מעשינו למעלה רק מוסיף בגילוי אור א"ס, שלפעמים יעדיף ולפעמים יחסר ח"ו, אמנם הוא אף פעם אינו מקלקל למעלה.

אות ג

מכה העלם אור א"ס שהיה בנקודות, נתגלו שרשי העולמות בי"ע בחיצוניות דב"ן. שכן הללו נתעבו, ואחר השבירה ירדו למטה, ושם יצאו כל כחותיהם מן הכח אל הפועל. יציאתם זו הוא על ידי ש"ך ורפ"ח שירדו עמהם, שכן באותה העת הם אשר היו לנשמתם וחיותם, שכן הם מהאורות, והם מהגבורות שבאורות דנקודות והם שורש דמציאות הרע כולו. ולכן כל הטומאה והזוהמא שבעולם התהו יצא על ידיהם.

דרוש א

ג"ר דא"ק "ושמו" היינו א"ק עצמו. ופי' מש"כ בפרד"א שם "עלה במחשבה לברוא את העולם", היינו שהאורות מטבור דא"ק ולמטה עלו למעלה למו"ס דא"ק.

וממשיך בפרד"א "וראה שאין העולם מתקיים" ולכן "ברא תשובה".

ענף א

לעניין מאי דאיתא בפרקי דרבי אליעזר פרק ג' "עד שלא נברא העולם היה הקב"ה הוא ושמו הגדול בלבד", אפשר לפרש ד"הוא" היינו א"ק, "ושמו" היינו עולם העקודים, הרי הם הכלי והשם הראשון, או אפשר לפרש ד"הוא" היינו

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה תתנג דרוש א ענף ב אות א - אות ד - ענף ג - אות א

כי המלכים של ז"א הם באמת מלכי יושר, ושל נוק' הם מלכי עיגולים, ולפי מש"כ בדרוש ז' ענף א' אות ג' יוצא שהמלכים של ז"א הם ז"א של מלכי העיגולים והיושר כאחד, וכך המלכים של נוק' הם נוק' של עיגולים ויושר כאחד.

אות ג

לפי זה יתבאר למה בדבה"י מת המלך השמיני, הרי הוא עטרת היסוד, ובחי' התיקון [שם מדובר במלכי נוק' שלא נתקנו] ועל כן מלך השייך לתיקון לא היה בנקודות דנוק' ולכן היו חסרים בחי' הזיווגים.

אות ד

ישנו חילוק שבין ג"ר דמלכי יושר לג"ר דמלכי עיגולים, שביושר יצאו י' בחי' הכוללים את ג"ר, ומתוכם רק הג"ר נתקיימו ואילו הז"ת נשברו. אמנם בעיגולים לא יצאו ג"ר כי אם רק הז"ת בלבד.

וממילא השם שלהם ביחד היא י' (בלא מילוי) ה"ה ו"ו ה"ה, באופן שהי' מרמז לג"ר. והיה הדבר במלכי יושר ולא במלכי עיגולים, והוא עולה מ"ב, והוא שם מ"ב אשר בו נברא עולם הנקודות.

ענף ג

אות א

כבר ביארנו שמלכים דז"א הם המלכים הנזכרים בפרשת וישלח, ומלכים

וקשה, מ"ט ברא את העולם תחילה באופן שלא יתקיים.

אלא צ"ל שה' ברא את העולם באופן שיש גם טבע (אשר באופן זה אין העולם יכול להתקיים), וגם אפשרות יציאה מגדר הטבע (הרי הוא עצמו בריאת התשובה). והנה כדי שהעולם יתנהג על ידי שני ההנהגות האלה יחד צריך שהטבע יבא חסר, ויצטרך תיקון על ידי העל-טבעי. וזהו עולם הנקודות, שבו טמונים כל היסודות והשרשים של כל ד' העולמות אבי"ע, והללו לא היו קיימים עד שברא את התשובה, הרי הוא בינה דהיינו י"ג ת"ד שהם בבינה הרי הוא עלמא עילאה, וכן הם נפקין מבינה דמו"ס, הרי הוא אור הדעה עלאה שממנו יוצא שם מ"ה בעת התיקון, והיינו האור הניסי שבו מנהיג השי"ת את העולם תמיד בהעלם.

ענף ב

אות א - אות ד - ענף ג

שבירת המלכים היתה בכל ו' הפרצופים, ובכולם נתקיימו הג"ר, ואילו הז"ת מיתו ונשברו. אמנם רק מלכי זו"ן הם שנזכרו בתורה ולא מלכי א"א, ואילו מלכי או"א מכוסים במזלין ונכללים בא"א וממילא מובן מ"ט אינם נזכרים בכלל ואפילו בזהר. אמנם האד"ר מזכירם ג' פעמים כנגד א"א וזו"ן.

אות ב

לפי דברינו בח"א שבכל פרצופי המלכים יש מלכי יושר ומלכי עיגולים, יוצא

תתנדר לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה דרוש א ענף ג אות א - אות ה

אות ג

המלך השמיני דמלכי עיגולים שמת, לא יצא בשלימות, אלא רק בבחינת הארה דהארה מהת"ת שבו, שכן עיקר בחי' היסוד הוא לעולם רק כללות דה' הקצוות, ונמשך מהת"ת ומכללות הארת ה' הגבורות שביסוד הוא שנמשכת הארה דהארה זו, והוא מציאות עטרת היסוד דנוק'. ולכן נשתנה שמו בדברי הימים ונקרא "הדד" כשמו של המלך הרביעי הרי הוא ת"ת, שכן כל מציאותו של המלך השמיני דמלכי העיגולים היא מהארה דהארה דת"ת.

אות ד

טעם יציאת עטרת היסוד דנוק', שכן מלכי העיגולים הם מבחי' הגבורות תקיפין, ומדרכן הוא להתחלק ולהתפרד, ולכן אפילו ההארה דהארה היה בכוחה לצאת להיות מציאות בפני עצמה, משא"כ מלכי היושר שלא היו בהם גבורות כל כך, לא נאצלה בהם ההארה דהארה להיות למציאות בפני עצמה, ורק יצא עד היסוד, הרי הוא כללות הארת כולם. "מלך הדד" הנ"ל לא נתקן בתיקון כלל, ויתוקן רק בקץ הימין.

אות ה

ממילא יתבאר למה בפרשת וישלח כתוב במלך הרביעי "עוית" ואילו בדבה"י "עוית", שהמלכים בעיקרם הם ו' (שכן המלך הראשון הוא דעת, יסודם וכללם של שאר המלכים), וכל א' מהם כלול מ'י, ולכן בדבה"י שהוא הנוק' שבה יש גבורות גדולות שאין מעצור לרוחם

דנוק' הם המלכים הנזכרים בדבה"י. אמנם יש ביניהם ז' שינויים: א) במלך הראשון שבדבה"י לא כתוב "וימלוך" ב) במלכים דוישלח (מלך השלישי) כתוב "חשם" חסר ו', ובדברי הימים כתוב עם ו' ג) מלך הרביעי שבוישלח שם עירו "עוית", ואילו בדבה"י שם העיר היא "עוית" ד) בדבה"י במיתת המלך השביעי לא נאמר שם אביו ה) בוישלח כתוב "הדר" ובדברי הימים "הדד" ו) על "מלך הדר" שבוישלח לא נאמרה מיתה, ואילו ה"מלך הדד" דדבה"י מת ז) במלכים דוישלח נאמר במלך הח' "עירו פעו" ובדברי הימים "פעיי".

אות ב

מלכי עיגולים (שהם מלכי נוק') לא נתקנו עדיין בשלימותם אלא הם טבועים בעמקי הקלי'. וזאת, מאחר שלא נתקנה בה עטרת היסוד שבה כלל, וממילא דווקא שם נאחזת הסט"א. ולכן המלך השמיני אשר בבחינה זו מת, ולכן דעתן של נשים (בחי' נוק') קלה, כי הדעת תלוי ביסוד (והדעת שלה אינו בראש אלא בין כתפיה), ומכח זה הוא שנגזר על הנוק' "בעצב תלדי בנים", ואין לה מצות מילה. ולכן אין לקטן דעת שכן הוא כולו בעטרת היסוד שלה שאינה מתוקנת.

אמנם בז"א לא יצא המלך השמיני בעולם הנקודות אלא רק בזמן התיקון, ואפילו הגבורות שבעטרת היסוד, הרי הם בחינת "מהיטבאל" יצאו בתיקון יחד עם הדר, ואז היו הגבורות ממותקים שכן הם יותר מעולים מהחסדים.

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ◊ תמצית הפרקים ואחלמה תתנה דרוש א ענף ג אות ה - אות ח - ענף ד אות א - אות ב

העיגולים אין המלך הח' מציאות בפני עצמה, אלא רק הארת השורש דהיינו ת"ת אשר נחלק מהיסוד.

אות ה

ממילא יתבאר מ"ט מביא האריז"ל שהמלך הז' נקרא על שם המלך הדעת, והמלך הח' נקרא על שם הת"ת.

ענף ד

אות א

חושם הוא מלך מידת החסד, והוא מלך במלכי עיגולים על דרך "כל היתר כנטול דמי" שכן המה הגבורות תקיפין אשר בהם עצמם אין חסד כי אם על ידי הארת מלכי היושר שהאירו בהם, וזהו הו', דהיינו ו' מלכי היושר שהאירו להם, ואין להם חסד מצד עצמם. על אף שגם מלכי היושר היו חסרים חסד, שכן עיקר החסד בא משם מ"ה והוא הרי עוד לא נתקן, אמנם ביחס לעיגולים נחשב הדבר שהיתה להם בחינה זו.

אות ב

לפי דברינו בענף ג' אותיות ג' וד' שהמלך הח' דעיגולים הוא עטרת היסוד, צ"ע לכאורה, מ"ט יש לו את אשתו הרי היא מהיטבאל, הרי היא הט"ר דב"ן שלא יצאו כלל.

ענין "שם עירו" הוא יחוסו ומקומו, הרי הוא מקום מושבו, ולכן במלך השמיני שבמלכי עיגולים נאמר "שם עירו פע"י עם י", המרמז על עטרת הברית דז"א.

וכ"א פועל בפ"ע, הרי שהיו"ד שבכ"א הוא עיקר, ואילו כללותם, דהיינו מספר כולם, טפלה לו. וזה סוד לשון הכתוב "עיות" דהיינו יו"ד לפני וי"ו שכן מתגלה הי' של כל אחד מהם והו' הוא יותר בהעלם. אמנם במלכי וישלח, הרי הם מלכי היושר, גילויים העיקרי הוא בחי' הו' הכוללם, ואילו פרטיהם דהיינו הי' הינם בהעלם, וממילא הו' הוא יותר נגלה והי' יותר נעלם.

אות ו

כמו כן יתבאר מעתה מ"ט אין נזכרת מלוכה על המלך הראשון שבדבה"י, שכן בנוק' נתמעטה הדעת גם לאחר התיקון.

כמו כן יתבאר מ"ט אין נזכר השם של אביו של המלך השביעי הרי הוא היסוד, שכן שם האב מורה על שרשו של דבר, ושורש היסוד הרי הוא הת"ת (ועל אף שבעולם הנקודות מלך היסוד יצא מהוד אמנם עיקרו הוא מהת"ת). והנה בנוק', היסוד לקח את ה' הגבורות ע"י ב' המלכים דיסוד ומלכות כאחד דהיינו המלך הז' והמלך הח', והרי שניהם מתו, לכן במיתת מלך היסוד אין נזכר שם אביו, שכן שורשו הנמשך בו אין מיתתו גמורה שכן לא נגמרה מיתתו כי אם במיתת המלך הח', ורק שם היתה עיקר מיתתו. אמנם במלכותו אכן נזכר שם אביו, שכן אז הוא לקח את כללות השורש כולו.

אות ז

ולכן לא נזכר אף במלך הח' שם אביו לא במלכותו ולא במיתתו, שכן במלכי

תתנו לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה

דרוש א ענף ד - אות ג - אות ד - ענף ה אות א - אות ג

שכן ממנו נעשה אותו הדר הרי הוא המלך הח', ורק במיתת מלך הח' נגמרה מיתת אביו.

ענף ה

אות א'

כל הנ"ל הוא על פי שיטת הגר"א בעניין זה. והרי האריז"ל נראה כחולק עליו בכ"מ, ואיך יתכן כי התעלמתי מדבריו. אלא מצאתי מקום לנטות מדרך האריז"ל מכיוון שבשער הפסוקים וכן בשער מאמרי רשב"י הוא עצמו נוטה משיטת עצמו וסובר כדעת הגר"א. אלא צ"ל שכל מלך ומלך היה כלול מכולם, ועל ידי תוקף גבורתם היו מתהפכים ומתחלפים מזה לזה תמיד, ולכן יש מקום לדברי הכל והכל אמת.

אות ב

מש"כ האריז"ל שהמלך השביעי הוא מלכות, אין כוונתו לעטרת היסוד, שכן בחינה זו לא יצאה בנקודות, אלא כוונתו לנוק' הכללי, והוא כללות כל המלכים שבדבה"י.

אות ג

נזכר בע"ח "ואז הנקודה של הנוקבא היתה בסוף היסוד דז"א בסוד העטרה עצמה דיסוד" ואין הדברים כפשוטם אלא שהוא המלכות והסוף של מלך הדעת, והוא מלכות דכתר דנוק',

אמנם במלכי יושר כתוב "פעו", ומלמד בזה על שרשו דהדר הרי הוא מהחסד עלאה הנמשכת מרזא דאור א"ס. אמנם במלכים דעיגולים לא נתקנו עדיין, מכיוון שבחי' העטרה שלה נתפרדה ויצאה בפני עצמה ומתה, ולכן לא יכלה לקבל אורות דמ"ה וט"ר דב"ן.

אות ג

הטעם שלא נזכר הדר אצל מלכי העיגולים על אף שגם הם נתקנו, שכן דבה"י נכתב על ידי עזרא ונחמיה שאז כבר חזרו המלכיות ונפלו, וחזר והתעורר חטא דעץ הדעת מירידת ונפילת כל המלכיות כולם. אמנם כל זמן שמשא רבינו היה קיים (בזמן כתיבת פרשת וישלח) עדיין היה העולם תלוי ועומד באופן שאולי יחזור לתיקונו הראשון.

אות ד

ביאור מש"כ שהמלך השמיני דמלכי עיגולים "שם עירו פעי" הוא משום שעיקר מציאותו הוא העטרת היסוד דזכר, והיא אשר היתה מקבלת את כל התיקון דמ"ה אם היא לא היתה נפרדת מהיסוד (הרי הוא המלך הז') למלוך בפני עצמה. אמנם מכיוון שהיא יצאה להיות מלך בפנ"ע, התגברה הנוק' דנקודות יותר מז"א דנקודות, שכן אצלו יצאו רק ז' מלכים ואילו אצלה יצאו ח', ולכן ממנה הוא שיצאו הקלי' היותר קשות. וזה מה שגרם לאריכות זמן דעת קץ הימין. לכן לא נאמר שמו של אביו של בעל חנן במיתתו,

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ◊ תמצית הפרקים ואחלמה תתנו דרוש א ענף ה אות ג - אות י

היתה כלולה עם היסוד, ובנוק' יצאה זו העטרה למלוך לבד. וזהו מכיוון שבעולם הנקודות יש מעין מה שיהיה בתיקון.

אות ז

כל האמור לעיל לעניין המלכות היא רק לשיטת האריז"ל. אמנם לשיטת הגר"א הדבר הוא פשוט יותר שכן לא נזכר בתורה מהמלכים דנוק' הכללי מאומה.

אות ח

לפי מה שנתבאר לעיל בדברי האר"י שהמלך הז' הוא מלכות והוא הנוק' הכללי, אם כן מלך רק אחרי מלוכת כל מלכי ז"א. וד"ז צ"ע, שכן לדברינו מלכי העיגולים והיושר מלכו יחדיו ולא בזה אחר זה. אלא צ"ל שכל דברי האריז"ל קאי רק על מלכי העיגולים ולא על מלכי היושר, ולכן הנוק' המדובר כאן היינו נוק' דעיגולים. וכן היה עד"ז ג"כ בהזו"ן הכלליים דאורות הצפר"ג גופה, אלא שעיקר דברי האריז"ל קאי על אורות העינים.

אות ט

ולכן ג"כ יתבאר מש"כ האריז"ל שהמלך הראשון הוא חסד, ואילו במק"א כותב שהוא גבורה, שכן הראשון עוסק במלכי יושר ואילו השני עוסק במלכי העיגולים.

אות י

נתבאר בחלק א' שעיגולים הם היסודות דכל עולם. וצ"ע שהרי יסודות

והיינו המלכות מהי"ס דעטרה דז"א שיצאה אחר כך בעולם התיקון.

אות ד

פי' ד"ז שמלכות דיסוד יצאה כלולה עמו, כוונתו רק למלכות הפרטית של היסוד, ולא עטרת היסוד. ואותה המלכות שייכת לז"א גופא, הרי הוא המלכות הפרטית דהיסוד שבו. שכן אע"פ שבעולם הנקודות יצאו כולם בבחינת נפרדים, בז"א בחי' זו לא נפרדה והיתה כלולה בו גם בעולם הנקודות. משא"כ הנוק' העיקרית, שאע"ג שכל עיקרה אינה אלא נקודה אחת, ועכ"ז היא נפרדה ונתחלקה לשמונה מלכים, והם ח' המלכים אשר בדברי הימים.

אות ה

אחרי שיש לנוק' ח' מלכים שמתו, הרי שיש בכל א' מהם ו' נקודות. לכן, לצורך תיקונו, צריך להעלות ולתקן "הפרשת חלה" שהיא א' ממ"ח, ועניינו לקשר את מ"ח הבחי' שבה לכל נקודה שבז"א. וזאת על ידי השם יו"ד ה"א ו"ו ה"ה שמספרו מ"ח, ולכן ניתנה מצוה זו דווקא לאשה שכן מלכים אלו שייכים לנוק'.

אות ו

מש"כ שהיתה בחי' עטרת היסוד בעולם הנקודות, אין זו עטרת היסוד שהוא תיקון המ"ה, אלא רק מעין זה, הרי הוא המלכות הפרטי שביסוד דז"א, בו הוא השתמש בתורת העטרה שבו, ובז"א היא

תתנח לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ◊ תמצית הפרקים ואחלמה

דרוש א ענף ה אות י - אות יא - ענף ו אות א - אות ד

אות ב

שמות הערים מורים על תוקף הדינים הקשים אשר משם יצאו, אם כי תוקפם תלוי בעיקר בעירם ולא להם עצמם משא"כ מלכי הקצוות שתוקף הדינים שלהם הוא עצמי בהם.

אות ג

לכן על מלך חושם נאמר שהוא "מארץ התימני" שכן על אף שהוא עצמו חסד, זהו רק ביחס למלכים אחרים, אמנם הוא עצמו דין. ולכן כל בחי' החסד שבו מיוחסות לארצו ולא לו, ולכן נזכר בו ארצו ולא עירו, שכן זכירת ארץ היא יחס רחוק יותר.

במלך השביעי לא נאמר שם עירו כלל, שכן הוא יסוד לגר"א ונוק' לאריז"ל, ונקרא כך על שם הדעת כנ"ל, שכן אין לו שורש (דהיינו שם עירו) בפני עצמו אלא שהוא רק תולדה של מלך אחר.

אות ד

שם האב נזכר רק בד' המלכים בלע, יובב, הדר ובעל חנן. ואומר האריז"ל שהיינו ד' האחוריים דאו"א וישסו"ת שנפלו, ומשום שכל ירידתם של אלו ד' הבחי' לא היה כי אם באצילות גופה, ולא מיתו, לכך לא נכתב שם אביהם גם באלו הד' כולם אלא רק בעת מלוכתם ולא במיתתם.

המלך היחיד שנאמר בו שם אביו במיתתו הוא בעל חנן, מכיוון שהוא בחינת כללות כל ד' האחוריים והיא תכונתו

לעולם יוצאים ראשונים, ואילו כאן הם יצאו אחרונים. ועי' מש"כ לעיל אות ג', שעיקרו של היושר הכללי הוא מהעולם העליון ומכוחו נמשכים ויוצאים כל העיגולים, הרי הם יסודות דתחתון, ואח"כ מתייחד בעיגולים הכללי, ועי"ז יוצאים המציאויות הפרטיים דעולם התחתון, הרי הם היסודות. וכן הדבר כאן, שהז"א הכללי דנקודות שהוא היושר הכללי שבהם, והוא קדם לבחי' הנוק' הכללי דנקודות, אמנם הם לא מלכו יחד בכללות, אלא שכל פרט ופרט שבעיגולים מלכו יחד עם כל פרט ופרט שביושר.

אות יא

כל מה שהזכרנו כאן מענין היושר, הנה הוא רק לפי מצב מדרגת עולם הנקודות עצמו. כל אותן בחי' היושר שבועולם הנקודות נחשבות לאחר התיקון לבחי' עגולים בלבד.

ענף ו

אות א

להשלים ענייני השינויים שמצינו בין המלכים: אלה שהזכירו בהם את שם עירם הם מהקו האמצעי דהיינו דעת ת"ת ועטרת היסוד. המלך הדר שרשו מאור הדעת עלאה, וממילא לאחר התיקון מתפשט בג' מלכים אלה עיקר האור דהדעת עלאה מרזא דא"ס, ולכן המלכים שבקו האמצעי היו קרובים יותר לאור הא"ס מאשר המלכים שבקצוות.

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ◊ תמצית הפרקים ואחלמה תתנט דרוש א ענף ו - אות יא - ענף ז אות א - אות ה

אות ג
איתא בזהר שהס"א הוא סריס וממילא אינו יכול לעשות פירות. א"כ צ"ע מהיכן יש לגוים, שהם תולדותיו, כח לפור"ר. אלא מש"כ שהס"א לא עושה פירות, הוא רק מצד עצמו, אבל ע"י החטא נתקנו ונשלמו בחינותיו ועושין פירות ג"כ, שכן ע"י החטא נמשך להם מאור הדעת דהתיקון, ומה שיוצא להם לשם תיקונם מדעת ה"ה המ"ה הוא רק מהחלק החיצוני ביותר שלהם, שכן עיקר האור נסתלק על ידי החטא ועלה למעלה.

וזהו ענין דמלך הח' הרי הוא המלך הדר שהיה מהמלכים דטומאה וקלי', וכן זהו הענין של אשתו מהיטבאל, שהיא כנגד הט"ר דב"ן דקדושה.

אות ד
הדר דקדושה, הרי הוא התיקון, וכן הדר שהוא ממלכי אדום ממש, ענין א' להם, זה מצד הקדושה, וזה מצד הטומאה. וכמו כן כל התורה נמצאת בכל עולם ועולם כפי הגילוי השייך לאותו עולם.

אות ה
וע"פ זה יש ליישב סתירה הקיימת בכתבי האריז"ל, שיש מקומות שכתוב שיש לרע אחיזה רק בעשיה, ובמק"א אומר שגם ביצירה ובמק"א אומר שגם בכריאה.

ולפי הנ"ל דברינו בענף זה יש ליישב שהחילוק בכל עולם הוא בין מציאותם בתחילת יצירתם למציאותם אחרי חטא בני אדם: עולם העשיה נתייסד

וגילוי של הדעת, והדעת היא כללות של הג"ר שכל מיתתם וירידתם לבי"ע לא היתה אלא מצד כללותם במלך הדעת. אמנם כל זמן היותם במלך הדעת עצמו הם לא ירדו לבי"ע, ולכן אין נזכרת מיתת אביו של מלך הדעת כי אם לאחר התפשטותו בו"ק.

בדברי הימים אינו נזכר אביו של בעל חנן, מכיוון ששם מדובר במלכי נוק', שכן מיתתו של יסוד דנוק' לא נגמרה עד המלך השמיני הרי הוא מלך המלכות.

ענף ז

אות א
"מלכים קדמאין" נקראים כך על שם שהם קדמו לעולמות אבי"ע, וזהו עולם התהו. והנה צריך לדעת שח' המלכים היו אנשים, והם היו מפסולת המלכים קדמאין. והנה ד"ז צ"ע, שכן אם כן זה כולל גם את המלך הדר שהיה מסיגי המלכים, ועליו אפילו מבואר שהוא הסמ' הידוע. ואם כן קשה, הרי מצינו בזהר וכן מפרש האריז"ל שהמלך הדר הוא תיקון הכל.

אות ב
חטא עץ הדעת גרם לחסרון ופגם בכל ד' העולמות ועל ידי כך נעשה תיקון באבי"ע דקלי'. וכל אלו שנתקנו, נתקנו על ידי המ"ה דתיקון דקלי' הרי הוא המלך הדר.

תתס לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה

דרוש א ענף ז אותיות ה-ז - דרוש ב ענף א - אותיות א-ד

שקולים אם כי אינן מעורבים זב"ז, אמנם מעשה בנ"א מערבים אותם.

אות ו

מלך הדר דקלי' שבעולם העשיה לקח את תיקון המ"ה לעצמו, וע"י זה נמשך המלך הח' דארץ אדום, ולכן לא מת, שכן הוא קיים בעוונותינו המרובים עד עת התיקון האחרון.

מציאותו באופן שתמיד הרע יהיה יותר מהטוב עד לתיקון האחרון, וביד האדם לכופ את הרע לטוב על ידי מעשה המצוה. עולם הבריאה נתיסד מציאותו באופן שיש שם רע ממועט ללא אחיזה בו כלל, אמנם מעשה בני אדם מגדלים את הרע עד שהוא נעשה כביכול שוה עם הקדושה והוא בבחינת "נכנס צלם בהיכל". מציאות עולם היצירה נתיסדה באופן שבו הטוב והרע

דרוש ב

אות ג

אמרנו ח"א ענף ה' אות ז' שהאצילות היא אלהות גמור. והנה זה הוא רק מצד שהמאציל מתייחד שם, אבל מצד האצילות עצמו אין בו אלהות כלל, שכן הוא חדש. וזהו רק מאחר התיקון ואילך, אבל בזמן הנקודות לא היה שייך בו שם אלהות כלל, מאחר שכל עצמות ותכונות ד' המחצבים התחתונים היו מעורבים בו, והללו היו מרוחקים מאור א"ס וממילא לא נתגלה בהם יחודו ית' כלל. ד' מחצבים אלה הם הסיגים שהיו מעורבים בהם שגרמו את הפירוד, ובעת התיקון נתבררו ועלו למעלה ונתקנו.

אות ד

בעתיד יתוקנו מחצבי הנשמות והמלאכים ופנימיות מחצב העולמות (אם כי גופם יתבטל לגמרי) להתעלות למדריגת אצילות, אמנם מחצב הקלי' יתבטל מכל וכל, ואפילו שרשו, הרי הוא האור החשוק

ענף א

אות א

כל המציאות מתייסדת בה' מחצבים: ספירות, נשמות, מלאכים, קלי' ועולמות. והמה זה לפנינו מזה וזה למעלה מזה, והם נמשכים זה מזה, באופן שחלק התחתון דכל עליון הוא יסוד ושורש לכל התחתון ממנו.

אות ב

כל הה' המחצבים הנ"ל היו כלולים בכלים דנקודות. וכאשר נכנסו האורות בכלים במקומם שמטבור דא"ק עד סוף רגליו, היו הה' מחצבים במדריגת מחצב הספירות בלבד, והיינו בעת מלכותם שהיתה כרגע. וכאשר נשברו הכלים, יצאו שברי הכלים וירדו למטה, ואז יצאו להתגלות בכל תכונותיהם מהכח אל הפועל. ונתהוו בהם ה' מדריגות לה' מחצבים.

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ◊ תמצית הפרקים ואחלמה תתסא דרוש ב ענף א אות ד - אות ו

הראשון מד' המחצבים התחתונים. והוא הוציא את כל כחו לפועל והיינו תתקע"ד הדורות שיצאו קודם שנברא העולם. והנה הללו לא היו שלמים כמותינו, אלא בבחינת שרשים בלבד. והנה אלו תתקע"ד הדורות הם מחשבון אלף דור שנבראו קודם מתן תורה. והיו כולם רשעים שלא היה בהם טוב כלל מצד עצמם, ולכן נימחו. אמנם כ"ו הדורות הבאים אחריהם היו יותר מתוקנים, והיינו שורש לכל יחידי הסגולה שבכל דור. לכן לא ניתנה התורה אלא לאחר שעברו אלף הדורות, משום שהיו רובם רשעים, ואי אפשר היה ליתן להם את התורה.

אות ו

ביתר ביאור: שורש "אלף דור" שיצאו ממחצב הנשמות שבשברי הכלים הוא בח' המלכים שהיו גבורות גדולים, והיו בהם סיגים רבים ומכל א' מהם יצאו קכ"ה זיני מסאבותא. טעם המספר קכ"ה, שכן עיקר המלכים המה חמשה, כאשר דעת הוא שרשן ויסוד הוא כללותן ומלכות נלקחת מהמלכיות של כולם, ובכ"א מהם יש ה' גבורות ולכן הם כ"ה, והרי היו מלכים בכל ה' הפרצופים (א"א או"א וזו"ן) ממילא הם קכ"ה (האמת היא שיש ו' פרצופים, אמנם ממלכים דעתיק לא יצאו קליפות ממש).

מתוך "אלף הדריין" שעלו במחשבה ליבראות נימחו תתקע"ד שכן הם יצאו בבחי' נקודות קטנות ובחי' שרשים בלבד, וכ"ו (הרי הם כ"ו הדורות מאדה"ר ועד משה רבינו) היו מתוקנים מהם, ולכן

והדינים והגבורות התקיפים שעל ידם יצא כל המציאות. ומאז יהיו רק ד' מחצבים. ואח"כ יתעלו עוד יותר שיהיו רק ג' מחצבים (שכן יתבטלו העולמות לגמרי) וכן הלאה יתעלו למעלה למעלה עד שישאר רק מחצב הספירות.

אמנם תיקון מחצב הספירות כבר החל, וחלק גדול ממנו אירע בעת תיקון דמעשה בראשית שאז נבנה האצילות ע"י הבירור מהכלים והניצוצין דב"ן, ומני אז הם עולים ונבררים תמיד. והנה תיקונם היה צריך להיעשות אדם הראשון על ידי מעשיו, וכאשר נתקלקל על ידי החטא נתעכב תיקונם ונתאחר עד מתן תורה, ואחרי חטאי דור המדבר נתעכב עוד עד ביאת המשיח. אמנם מעת מתן תורה והלאה הם נתקנים ועולים לאט לאט על ידי כל מה שקורה בעולם הזה, ואין רגע ללא תיקון כל שהוא בדרך זה.

אות ה

כאשר נשברו הכלים, נעשה על ידיהם כל עולם התוהו ותולדותיה מחמת ריחוקם של המחצבים מאור א"ס.

הנה לא נדבר כאן אלא על בחי' עולמות בי"ע בלבד, שכן ד' המחצבים התחתונים הם יסוד לכל העולמות בי"ע, ומהם יצאו כל פרטי המציאות, שכן הם היו גבורות בלבד וממילא טבעם הוא להוציא את כחם לפועל, וזהו שרש כל מה שעתיד להיות בעולמות בי"ע.

המציאות הראשונה שיצאה היא מחצב הנשמות, שכן הוא המחצב

תתסב לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ◊ תמצית הפרקים ואחלמה דרוש ב ענף א אות ו - אות ט

אות ה

הכח לכל ד' המחצבים להוציא תולדות נובע ממחצב הספירות, הרי הם הכלים דאצילות שהיו כלולים בשברי הכלים, והמה בחי' נשמה לבי"ע. ועיקרם הם הש"ך פ"ר ורפ"ח ניצוצין מאורות הנקודות שירדו עמם ע"מ להחיות את הכלים, ולהם הוענק הכח להוציא תולדות, ובכחם הוציאו אל הפועל את מחצבי הרע המושרשים בהם. והנה דרכה של טומאה הוא לגזול את מה שאינו שלה, ולכן היא גברה על כולם ולקחה הכל לעצמה ואפילו ממחצב הספירות. וזהו שמחייב את הבירורים הנתקנים ועולים תמיד.

אות ט

ד' המחצבים שנפרדו ממחצב הספירות אינם שייכים כי אם לבי"ע התחתונים המכונים "נפרדים", שמהם נעשתה עצמות עולמות הבי"ע אשר אין בהם שום קדושה עצמית כלל, והיינו הגבורות היותר תחתונים ויותר קשים שבשברי הכלים דאצילות.

אמנם האור והקדושה השייכים לכל ג' המחצבים האמצעיים דהיינו נשמות, מלאכים ועולמות, אשר על ידיהם מתקשרים בי"ע באצילות לאחר התיקון, הוא שורש לכל הקדושה שבנשמות ובמלאכים ובארץ, אפילו במחצב הקלי' יש אור של קדושה המחייבה.

האור והקדושה שבד' המחצבים לא נפרדו ממחצב הספירות בעולם התוהו, אלא נשארו כלולים בספירות שבשברי הכלים,

יצאו לאחר יציאת שם מ"ה, והיו יכולים לקבל את אור המ"ה. אמנם מכיוון שסוף כל סוף אף כ"ו הדורות עצמם היו גבורות, הרי שרובם הרעו מעשיהם וקלקלו הרבה, ולא נשאר מאור המ"ה ההוא אלא ההגון ליחידי סגולה בלבד.

כל דור ודור מה"אלף דרין" היה כלול מס' רבוא, ואז יצאו ממחצב הנשמות אשר בשברי הכלים כל בחינות שרשיהם ונקודותיהם העיקריים של הנשמות אשר עתידים היו לצאת כל משך ימי העולם, והם יצאו ראשונים לכל שרשי המציאות (כלומר ביחס למחצבים אחרים), ומהם תתקע"ד הדורות היו גבורות בלבד, וכ"ו הדורות הנותרים היו כלולים מחסדים ג"כ, אמנם אחרי חטא דעץ הדעת חזר ונגנז אור המ"ה ולא נשארו ממנו חסדים כי אם באותן יחידי סגולה שבכל דור, ולכן היו רובן רשעים. ומכיוון שאותן כ"ו הדורות קלקלו מעשיהם ונתערבו בטומאה והרע, צריכים כל הנשמות הרבה תיקון, והיינו הצירוף והליכון בכל משך ימי עולם עד ביאת משיח.

אות ז

כל התתקע"ד דורות יצאו מכח הגבורות, לא הכניעו את עצמם לקב"ה ונתגאו הרבה ע"מ להרשיע. ואם היו משתמשים בתוקף גבורתם כדי לשעבד את עצמם למאציל ית', היו כל הדינים מתהפכים לדינין דקדושה, והיו ממשיכים את אורות התיקון להאיר בכל תוקף ועוז. ומכיוון שלא עשו כך, נתרחקו עוד יותר וגם גרמו לפגם וקלקול ביתר ג' המחצבים.

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה תתסג דרוש ב ענף א אות ט - ענף ב אות א - אות ג

כוונה במה שאמרו חז"ל שהיה הקב"ה "בונה עולמות ומחריבן", חוץ ממיתת המלכים קדמאין. והנה השחתתם היתה בבחירה, שכן היה להם כח להתגבר ולהיטיב את מעשיהם, אמנם לאחר שהרשיעו, לא זו בלבד שהם לא תקנו את שרשי המציאות, אלא גם קלקלו אותם עד שנבלעו ולא היתה מציאותם ניכרת כלל, ואחר כך נבנו העולמות על ידי אורות דחו"ג כאחד.

אות ב

ענין החורבן הוא, שהמאציל הפך כל הרע לדין קשה ולאש משפט, וזהו אור של גיהנם, והוא נעשה מהעבירות עצמן.

אות ג

מה שאמרו חז"ל שגיהנם נברא קודם שנברא העולם, אין כוונתו כי אם לחללה של גיהנם, אמנם האור שבו נברא רק ביום השני. ומש"כ שהרע של תתקע"ד הדורות נהפך לאש משפט, אין הכוונה שהיו הדורות נידונים בו מיד בזמן עולם התוהו שאם כן היה לא היתה להם תרופה ח"ו. כלומר, אם היה מתחיל הדין קודם תיקון המ"ה בעולם התוהו, היו הכל נכרתים ומתבטלים על ידי תוקף הדינים מכל וכל, והיתה כל בריאתם לריק. והאמת היא, שלבסוף יהיה תיקון לכל תתקע"ד הדורות, והאש עצמה של הדין נעשית במיתוק, שכן ללא זה היו הכל כלים. לכן נעשה האש להיות נידון בו ביום השני דמעשה בראשית אחרי התיקון, ואז האש לא באה לאבד ולכלות אלא רק לצרף

ולא נתגלו עד לאחר התיקון. והנה היה כלול במחצב הספירות עם הניצוצין שבהם, שרשי הטוב והקדושה דבי"ע אשר על ידיהם נקשרים בי"ע באצילות לעולם. כל ד' המחצבים התחתונים היו כלולים בכלים דאצילות, אלא שלפני ירידתם למטה עדיין לא היו ניכרים ויצאו לפועל רק על ידי נפילתם של שברי הכלים.

אמנם בחי' הטוב והקדושה שבספירות אינם עומדים למטה לגמרי ח"ו, כי הם הממוצע והיחוד אשר על ידם מתקשר עולם האצילות עם עולמות בי"ע. וכשמתגברת הזכות הם מתייחדים ממש, דהיינו שהאצי' מתלבש בבי"ע על ידיהם כנשמה המתלבשת בגוף, ולא היתה מתגלה אותה הבחי' בבי"ע אלא בעת התיקון, אמנם קודם התיקון היתה אותה הבחי' נשארת לעולם כלולה במחצב הספי' לבד. שכן באותה העת לא יצא בעולם התוהו אלא מה ששייך לעיקר הבי"ע גופא, והיינו הגבורות היותר תחתונות. וכל הטוב והקדושה השייכים לבי"ע שהיו כלולים בהם לא נתקנו בעת תיקון הספי', ונשארים עדיין למטה. ורק אח"כ הם נתקנים ועולים ג"כ ע"י הספי', וזהו הבירורים דכל הנשמות והעולמות העולים ונתקנים תמיד.

ענף ב

אות א

בגלל רשעת תתקע"ד הדורות והמשחיתים שיצאו מהם, גזר המאציל והחריבם, ונעקרה ונכרתה מציאותם לגמרי. וזהו עוד

תתסד לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ◊ תמצית הפרקים ואחלמה דרוש ב ענף ב אות ג - אות ה

את הרשעים, והם עיקר חללו של גיהנם. יוצא, אם כן, שאש הגיהנם נעשה מהרע עצמו, והמקום נעשה מאותם שברי כלים שנפגמו מתחילה. אמנם אש הגיהנם הולך ובטל תמיד, וכפי שיעור העונש כך מתקדש חלל הגיהנם על ידי המ"ה והט"ר דב"ן שנעשה לגן עדן עצמו, שנעשו מהגבורות לשלהובין דרחימו.

אות ה

כאשר נעקרו הקלי' דעולם התוהו, נשאר מהם ריח רע וזוהמא רבא בכל תולדות הגבורות דב"ן שיצאו מהמחצב דעולמות, שהוא שורש מציאות בי"ע. ובעת תיקון דמעשה בראשית, נטהרו מזוהמתם לצורך מציאות העולם. אמנם לא נתבטל כח הקלי' לגמרי, אלא הניחו הקב"ה לנסות בו בני אדם, ומזה נעשו זו"ן דקלי', הרי הם ז' הנקודות דקלי' הבאים מתמצית כל הטומאה והרע אשר נעשו ע"י רשעת תתקע"ד הדורות ממחצב הקלי'.

והנה באותן ז' הנקודות היה כלול כח בחירה, וכן האפשרויות של הרע להימצא ולהיעשות ע"י החטא, הרי הוא הרע אשר נעשה ונשלם על ידי חטא דעהד"ע וכן הוא מתפשט ומתקיים על ידי עונותינו המרובים בכל משך ימי העולם.

אם כן שורש מציאותו של הרע הוא במחצב הקלי' שהוא מציאות אור חשוך שאינו רע מצד עצמו אלא הוא רק תוקף של גבורות קשים, והוא בבחי' יסוד כללי, כעין כח היולי (דהיינו שהוא כחומר ביד היוצר להטותו לכל אשר יחפוץ), וע"י

וללבן. לכן עשה ה' חסד נוסף, שלא נשלמה כל מלאכת יום ב' באותו יום עצמו, אלא רק ביום ג' הרי הוא מדת הרחמים. לכן כתוב דווקא ביום ג' 'כי טוב' ולא ביום ב'.

מש"כ שאש של גיהנם אינו כבה לעולם, זהו רק כל זמן קיום העולם הזה עד התיקון האחרון, שאז יתבטל הרע מכל וכל, וכמו כן יתקדשו תתקע"ד הדורות.

כל מה שאמרנו לעניין לדון את תתקע"ד הדורות לכף זכות, הוא מפני שאין להאשמים כל כך שכל בריאתם היה מתוקף הגבורות, אבל אינם מעצם הרע עצמו כמו הרוחין בישין אשר יצאו ממחצב הקלי', שכן כל מה שהוא עצם הרע, הוא וכל תולדותיו יתבטלו לעתיד. וכאשר יכלה הזוהמא, אזי יתמתק חלל הגיהנם הרי הוא היסוד דבינה דעולם התוהו על ידי האור דמ"ה וט"ר דב"ן, ויתקדש ויצורף כל חלל הגיהנם עם הגן עדן, וייעשה חד עמו.

אות ד

החורבן שנעשה לתתקע"ד הדורות היה לתועלת גדולה ותיקון לכל הניצוצין ושברי הכלים, כי נסתלק מהם עיקר הזוהמא. ועכ"ז, מאחר שנתלכלכו צריכים עדיין לטהרה גדולה, ובפרט הניצוצין דמחצב הספירות שהיו מתוקף הגבורות הקשים דז' המלכין קדמאין, שהם נשארו פגומים מאד מאחר ונתחללו מקדושתם, ונתהפכו הגבורות לדין קשה, ונעשו למקום והנושא ובית הקיבול לייסר

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה תתסה דרוש ב ענף ב אות ה - ענף ג אות א - אות ד

עד אדה"ר היו כמעט כולם רשעים, ואפי' באלפים תורה רק כלל ישראל נתקנו והם המעט, והרי עיקר התורה לא היה אלא כדי שיבנה בית המקדש, ובלילה שנבנה הבית נשא שלמה את בת פרעה וכבר התחילה ההכנה לחורבן. וכש"כ באלפים ימות המשיח, שעד הנה כבר יצאו רובם ולא זכה העולם כולו להיות אפילו יום א' בתיקונו. ונראה היה מכ"ז שכל הבריאה היתה לריק ח"ו.

אמנם ע"י האמונה בתחיית המתים מתורצת השאלה וכמו שיתבאר.

אות ג

עניין תחיית המתים הוא לא יקרה רק לאדם אלא כל פרט ופרט בעולם עתיד לחזור ולהתחדש ולקום וליתקן. וזה נוהג תמיד, בכל רגע שהניצוצין דהמלכין קדמאין מתבררים בכל רגע שהם עולים מכל העולמות כולם. וכשמשתמשים בעולם הזה לצורך קדושה, עולים כל חלקי נפשו עם כל כחות הניצוצין ושברי הכלים הללו למעלה לשרשו, ומתחדשים שם בתוספת אור וברכה להאיר באור פני מלך חיים, וזהו ממש תחיית המתים. ולכן מטבע הברכה בתפילת עמידה הוא "מחיה מתים" דהיינו בלשון הווה. וכאשר יגמרו כל התיקונים אזי יקומו כל שוכני עפר גם בעולם הזה ויתעלו.

אות ד

עולה, אם כן, שכל מה שנעשה בעולם הזה וכחות ד' יסודות ארמ"ע יתעוררו

רשעות תתקע"ד הדורות שהרשיעו בבחירתם, יצאו תולדות דמחצב הקלי' להיות לרע גמור. ואע"פ שנחרב אח"כ, בכ"ז נידון כחו וזוהמתו לדראון, ולע"ל יתהפך שרשו לדינא דקודשא שהוא כולו טוב.

ענף ג

אות א

אחרי הנ"ל, שכל הרע נעשה כדי לייסד את כח הבחירה והאפשרויות, היה הדבר מובן אם רוב סדר הבריאה היה על דרך הטוב, שיהא נקל לאדם לכבוש את יצרו. אמנם אין הדבר כן, ובכל דור ודור הרוב הוא רע, ואפילו צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד ביצורם.

וכמו כן גם בעולם הנפשות יש צירופים וליבונים.

ואם כן, פשוט הדבר שהיה גלוי לפניו ית' בעת בריאת עולמו שאין כח לאדם לעמוד בניסונותיו, ואם כן הטעם הנזכר לבריאת הרע אינו מספיק. ועוד מצינו בגמ' כי היתה קפידה על יהושע ומשה שלא בטלו את היצר הרע.

אות ב

לתרץ את הקושיא הנ"ל יש להקדים קושיא, מ"ט שהאומר שיש שכר לעתיד אמנם אין תחיית המתים מן התורה הוא מין.

וכן יש להקשות, גם על כל תהפוכות ימי העולם ישנה את השאלה הנ"ל, הרי

תתסו לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ◊ תמצית הפרקים ואחלמה דרוש ב ענף ג אות ד - אות ז

שכן לא יתכן שיתגלו הגבורות בכל כחותיהם אלא על ידי הרע, שכאשר ישתמשו בו בצד טוב, מיד מתמתקים בחסדים ומתהפכים לשלהובין דרחימו, ועיי"כ יוצאים כל כחות הגבורות אל הפועל.

אות ה

על אף שרוב ימי העולם רעים, אינם לבטלה ח"ו, ועיקר השמחה אצלו ית' רק יהיה בסופם וככל אומן שמייצר דבר שאינו שמח כי אם בגמר מעשיו.

אות ו

לפי זה אפשר להבין מ"ט כאשר הקב"ה רוצה לעשות משהו אינו עושה זאת ע"י העדר וסילוק אלא על ידי פעולה, דוגמת מיתת האדם, שהקב"ה אינו מסלק את חייו אלא שולח מלאך להרגו (פי' הדבר הוא, מכיוון שאין מיתה ללא חטא, ולכן כאשר חוטא, החטא הוא אשר עומד כל העת להרגו, והקב"ה נושא עוון ומשגיח עליו מרחוק ואינו מניח לקטיגור להרגו, ורק בעת פקודתו מסיר השי"ת את השגחתו ואז המלאך בא עליו והורגו), וכן במכת בכורות, יתבאר עפ"ז מ"ט היה הדבר על ידי מעשה ופעולה שהשי"ת בא לכל בכור ובכור והרגו.

אות ז

כל המציאות עד התיקון עומדת בבחי' סיבה ופעולה בלבד, והוא תמיד באמצע המלאכה, ולכן אפילו דבר של סילוק צריך להיעשות דרך מעשה, דאל"כ יהיה הענין ללא תכלית, וככל אומן העומד

ויקומו ויעמדו בעת התיקון ולא יאבד ולא יבטל שום כח קל מהם.

מעתה יתבאר מ"ט אמונת תחיית המתים היא עיקר גדול, שכן רק עיי"כ יתגלה לעין כל איך תכלית כל הבריאה והנהגתה אינה כי אם לתכלית הטוב. והנה קשה, היאך יתכן גילוי גדול שכזה של הטבה, לאחר שכבר נטמאו ונתעכרו כל כך הרבה בכל הזוהמא והטומאה והרע בעת נפילתם בעולם התהו. אלא אדרבא, על זה הוא שהקב"ה גדול העצה והכין על זה עצות מרחוק בתיקונים גדולים והיינו טעם כל התלאות המרובים העוברים על כל בשר בעולם הזה, וכן כל העונשים הנוראים שבעולם הנפשות, ועל ידי כך הולכים ומתבטלים כל הטומאה והרע ויחזרו עיקר כחותיהם הפנימיים הרי הם המלכין קדמאין ויעלו לשרשם בקודש.

ולא עוד, אלא אפילו כחות הרע עצמן יתוקנו עיי"כ, שכן הרע והעונש אין להם מעיקרא מציאות עצמית ולכן הם הולכים ומתבטלים. אמנם הכח גופא, אשר היה הרע משתמש בו, יש לו מציאות עצמית, שכן הוא מהמלכין קדמאין, ולכן ישאר לעולם ויחזור לשרשו בקודש. ואם כן עולה שהיתה לכח הזה תועלת גדולה מהרע והעונש, שכן הם אשר הוציאו אותו מהכח אל הפועל ולא הטוב, כי הצדיק והטוב אינם יכולים להתגבר בכל כח קדושתם עד התכלית היותר אחרון, שכן מכיוון שהוא מכניע ומבטל את עצמו תמיד לקב"ה הרי שאינו מוציא את כל כחותיו אל הפועל על תכלית היותר אחרון,

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ◊ תמצית הפרקים ואחלמה תתסז

דרוש ב ענף ג אות ז - ענף ד אות א

והם מתחלקים לב' כללים: י"ה (דו"נ בג"ר) כנגד סוד ורמז, וו"ה (דו"נ דז"ת) כנגד דרש ופשט.

וכן הוא באדם: ששרשו הוא במחצב הנשמות המתלבש על מחצב הספירות, והם מתמעטים ממדרגה למדרגה עד לעולם הזה וזמ"ש קב"ה ואורייתא וישראל חד, שנשמת ישראל נמשכת מהנקודה הפנימית דמלכות העולה למעלה בסוד אנ"י ואי"ן.

כן הוא בעולמות עצמם: הגלגלים והרקיעים, הרי הם ד' היסודות העליונים הרוחניים, וכן ד' היסודות התחתונים הגשמיים הרי הם ארמ"ע, שרשם מאור העיגולים העליונים.

וכן הוא בבריאת המלאכים: א"ס ית' נתגלה והאציל אור א' בכח תכונה כזו, לברא את המציאות המלאכים כולם, וזה נקרא מחצב המלאכים והוא נמשך מהחיצוניות דמלכות הנ"ל.

וכן הוא בבריאת הקל"י: שנעשו על ידי הגבורות היותר חזקים, ונמשכו מהאור היותר חיצוני שבמלכות דאצילות והוא הנקרא אור חשוך. אמנם יציאתם לפועל היא על ידי תתקע"ד הדורות ואח"כ על ידי חטא האדם.

ה' ית' רצה להמציאן ובאותה המידה להכין את אפשרות ביטולן על ידי מעשה אדם, שבכך יגרום את הפיכתן לכל טוב העולם הבא, וכל א' יזכה לעולם הבא הפרטי שלו.

ומפסיק באמצע המלאכה, שאי אפשר להועיל כלום למלאכתו ע"י אותו הביטול. וכל מה שהיה הוה ויהיה כלול בו' מלכין קדמאין להוציא את כח גבורתם מהכח אל הפועל.

ענף ד

אות א

הקל"י יצאו ממחצב הקל"י אשר הכינו השי"ת בחיצוניות הכלים דנקודות לתכלית זו, ויציאתם לגילוי היתה על ידי רשעת תתקע"ד הדורות. והנה כל אותן הגבורות מושרשות למעלה ונכפות על ידי שרשם, שכן הגבורות העליונות תמיד ממותקות, וממילא הם עצמם כופים את הדינים הקדושים וממתיקים אותם, שכן הגבורות הקשות באות על ידי שנתרחק אור הקדושה מהם, וממילא יוצא ששורש מציאות הקל"י וביטולם הוא א', וזהו ענין הזכרת י"ג המדות היוצאים ממו"ס, והם ממותרי המו"ס דהיינו תמצית אורו, ויוצאים לתוך מגודל ריבוי תוקף האור שבפנים, שאפשר להוריד ממנו למטה רק תמצית ממנו.

אמנם באמת שורש הגבורות הוא ההסתלקות הראשונה של אור א"ס, וע"י כל ירידה של הגבורות נצטמצם אורו יותר ויותר. כל זה תלוי במעשה האדם, וכולם ישובו לשלימותם לבסוף על ידי התורה, שכן התורה היא עצם אורו ית'.

ואכן התורה נתחלקה לד' בחי' פרד"ס כנגד ד' אותיות דשם הוי"ה ב"ה,

תתסח לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ◊ תמצית הפרקים ואחלמה דרוש ב ענף ד אות ב - אות ד

אות ב

תולדות הגילויים דא"ס השתנו באופן שבו תכונת כל עולם ועולם היא כמות שהוא באותו עולם והכל בא מבחי' הגבורות, ובהגיע התפשטותו לאצילות עומדים הוא ושמו לבד. ובהגיע התפשטותו למקום הבי"ע, נתעלם אור עצמותו ית' כל כך, עד שהוא פעל ועשה נבראים נוצרים ונעשים מחודשים בכח גבורות (דהיינו בחינות העלם האור הנ"ל) שהגיעו לשם. וזאת, מאחר שבבי"ע נשתנו מגילוי אלהות - לגילוי נפרדים. והנה הגם שהכח הנ"ל של הא"ס התפשט למטה והמציא את כל הנפרדים, אעפ"כ הוא באמת כח אחד בלבד שגילה את אלהותו למעלה, אלא שפעולתו למעלה באה מפנימיותו, ופעולתו למטה באה מחיצוניותו. וכבר בעולם האצילות קיימים ב' גילויים, א' הנקרא "הוא" וא' הנקרא "שמו", והם נחלקים לב' שמות שהם הוי"ה ואדנ"י, שהויה הוא שם העצם, וזהו עצמותו ית' המתגלה באצילות (והוא פנימיות אור א"ס שבאצילות), ואדני הוא גילוי של שם הוי"ה ב"ה אשר למטה (והוא חיצוניות אור א"ס שבאצילות).

עיקר ההתהוות דכל הבי"ע הוא ממלכות דאצילות, ובמלכות זו מושרשים כל שרשי הבי"ע בכל פרטיהם. עיקר גילוי ז' תיקוני גלגלתא שבז"א המה שרשי הדינים, וי"ג ת"ד אשר עיקר מציאותם הוא ממלכות שרשי הקלי', ולכן נמתקים כל הדינים ונתבטלו כל החיצונים על ידי הארת התיקונים העליונים.

אות ג

שורש מציאות העולמות הוא גילוי בחי' הגבורות, שכן על ידי זה היה גילוי דא"ס, וכן קדושת התורה, שהיא האש שחורה על גבי אש לבנה, וכל זה רק אחרי הצמצום, אמנם מהצמצום ולמעלה לא נעשה ולא יעשה ח"ו שום התחדשות ושום תוספות בגילוי יחודו ית'.

לפי זה יתבאר שאין שום מעשה בעולם שאינו נוגע לכל המציאות כולה, שכן עצם א' וכח א' לכולם. ואע"פ שהם נפרדים מהאצילות, פירוד זה הינו רק מחמת החסרון המוכרח שיחול בהשגתינו, אמנם שרשם הוא א'.

אות ד

אין רגע בכל עת קיום העולם שלא יחזור חלק כל שהוא מהאורות לשרשו ושלא יתוקן חלק כל שהוא מהגבורות והדינים. והגם שלפי זה צריך היה שיהא התיקון הולך ומתקרב לכך שיתוקן העולם בכל יום יותר ויותר, ואילו לכאורה אנו רואים כי המציאות היא הפוכה, וא"כ לכאורה הדבר צ"ע. אלא העניין הוא כנ"ל שכל הנהגת

כל שם בא להורות על הגילוי שבאצילות היותר קרוב להנהגה הנצרכת מהם שבעולמות בי"ע. וכל פעולה ופעולה היא בגילוי השם אשר כנגדו למעלה מתייחס אליו, כי באצילות עומד גילוי דא"ס בבחי' פועל, אמנם בבי"ע אין לנו שום גילוי הבא ממנו אלא רק הפעולות עצמן.

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ◊ תמצית הפרקים ואחלמה תתסט דרוש ב ענף ד אות ד - אות ה - ענף ה אות א

ועל ידי האור החוזר כל פעולה מושכת ומביאה לתכלית והוא ההתעוררות שמלמטה כלפי מעלה, שכן אז כל אור פרטי חוזר למקורה הראשון. וכאשר ייגמר כל האור ישר ואור חוזר שבהם, יתחיל אור א"ס להתגלות למעלה מהגבול, וזהו סוד האחדות. אמנם הוא לא יתגלה אלא בסוף, שכן מצינו שעיקר החסרון אותו בא אור התיקון לתקן הוא בקצה התחתון של מלכות דאצילות בלבד.

ענף ה

אות א

רצה השי"ת להמציא מציאויות מחודשים והיינו עולמות בי"ע, וראה רצונו ית' שהבאתם להתאחד ולהתענג בזיו אחדותו תהיה על ידיהם עצמם.

הנה יש ה' הבחנות ממנו ית' שמגלה לנו השי"ת, זו למטה מזו: א) מה שהוא ית' משולל מכל גילוי, והיינו עולמות דא"ס. ב) גילוי העיקרי והיינו האצילות, שם עדיין אין עוד מלבדו ואפס זולתו. ג) הנפרדים, הרי הם עולמות בי"ע. ד) יכלתינו להבין מהי תכלית הבריאה, הרי הוא ההנאה מזיו אחדותו ית'. ה) הסיבה המביאה לידי התכלית הנ"ל, הרי היא התורה והמצוה וכל המאורעות אשר אירעו לאבותינו ולנו.

א אפשר לדבר בהבחנה הא' והד' שכן הראשון הוא רק שורש לכולם, ואילו הד' הוא תכלית כולם.

העולם היא על פי הגבורות, דהיינו בסדר של קו שהוא בעל ראש וסוף, ובסוף הקו יחזור אור התיקון, ואז יהיה גילוי אחר הרי הוא גילוי האחדות שעתה אין לנו בו שום השגה.

כל הענין דגבול ומדה (שעל ידיו מאירים הגילויים של עתה) נסדר בב' בחינות, כללית ופרטית. הכללית, שכל הזמן מעת הצמצום והקו ועד התיקון האחרון צורך להיות פרצוף א'. והנה בכל רגע ורגע של אותו הזמן, יש הארה מיוחדת והיא פרצוף פרטי בפני עצמו, והוא תת"ף צירופי שם הוי"ה ב"ה אשר בכל אחד מי"ב ההויו"ת.

כל אור וכח פרטי שנמשך להיות התהוות והנהגה לכל רגע פרטי בעת חלוף זמן שליטתו עולה אח"כ למקורו. וזאת, מכיוון שלאחר שאותו הכח עשה את פעולתו, הרי שהוא נתקן עי"ז, לצאת מבחי' גבול לבחינת בלתי גבול, ועי"כ חוזר אותו האור לשרשו הראשון.

אות ה

באותה המידה שיש חלוקות בעצם מציאות העולמות כן הוא בסדר הזמנים: ככל שהתקופה היא מאוחרת יותר הרי שהיא קטנה יותר במדרגתה כך, שהראשונים היו קרובים יותר לא"ס, ואילו עכשיו התגברות הקלי' היא ביותר, והדינים והצרות מתרבים עד שאין לך יום שאין קללתו מרובה מחבירו.

על ידי האור הישר נמשכת ההתהוות דכל המציאות וכל הנהגתה בבחי' פעולה,

תתע לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה דרוש ב ענף ה אות א - אות ג

אות ב

האורות שיצאו מא"ק בעולם התהו היו המלכים דשם ב"ן. והנה במלכות מצוי תוקף הגבורות והדינים שעל ידיהם נבראו הקלי' והחיצונים, וכן שרשי בי"ע שנבראו על ידי אותם המלכים, ולכן? היו בלועים בתוך הקלי'. מידת המלכות נשלחה לבי"ע להיות במקום בו היו הגבורות ע"מ לשמור על ניצוצות הקדושה שנמצאו שם, והיא מאוחדת עמהם בגולה כל זמן התהו, וסובלת צערם ולוחמת את מלחמותיהם.

הסיגים והפסולת הנ"ל פגמו בשכינה בהוציאה אותם, אך כל זמן שהיו במקום האצילות סמוך לאורו ית' היה שליטתם על עניינים טובים שהיו בעולם, והיינו עצם מלכותם. ולשם צורך בריאת הרע סיבב וגלגל המאציל שירדו שברי הכלים למטה, והיינו מיתתם. וכאשר ירדה המלכות למטה המציא שם את כחות הרע על ידי תוקף גבורותיה.

וזהו כל ענין צרות הגלות של ישראל, שכן כל מה שאירע לשכינה, אירע לכלל ישראל, שכן השכינה היא שורש נשמתינו.

אות ג

הנ"ל הינו מוכרח, שהרי העולמות כוללים עגולים ויושר, וכל א' מהם נכלל מחומר וצורה, הרי שד' היסודות שבכל עולם המה מהעגולים, ואילו פרטי המציאויות שבעולם הם היושר והדצח"ם. שורש העגו"י שבעולמות בי"ע הוא הכחות הנשפעים ממלכות דאצילות, שכן הם נעשו

המלכויות דב"ן, המה גילוי דאצילות, אם כי הן אינן חלק מהאצילות עצמו שכן הם אינם שלמים, ועי"ז היתה האפשרות להמציא את הבי"ע והתורה והעבודה. וכן מכיוון שהם היו גבורות גדולות, לא נעשו עדיין כל חלקי הבי"ע אלא שרשיהם בלבד. ומכיוון שהם היו גבורות אשר טבעם שלא לנוח ולא לשקוט נפרדו האורות ונתפזרו לניצוצין רבים אין קץ, ואילו הכלים נשברו לשברים רבים וירדו למטה מאצילות (הרי הוא המקום מתחילת עולם הבריאה עד לתחתית מקום עולם העשיה). ואז הם הוציאו לידי גילוי לא רק את העביות דבי"ע, אלא גם את כל כוחות הרע, ונתערבו ניצוצי האורות ושברי הכלים יחד, ושלטה הקלי' על הפרי, ועל ידי כך נעשתה אפשרות הבחירה לאדם. אחרי כן נתגלו אורות המ"ה, ועל ידיהם נתקן האצילות ונשלמה מציאות הבי"ע.

והנה כל מה שנתקן, הוא רק מה שנוגע לצורך בריאת אדה"ר בלבד, כך שמאז והלאה יהא הוא הפועל והמתקן את כל התיקונים העליונים שלא נגמרו עדיין.

אמנם יש חילוק גדול בין עבודתינו לעבודת אדה"ר: פעולותינו הינן בעולמות בי"ע בלבד ובעולם התהו, שאז אנו מוציאים את הקדושה מהקלי' שבבי"ע, לעשותם ראויים לעלות למעלה למקומם שבאצילות, אמנם העליה באצילות עצמו לא נעשית כי אם על ידי הקב"ה. אמנם פעולת אדה"ר קודם החטא היתה מגיעה גם לאצילות.

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה תתעא דרוש ב ענף ה אות ג - אות ד

אות ד

לפי כל הנ"ל יתבאר שהשכינה וישראל אחד הם, למעלה בשרשם וגם למטה בארץ, מכיוון שמשורש נשמת ישראל נמשכת פנימיות השכינה העולה למלכות דא"ס, הרי הוא שורש השכינה. וממילא הוא שע"י נפילת מלכות דב"ן (דהיינו שורש השכינה וכלל ישראל) למטה, נתחדשה מציאותם במדריגת בי"ע.

כאשר המלכות דב"ן יצאו מהעינים דא"ק ועמדו מטבורו ולמטה, נתגלה השורש דאצילות (הרי הוא ההבחנה הראשונה דלעיל (הרי הוא עולמות א"ס, דהיינו היותו ית' משולל כל גילוי), וכשמתו ונפלו לבי"ע, נעשה מהם שורש לב' ההבחנות האחרונים (דהיינו ההנאה מזיו אחדותו ית' והתורה המביאה אליה) שכן המה שורש למציאות הנפרדים בי"ע. סיבת התיקון הוא כח הבחירה, שהוא נעשה על ידי בריאת הרע והוא ההבחנה הג'.

על ידי חטא אדם הראשון נגמרה בריאת הרע ויצאה מהכח אל הפועל, ומאחר שהרע נברא על ידי מעשה ידי האדם ממילא בע"כ שרק בידינו הוא לתקנו. החלק שעשה השי"ת בבריאת הרע הוא רק בריאת הכח אשר ממנו יצא הרע, הרי הוא מחצב הקלי'. אמנם עצם הרע אין לו מקום כלל בבריאה וממילא מוכרח והוא ליבטל לעתיד לבא.

משברי הכלים ורפ"ח הניצוצין דמלכיות שבב"ן שבעולם התהו, הרי הוא החלק החיצוני שבמלכות. לאחר שנתקנה המלכות על ידי אור דמ"ה וט"ר דב"ן, השפיעה גם היא את כחותיה בכל תיקוני בי"ע. ואז החלק הפרטי היותר פנימי שבהם, הרי הוא המדב"ר, נמשך ונשפע מהחלק הפרטי היותר פנימי שבמלכות דאצילות, וממילא מה שישראל מתקנים, נוסף ונשלם בשורש נשמת ישראל על ידי קדושת כלל האורות דמ"ה וב"ן הרי הם כלל הגילויים העליונים. ואילו נשמות או"ה נמשכים מאדם בליעל שהוא כללות הרע.

אחרי שכולם מושרשים במקום א' ממילא יתבאר שכולם תלויים זה בזה, ולכן מוכרח הדבר שיתעכבו כל חלקי ניצוצי הקדושה היותר פנימיים כל זמן שהחיצונים עומדים במציאות היותר חיצונית שכן על ידי הפנימיים נמשכים כל המציאות ותיקון החיצונים.

אע"ג שכבר נתקן אור הב"ן ע"י המ"ה החדש, עכ"פ לעולם הוא למטה ובמיעוט וסובל את כל התלאות של המציאות בכדי לברר את ניצוצי הקדושה הראשונים שלו שנפלו קודם לכן בעולם התהו, וירידתו למטה היא בתוך פנימיות נשמת ישראל, כי כלל ישראל נלקחים מעצמות אור הב"ן. ותיקונו גם האידנא הוא על ידי אור המ"ה, הרי הוא התורה שכלל ישראל לומדים.

תתעב לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ◊ תמצית הפרקים ואחלמה

דרוש ג ענף א - ענף ב

דרוש ג

נתבררו כלל, ועל ידי אותם בחי' מתקשרים זב"ז. וכל ג' הבחי' הללו (של אלו שנתבררו לגמרי, של אלו שנתבררו במקצת ושל אלו שלא נתבררו כלל) קיימים בכל ה' המחצבים: ספירות, נשמות, מלאכים, עולמות וקלי'.

וזהו מש"כ בזהר שיש שינוי דרגות בס"מ, דהיינו שיש ד' קלי': רוח סערה, ענן, אש מתלקחת ונוגה. כל א' מהם הוא בבחי' קומה שלימה, ומכונה "אדם בליעל". ויש בו ס"מ ולילי' שהם בבחינת זו"ן שבטומאה. וכל א' מהם נבנה מקומה שלימה דהיינו ד' בחי' הרי הם עוון, משחית, אף וחמה, הרי הם כנגד ד' הבחי' חו"ב תו"מ, וכל הס"מ ולילי' אשר באלו ג' הקליפות רוח ענן ואש הם רעים לגמרי, זה גרוע מזה, והמה אשר פיתו את אדם וחווה. אמנם ס"מ ולילי' שבקלי' נוגה כלולים מטוב ורע כאחד, דהיינו שהג"ר שבהם רובם טוב והנהי"ם שבהם רובם רע, והחג"ת שבהם ממוצעים. כך הוא בכל ד' עולמות אבי"ע, אלא דקלי' דאצי' אינם באצילות עצמה ח"ו אלא רק למטה ממנו לגמרי.

הקלי' הם בכל עולם ועולם לפי ערכו, כי מה שנקרא רע וטמא בבחי' אצילות נחשב לטוב וטהור בעולם הבריאה. אמנם הסמ' ולילי' דקליפת נוגה דאצילות היו מתחילה כולו טוב, אלא שהיו דין חזק, ועי"ז היו מקטרגים על בריאת האדם בעת שאמר הקב"ה (בראשית א כו) נעשה אדם.

ענף א

לאחר תיקון מעשה בראשית לפני חטא אדם הראשון, היו הקלי' ללא תיקון והיו נקודות בלבד, דוגמת זו"ן דקדושה קודם התיקון. ועל ידי חטא אדם הראשון נבנו הקלי' להיות בבחינת פרצופים גמורים, בכל עולם ועולם כפי אותו עולם.

תיקון מעשה בראשית נוגע רק לבנין העולמות עד לבריאת אדה"ר, אמנם שאר האורות, הרי הם מה שיצאו כל ו' אלפי שנים, תלוי במעשה אדה"ר ותולדותיו.

נמצא, שבששת ימי בראשית היו עולמות אבי"ע ואדם הראשון מבוררים, ולא היה לרע שום אחיזה בהם. והגם שעדיין נותרו ניצוצין ושברי כלים אשר לא נתקנו עדיין, אך הם היו עומדים למטה ובפנ"ע. אם כן היו ג' בחי', וכל אחד מהם לעצמו: א) הטוב בפנ"ע, ב) הזוהמא אשר נבדלה מהם, ממנה היו הזו"ן דקליפה שבכל עולם כנז' והוא רע גמור, ג) הניצוצין אשר היו מאחר מעשה בראשית והלאה שאז לא נבררו עדיין, ותלה תיקונם במעשה אדה"ר וישראל, והיו עדיין מעורבים רע בטוב.

ענף ב

יש גם כמה מיני בחי' שהיו ממוצעות בין אלה שנתבררו לגמרי לבין אותם שלא

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה תתעג דרוש ג ענף ב - ענף ד

אדם וחווה יצאו אף הם כלולים מכל ד' עולמות אבי"ע, וכמו שיצאו מהפנימיים כך יצאו גם מהדינים והאחוריים דנהי"ם דזו"ן, ויצאו מהם בקליפות שבכל עולם מאבי"ע בחי' חוה ראשונה המכונה לילית, וכן אדם הראשון בעלה דלילית, והם בחי' אדם וחווה דקלי'. אך הם לא היו קלי' גמורות אלא הם היו מעורבים משוב ורע דוגמת קלי' נוגה, אלא שהס"מ והלילי' דקלי' נוגה היו מלכים ממוצעים, ואילו אדם הראשון וחווה ראשונה המה הנשמות הממוצעות.

והנה אמנם כן הוא, שאדם וחווה הנזכרים בתורה, מהם נשתל העולם, היו נשמות מבוררות לגמרי, והיו כולם טוב וקודש קודם החטא.

ועד"ז היו בכל הדצ"ח, שיש מבוררים לגמרי ויש ממוצעים. וכל אלו שהיו ממוצעים וכלולים מטו"ר היו בסוד עץ הדעת, והיה אסור לאדם ליהנות מהם, אלא היה מוטל עליו לתקנם על ידי התורה והמצוות שלו, ואז היו נכללים בעץ החיים יחד עם כל העץ הדעת. אמנם שאר חלקי הדצ"ח אשר יצאו במעשה בראשית היו מבוררים לגמרי, וכולם ניתנו לאדם בכדי שישתמש בהם.

ענף ד

לא ניתן לאדה"ר רשות ליהנות מכל מיני בעלי החיים, והותר לו להשתמש בהם למלאכה בלבד. אמנם המלאכים היו צריכים להכין לאדה"ר את מאכלו, ודלא

ועזא ועזאל הם הענפים, ושניהם נפלו ואתעקרו מקדושתיהו, וכל א' נפל במקום הראוי לו. ואחר שנעקרו מקדושתיהו ירדו בנוקבא דתהומא רבא, הרי הוא קליפת הבינה דעולם הבריאה, ושם הוא השורש דכל הטומאה והרע, ובחרו וישרו להם המקום הזה, וזהו החטא שלהם. וכן חטאו עזא ועזאל כשנפלו למטה בכנות האדם. כאשר נפלו וירדו הזו"ן דקליפת נוגה דאצילות - נטמאו, א"כ כש"כ שג' הקליפות החיצוניים דהאצילות ירדו בירידה אחר ירידה בנפילה שאין לה תקומה, אמנם לזו"ן דקליפת נוגה יש כח לעלות ולינק מסוד דדי בהמה.

ענף ג

קליפת נגה היא הממוצעת משוב ורע, והיא החרב המתהפכת, לפעמים היא מלאך ולפעמים שד. היא עומדת בין אור מחצב המלאכים לבין אור מחצב הקלי'. וכן הוא הנוגה שבכל עולם ועולם היא בין המלאכים והקליפות. והנה הזו"ן דקליפת נוגה דאצילות מתחילה היו מהניצוצין הנבררים, והיו לגמרי בקדושה, ואח"כ נפלו מקדושתן וירדו לקליפה דבריאה ונטמאו, ומעתה הם כלולים משוב ורע כאחד.

והנה הז"א, הרי הוא הסמ', נוטה יותר למלאך, שכן הטוב גובר בו, ואילו בנוק', הרי היא לילי', גובר הרע ונוטה יותר לשד, וכן הוא בהיכלות הרי הם העולמות, וכן הוא בפרטי הנשמות כולם, וכן הוא בכל הדצח"ם.

תתעד **לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב** ♦ תמצית הפרקים **ואחלמה** דרוש ג ענף ה - ענף ו

שכן הם בסוד ד' אותיות שם הוי"ה ב"ה. והנה האותיות הוי"ה הם שורש השרשים, והעולמות הם כללי הכללים, והיסודות הם שרשים, והדצח"ם הם הענפים. כאשר ירדו הניצוצין ושברי הכלים ונפלו מכל עולם ועולם בזמן עולם התהו הרי שחלקי הבריאה ירדו למטה מחלקי האצילות, חלקי היצירה יותר מהבריאה ועשיה יותר מהיצירה. וכן הוא בעניין הדצח"ם, שכל א' נפל יותר מהשני. וכן היה בעת התיקון דמעשה בראשית, שהאצילות נתקן יותר מהבריאה, וכן המדבר יותר מהחי. אמנם התיקון העתידי יהיה חזרת הדברים לשרשן, שלא יהיו שינויים, אמנם בתיקון דמעשה בראשית כל מציאות ומציאות נסדרה ונבנתה להיות כל אחד מיוחד ונבדל מזולתו.

תיקון מעשה בראשית הוא על ידי אור ישר, והתיקון האחרון יהיה על ידי הקב"ה בלבד. אמנם סיבת התיקון דסוד האחדות ניתן לאדה"ר ולישראל לפעול על ידי התורה והמצוה, ועכ"ז נקרא מעשה בראשית בשם תיקון בערך עולם התהו. תיקון מעשה בראשית הוא רק המוכרח לבנין עולמות אבי"ע שהיה נצרך לשם בריאת אדה"ר. אמנם שאר החלקים תלויים במעשה אדה"ר וכלל ישראל, ולכן מוטלים עליהם ב' מיני תיקונים: (א) לברר ולהוציא ניצוצין ושברי כלים מנפילתם וטביעתם שבעולם התהו, וזהו האור הישר, (ב) לאחר שנגמרו בכל מציאותם יתקן אותם האדם על ידי מעשיו לזככם ולהאיר את כל חומריותם ויתראה כח האחדות הנרשם בכולם, זה על ידי המשכת אור הדעת

כמו שיהיה לעתיד לבא, אז לא יהיו צריכים לשום תיקון.

והנה כ"ז הוא בהיותו בג"ע אמנם ביתר חלקי העולם אשר מחוץ לגן עדן, צריך היה עדיין תיקון ומלאכה גם קודם החטא.

כל רוחני, עליון ופנימי הוא סיבת כל גשמי, תחתון וחיצוני. כ"ז הוא רק מצד סיבת הויית הגשמי, אמנם בתכליתם הדבר הוא להיפך, שכן מצד תכליתם אדרבא הם חוזרים ועולים מחיצון לפנימי, ומעלים איתם את כל השאר.

ענף ה

עומק ענין התיקון האחרון הוא עומק דברי חז"ל ש"עתידין צדיקים שנקראים על שמו של הקב"ה", מה שאמרנו לעיל בענין, מענין עליית מדרגה הנעשה בכל א' מהדצח"ם שעולים מדומם לצומח, ומצומח לחי וכו'. כל זה נעשה עתה רק בצורתו ולא בחומר.

יש כמה שזכו למעין זה, דהיינו אלו שלא שלט בהם מלאך המות ואף לא רימה ותולעה.

אמנם בתיקון האחרון יהיה תיקון ועילוי גם לכל חלקי החומריים עצמם שיתחלפו מחומר לצורה עד אין חקר.

ענף ו

ד' העולמות אבי"ע, ד' היסודות ארמ"ע, וד' המינים דצח"מ, כולם ענין א' להם,

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה תתעה דרוש ג ענף ו

הרוח וה'צומח' מכח יסוד המים כנגד חכמה בינה וז"א וכנגדם יק"ו, ואילו במקום אחר כתוב ששורש יסוד המים גבוה מיסוד האש, ודווקא הוא כנגד חכמה וכנגד אות י' של השם.

אלא צ"ל שבשורשם של ד' היסודות הכלליים, יסוד המים גבוה מיסוד האש, וכ"ש מיסוד הרוח ועפר, שכן יסוד המים הוא בסוד חכמה הרי הוא אות י' של שם הוי"ה ב"ה, ואילו אש הוא בסוד אות ה' ראשונה דהוא בינה ויסוד הרוח הוא בסוד אות ו' של השם דהיינו ו"ק. אמנם גילויים אינו כן, שכן לחכמה אין גילוי כלל, וכל גילוי שבו"א הוא רק על ידי שמתלבש בבינה, והחכמה עצמה אינה מתגלה כי אם על ידי המלכות בסוד ה' בחכמה יסוד ארץ", [שכן עיקר פנימיות החכמה הוא בחי' נוק', שכן בו הוא שגנוזה הגבורה דרדל"א, והוא בסוד חכמה דא"א, הרי הוא מו"ס, וכן שורש מציאות דחכמה אבא הוא בבינה דמ"ה וחכמה דב"ן, הרי הם בחי' נוק' (ולכך נקראת "חכמה" אע"ג דהוא בלשון נקבה)]. ולכן מציאותו העיקרי (כחו ומהותו) דיסוד המים אינו מתגלה כי אם למטה מאש ורוח, והוא רק בכח הצומח שבדצח"ם.

שורש יסוד האש הוא בסוד בינה, הרי הוא שורש הגבורות, והוא בבחינת ה' ראשונה של שם הוי"ה ב"ה, והוא בבחינת עולם הבריאה, הרי הוא מקום השרפים. מקום הבינה הוא בלב, והרוח שבלב הוא חיות הנברא, והוא השורש הנעלם של בחי' החי אשר בדצח"מ, שכן חיצוניות

העליון, וזה על ידי פעולת האור החוזר. וכל זה הוא כדי שיהיו ראויים לקבל אור בתיקון האחרון, הרי הוא תיקון דסוד האחדות האמיתי, וזהו התיקון הג', שאינו נעשה כי אם על ידי הקב"ה בכבודו ובעצמו, שכן עד כאן יש יכולת באדם לתקן על ידי מעשיו, אמנם למעלה מזה (דהיינו למעלה ממושגי גבול ומדה הרי הוא עולמות דא"ס) אין לו כח.

והנה צריך לדעת שהאמת לאמיתה היא שגם התיקון הב' לא היה אפשרי אלא לאדה"ר קודם החטא, וכן אח"כ לישראל כאשר זכו ללוחות הראשונות, וגם זה רק ע"י פעולות אור חוזר שבי' הספי' אשר שם שורה אור שכינתו ית"ש המתפשט עד סוף העשיה. שכן עיקר המעשים והתיקונים של האדם הוא ע"י הקב"ה עצמו, שכן מעשי האדם המה דוגמת המדליק את הנר שעיקר אורו הוא על ידי השמן והכלי, אמנם אחרי חטא אדם הראשון וחטא העגל אי אפשר לתקן את המציאות החמרית כלל (הרי הוא התיקון הב') וכמו כן התיקון דמעשה בראשית, הרי הוא התיקון הראשון והקודם לכל כנ"ל, אין אנו מתקנים אותו עתה כראוי כלל, אלא הוא עדיין בסוד עולם התוהו רח"ל כל משך ימי הגלות עד ביאת המשיח.

***הגהה**

מאמר שרשי הדצח"מ

קיימת סתירה לכאורה בדברי האריז"ל, שבמקום אחד כותב שה'מדבר' הוא מכח יסוד האש וה'חי' הוא מכח יסוד

תתעו לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה דרוש ג ענף ו

התקשרותו בגוף, שהוא מיסוד העפר הארצי, הוא ע"י יסוד הרוח הארצי.

וכן רוח החיים שבחלק החי שבדצח"מ, הוא מב' היסודות העליונים, דהיינו יסוד האש ויסוד הרוח אשר בחיצוניות דבריאה ויצירה. וחלק הצומח נעשה ע"י יסוד הרוח ויסוד המים, דהיינו מיסוד הרוח והמים הארציים, ולכן אין בו חיות כלל. יסוד האש משתתף בו, אמנם פעולת יסוד האש הוא רק שמחליף את הארץ, שהיא דוממת, מתכונתה, ע"כ שממשיך בה חמימות והתעוררות לפעול פעולות, וע"ז היא מתהפכת מקרירות לחמימות ומדוממת לפועלת. כח הצומח מקבלת מיסוד הרוח. ואח"כ בא עליה יסוד המים ומרוה אותה, ומכשיר ומשלים אותה להוציא את כל מה שנעשה בה על ידי יסוד האש, וכל מה שקבלה ונמשך בה מיסוד הרוח, בכדי להוציאם מהכח אל הפועל.

כל הנ"ל הוא רק לעניין עצם כח הצומח הניתן ונמשך בארץ. אמנם מציאות הצמחים ממשבאים מכל ד' היסודות, ועיקר מה שמתגבר ומתגלה בהם הוא יסוד המים. וכן עד"ז בחי ובמדבר, שכן עיקר החי הוא ביסוד האש העליון, אמנם מציאותו היא באמת מכל ד' היסודות העליונים כולם, ועיקר מה שמתגבר ומתגלה בו הוא יסוד הרוח.

מעלת המדבר נמשך מיסוד המים אשר משם הוא שורש החכמה, ומיסוד האש היא בפנימיות הבריאה אשר משם הוא שורש מעלת הדיבור, ואעפ"כ נמשכת

עולם הבריאה הוא בסוד בהמה (אמנם פנימיות הבריאה היא אלהות גמורה, שכן הוא שורש הארת הז"ת דבינה דאצילות המתלבשת באור המלכות דאצילות, והוא שורש כח הדיבור של האדם. וד"ז שחלק החי של הדצח"מ הוא בסוד החיצוניות דעולם הבריאה הוא השורש הנעלם דהחי, שכן מהכלים שבחיצוניות דכל עולם עליון נעשה האור והפנימיות דהתחתון).

תחילת הצומח אשר בעולמות ב"ע, הוא בחיצוניות דעולם הבריאה. אמנם מציאות וגילוי הצומח הוא ע"י שיתוף ב' יסודות, דהיינו יסוד המים מצד עצם צמיחתם שצומחים מהארץ ע"י המים, ויסוד הרוח מצד כח הצמיחה גופא, שכן יסוד הרוח הוא הנותן כח בארץ להוליד ולהצמיח. הא קמן, שכח הצומח בהעלם הוא בסוד עולם הבריאה, שהוא יסוד האש הכללי, ועיקר התהוות כח הצומח הוא מיסוד הרוח. אמנם יציאתו מהכח לפועל הוא ע"י יסוד המים. אמנם הוא מיסוד הרוח והמים הארציים, ולכן אין בו חיות כלל (כלומר רק כח הצומח הניתן ונמשך בהארץ, אבל לא מציאות הצמחים ממש, שכן המה באים מכל ד' היסודות כולם, ועיקר מה שמתגבר ומתגלה בהם הוא יסוד המים, וכן הוא עד"ז בחי ובמדבר).

כמו כן המדבר נעשה משני יסודות, דהיינו מיסוד המים ומיסוד האש [העליונים, שהם בסוד אצילות ופנימיות דבריאה], שכן מיסוד האש בא כח הדיבור שבו ומיסוד המים בא כח המחשבה שבו. אמנם

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה תתעז דרוש ג ענף ו - ענף ז

אדם, שכן הוא כח השכלי, ושם כחות כל הפעולות היוצאים מן הכח אל הפועל בעולם הזה.]

ישנה סתירה אם אבי"ע הם כנגד אש רוח מים ועפר, או מים אש רוח ועפר. ויש ליישב שהדבר תלוי בצירופי שמות הויה ב"ה, שבגבורות האצילות מגלה את האש שהוא כנגד ה' ראשונה, והבריאה רוח, ומים אינו מתגלה כי אם ביצירה. אמנם מצד החסדים זהו כסדר שם יהו"ה ב"ה כצורתו, ואז האצילות הוא כנגד מים, ובריאה כנגד אש, ויצירה כנגד רוח.

ענף ז

ב' התיקונים המיוחדים לאדה"ר נראים הפוכים זה מזה, אמנם ענין א' לשניהם אלא שהשני הוא במדרגה יותר גבוהה לאין שיעור.

והנה בעניין בחי' היחוד והפירוד צריך לידע שכל עולם עליון נראה לבני העולם התחתון ממנו כאילו הוא פשוט בלי פירוד, מכיוון שמחמת גודל דקותו כנגד התחתון אין ניכר שם הריבוי וההבדלה אשר בין מיני המציאויות שבו. ודבר זה הוא מכיוון שאין שום נמצא המשיג את מה שלמעלה ממדריגתו, חוץ ממה שנמשך ממנו.

עיקר הריבוי והפירוד קיימים במציאות הרע, שכן טבעם ותכונתם של כחות הרע הוא להתרחק כ"א מזולתו ולבנות את עצמם לבד, וכל קיומם והתחברותם הוא רק על ידי יניקתם מן הקדושה הנגרמת על

ונעשית מדרגת האדם מכל ד' היסודות העליונים.

נתבאר לנו מכ"ז, שמציאות כל אחד מאלו ג' המינים, צומח חי ומדבר, נעשית ע"י ב' יסודות כאחד, א' שהוא שורשו וא' המגלה אותו.

[ישנה מחלוקת ראשונים בעניין מקומו של השכל הפועל, שלרמב"ם הוא למטה מכל צבא השמים, והוא תחת גלגל הירח הממוצע, ושורש לד' היסודות ולכל תולדות הארץ, ואילו לרבינו יוסף גיקטליא השכל הפועל הוא הגלגל העשירי אשר ממטה למעלה, הרי הוא גלגל השכל, והוא מט"ט. וקשה, שכן כל דברי הרמב"ם ז"ל במורה היו גלויים לפניו ותמיד מזכיר אותו בשבח וכבוד כראוי לו, ואיך אמר דבר כזה אשר הוא פשוט בדברי הרמב"ם ז"ל ובכל ספרי המחקר להיפך.

אמנם נראה שהשכל הפועל הוא באמת למטה מגלגל הירח וכדברי הרמב"ם, שכן עשרת הגלגלים הם בבחי' י' הספי' דעולם העשיה, אשר הם הנפש דעשיה, שכן ד' היסודות ארמ"ע ותולדותיהן שלמטה בארץ הוא גוף העשיה, ואין כוונתי לפרטי גלגלי המזלות וכוכבים אשר הם ברקיע השני שמלמטה למעלה, אלא לי' גלגלי הרקיע הכלליים, והם בבחי' י' הספי' דעשיה. והנה הרקיע הי' הוא למטה מכולן, והוא המלכות דעשיה, והיינו השכל הפועל, שעל ידיו מחדש הקב"ה בכל יום את מעשה בראשית, ומשם נמשך שפעת השכל לבני

תתענה לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה דרוש ג ענף ז

"תיקון סוד הכלילות". והוא כשתכלה הזוהמא של כל הנמצאים כולם ויתכללו זה בזה גם בחיצוניותם. [וקראנום בשם "התיקון דסוד הכלילות" שכן עליות האלו עניינם הוא שיתעלו ויתכללו זב"ז. וזה יהיה אחר שתתבטל כל הזוהמא ותכלית זו נעלמת מאתנו לעת עתה, לכן קראנו אותו "סוד", הכלילות] ואז, דהיינו באלף הז', יתכללו ויתעלו כולם במלכות דאצילות, מכיוון שבלי ו"ק אין למלכות מקום למטה, ממילא כאשר יגיע זמן שליטתה של המלכות שבאלף הז', תחזור תיכף למקומה הראשון שהוא בבינה, שכן אין לה מציאות בפני עצמה כלל אלא או שהיא כלולה בו"ק ומאירה ומתגלה על ידיהם והוא בכל ו' אלפי שנה, ומתגלית בסופם דהיינו בחינת עטרת היסוד, או שהיא כלולה בג"ר ומתגלית בסופא שהוא בעטרה דאימא. ובאלף הח' תיכלל כל המציאות בבינה, ובאלף הט' - בחכמה, ובאלף הי' - בכתר (אמנם בברית מנוחה מבואר כי באלף הז' תתגלה מדריגת הבינה, ובח' לחכמה, ובט' צ"ל שיש התעלות למדרגת ת"ד, ובאלף העשירי לכתר עצמו שהוא מו"ס דא"א).

והתיקון הג' הוא "תיקון סוד האחדות", והוא מהאלף העשירי והלאה, והוא התיקון האחרון שהוא בעולמות דא"ס.

והנה לפי הנ"ל שיש תיקונים עד אלף העשירי, משמע דלא כדברי הראשונים בענין סוד השמיטין שיהיו שבע אלף שנה שבע פעמים (ועולמינו נמצא

ידי החטא. ורק הרע הוא פירוד מוחלט, וכל יתר ההפרדות אינם מוחלטים.

כאשר נבררו ניצוצי הקדושה ושברי הכלים מנפילתם בעולם התהו, ונעשתה מהם המציאות דד' העולמות אבי"ע, הוא עבורם בבחינת תחיית המתים ממש, ויצאו עי"ז מהפירוד אל היחוד. אמנם יחוד זה הוא רק בפנימיותם ולא בכמותם (הרי הוא חיצוניותם).

בתיקון דמעשה בראשית נבררו העולמות אבי"ע מהרע, כך שהיתה מציאות ד' העולמות עומדת בפני עצמה ומציאות הרע עומדת בפני עצמה. שהרי כל מה שנתקן ועלה בעת התיקון דמעשה בראשית היה נחשב להם לתיקון גמור ולכלילות בשרשן ממש, וכעין התיקון הב'. אמנם לאחר החטא, שנתערב הרע בטוב, לא נעשה התיקון הזה עתה כלל אלא רק בביאת המשיח.

התיקון הראשון, והוא תיקון דמעשה בראשית, נקרא "תיקון סוד הכלילות", שכן בה עולים ונבררים ניצוצי הקדושה ושברי הכלים מנפילתם וטביעותם בעמקי הקלי', ואז הדצח"ם שבעולם הזה עולים תחילה מן האדמה, ועולים מדומם לצומח, ומצומח לחי, ומחי למדבר, ובכך נכללים כל חלקי הדצח"מ זב"ז ע"י המדבר הרי הוא האדם. ודבר זה מתחדש בכל יום תמיד. וכלילותם תהיה רק בפנימיות אך לא בחיצוניות.

התיקון הב' יהיה בימות המשיח, וכן בכל ד' האלפים שיהיו אחריו, הוא

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה תתעט דרוש ג ענף ז - ענף ט

שבאצילות, ולעלות שם מעילוי לעילוי. התיקון ד"סדר הכלילות" נעשה על ידו בכל חלקי העולם חוץ מגן עדן, שהאדם יצא לתקנם, ואילו תיקון ד"סוד הכלילות" היה אפשר לאדם לעשותו רק בהיותו בגן עדן.

ניתן לאדה"ר להשתמש בכל חלקי הדומם והצומח שבעולם על מנת להוציא מציאויות חדשות, וכל זה נעשה בארץ מכחות הניצו"ק ושברי הכלים הנבררים שמתפשטים בה, והם נתקנים והולכים ע"י מעשי בני האדם. וכן ניתן לאדם השלטון על כל מיני בעלי החיים אפילו בכל הרמש שהוא לאתווי נחש, וכמ"ש בסנהדרין (דף נט ע"ב), והוא משום שאלולא החטא לא היה שום עבדות והשתמשות מאדם אחד אל זולתו.

ענף ט

מדריגת אדם של עתה הוא בבחינת הבלי דגרמי בערך מה שהיה קודם החטא, דהיינו שנותר רק תמצית דתמצית מהנר"ג שהיו לו קודם לכן. וכמו כן גם העולמות ירדו ממדריגתם הראשונה.

קודם החטא היה כל עולם העשיה במקום ובמדרגת ד' האחרונות דבריאה של עתה וו' הראשונות של עולם היצירה של עתה. ועולם היצירה היה במדריגת ד' אחרונות של אחוריים דז"א דאצילות של עתה וו"ר דבריאה של עתה. ועולם הבריאה היה במקום שהוא עתה הי' ספירות דז"א בבחי' פנים שלו. וזו"ן דאצילות היו אז במדריגת או"א. ועד"ז

בשבוע השני). ויש ליישב שכל שמיטה ושמיטה הם בחי' ז"ת א', ולכל א' מהם יש מוחין משלו, הרי הם האלף השמיני, התשיעי והעשירי שיהיו בסוף כל שמיטה, ועל ידיהם תעלה כל שמיטה עד א"ס.

והנה לפי דברי הראשונים, מהי כוונת דברי חז"ל "שית אלפי שנין קאי עלמא ובשביעי חרוב" למימרא שיש רק ז' אלף שנים שבסופם חורבן, אלא בהכרח כוונתם שחידוש העולם הוא אחר ז' אלף שנים, דהיינו שאחר ז' אלף שנים תתחדש שמיטה אחרת, שכן השמיטות הקודמות תעלינה אז במוחין שלהן, ומשם הן עולות לא"ס כנז', וכך הוא בכל שמיטה ושמיטה. אמנם לפי דבריהם צ"ל שעדיין לא יהיה התיקון העיקרי בעליית כל שמיטה ושמיטה, אלא לאחר כלות כל ז' השמיטות כולם, הרי הוא באלף החמישים, שהוא בסוד היובל.

ענף ח

בתיקון של "סדר הכלילות" שהיה אצל אדם הראשון קודם החטא, נתקן תיקון ד"סוד הכלילות" אשר יהיה בימות המשיח. שהרי קודם החטא לא היתה עביות של ממש, וכל העביות שהיתה נחשבת עביות רק ביחס לנר"ג שהיו לו אז, ואז היו האבי"ע והדצח"ם מתקשרים זה בזה אפילו בחיצוניותם. יוצא אם כן, שהתיקון דסוד הכלילות אשר היתה לאדה"ר קודם החטא, היה בסוד האצילות לבד, דהיינו לתקן את המציאות דעולמות בי"ע להעלותם בשרשם העליון

תתפ לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה דרוש ג ענף ט - ענף י

הפרצופים והעולמות במקומם העיקרי הראוי להם, כי כן הוא מקומם האמיתי: ז"א דאצילות במקום י"ג ת"ד דא"א של עתה, והנוק' דאצילות במקום אבא, ועולם הבריאה במקום אימא, והיצירה במקום ז"א.

לולא החטא היה אמור התיקון דעשיה להיעשות ע"י קדושת השבת (דהיינו ע"י תוספת שבת). ועל ידי התפילות והיחודים דאדה"ר באותה השבת היו עולים כל הפרצופים והעולמות עליה אחר עליה, עד שהיתה המציאות חוזרת לשורשה שבא"ס, אבל מכיוון שחטא האדם קודם לתוספת שבת - נהרס הכל.

הגה"ה: ב' העליות הנ"ל נעשו יחד עם בריאת האדם, ובאופן זה: עד סוף השעה החמישית היתה העליה הראשונה, והעליה השניה נעשתה בשעה ה'. כך, שעד יום ו' היה מקומם של העולמות והפרצופים ע"ד שהם עתה. אמנם יש חילוק בין אז לעתה, שאז היו גם עולמות בי"ע וכל מציאותם מצוחצחים בלי זוהמא.

ענף י

עוד בביאור מעלת אדה"ר קודם החטא.

כל עולם כולל בחינות אבי"ע: גן עדן דעוה"ז הוא אצילות דעולם הזה, וא"י בחי' יצירה שבעולם הזה וחוף לארץ הוא בחי' עשיה שבעולם הזה. וכך, א"י עצמה כוללת את ג' העולמות אצילות בריאה ויצירה, שכן מצוי בו היכל קודש הקדשים

היה למעלה למעלה, שכל א' לפי מעלתו נתעלה לפי ערך זה.

כל הבריורים שנבררו קודם החטא יצאו מהרע לגמרי ונעשו כולן טוב, ואז היה הרע בפני עצמו והטוב בפני עצמו, וכל הרע היה לגמרי למטה מהעשיה של אז. ועולם העשיה של אז עמד במקום בו עומדים היום ו' ראשונות דיצירה, ואילו הרע עמד במקום בו עומדים היום ד' הספירות התחתונות דיצירה של עכשיו ולמטה.

והנה כל זה אירע עד שעה ה' דערב שבת בראשית. אמנם בתחילת השעה הו' התחילה להתנוצץ קדושת שבת, ואז עלה ז"א לי"ג ת"ד דא"א כמו במנחה של שבת של עתה, ואז עלו גם החיצוניות וכמו כן היתה עליה לנוק' ובי"ע, כל א' במדירגה א', ואז העשיה עלתה עד שד' הראשונות שלה היו באצילות ממש, ובמקום הנוק' דז"א של עתה. ובסוף השעה הו' הושם אדה"ר בגן עדן, ועלה עולם העשיה לעמוד בסוף ו' הראשונות דבריאה של עתה, ונהיה הפסק מקום בין עולם העשיה לקלי' בשיעור י' ספירות שהוא ד' דבריאה וו' דיצירה, ואחר החטא ירדו היצירה ועשיה לאותו המקום דהיום, ובזאת נקרא הדבר שעולמות אלו "נטבעו בתוך הקלי'" שהוא מקום י"ס דעשיה וד"ת דיצירה.

כל העליות של העולמות בע"ש היו באצילות, חוף מו' תחתונות דעשיה. וד' הראשונות דעשיה שעלו באצילות לא עמדו כי אם באחוריים דהד"ת דיצירה של אז. אמנם מלבד זאת היו כל יתר

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ◊ תמצית הפרקים ואחלמה תתפא דרוש ג ענף י - ענף יב

חלקי א"י דהיינו מכל עולם היצירה הכללי. מתחילת הגוף אשר מתחת הגרון ולמטה נעשה מבבל ומשאר ארצות. ולפי דברי האריז"ל "גופו מא"י" דהיינו שגרוננו נעשה מד' ראשונות דא"י (זולת בית המקדש הרי הוא ראשו) והוא מהד' ראשונות דיצירה. ומו' תחתונות נעשה חלק הגוף העליון אשר עד סוף החזה והחלק התחתון דהגוף, שהוא מהחזה ולמטה, נעשה מד' ראשונות דעשיה, ואלו ד' הראשונות דעשיה הם עבר הירדן, והוא הג"ר דעשיה הכלולים במלכות דיצירה. והספירה הרביעית דעשיה, הרי היא תחילת הו"ק הוא סוריא, כאשר לעתיד לבא עתידה ירושלים להתרחב עד שם. אמנם עגבותיו, שהם מכל הפרקין העליונים דהרגלים נעשו מבבל. יוצא, שגופו נעשה מכל חלקי העולמות ב"ע כולם.

ענף יב

מה שאמרנו כי עבר הירדן וסוריא המה בבחינת ד' הראשונות דעשיה, ואמרנו כי מזה נעשה רק החלק התחתון דהגוף, אמנם החלק העליון דהגוף הוא מא"י, דהיינו מהיצירה, וזה צריך ביאור, שכן הזכרנו לעיל ענף י בשם דרושי מ"ן ומ"ד דרוש א שא"י היא רק מעולם העשיה, דהיינו אצילות בריאה ויצירה שבעשיה, הרי הוא הד' ראשונות דהעשיה, אמנם עבר הירדן וסוריא הם הו"ת דהעשיה.

ונראה ליישב שבאמרנו "עולם העשיה", כוונתנו לעולם העשיה של אז, שהוא במדריגת האצילות של עתה.

הנכלל בגן עדן הסמוך אליו שכן הוא מבחי' האצילות, ושאר מקום המקדש הוא בבחי' עולם הבריאה, ושאר ארץ ישראל בבחי' עולם היצירה.

לכן מוכן הא דאיתא בגמ' שראשו של אדה"ר היה מא"י ע"ש שהוא היה בבחי' עולם היצירה של אז, (והוא בחי' ז"א דאצילות של עתה). ואע"פ שמצינו ג"כ שהיה מעפר דבית המקדש של העולם הזה, אבל העולם הזה הרי עמד אז למעלה, ואז היה מקום דבית המקדש של עתה למעלה.

והנה החלק העליון של האדם הראשון שהוא בראשו נעשה ממקום המקדש, הרי הוא בחי' הבריאה דכל עולם ועולם, ופנימיותו הוא מעולם הבריאה הכללי שהיה אז במדריגת ז"א דאצילות, והחלק התיכון שבראשו הוא מהבריאה שביצירה, והחלק החיצון שבראשו ממקדש דעשיה הרי הוא בית המקדש דלתתא, ולכן נאמר בזוהר שקודם החטא היה מעפר גן עדן שהוא מעולם הבריאה הכללי.

ענף יא

איתא בגמ' סנהדרין שגופו של אדה"ר מבבל, ראשו מא"י ואבריו משאר ארצות. וצ"ע, שכן בכתבי האריז"ל מבואר שגופו מא"י, עגבותיו מבבל ומן אקרא דאגמא. אלא יש ליישב את דברי הגמ' ש"ראשו מא"י" פי' מתחילת הראש עד לתחילת הגוף. אמנם הגרון נעשה משאר

תתפב לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ◊ תמצית הפרקים ואחלמה דרוש ג ענף יב - ענף יג

ענף יג

מדריגתו הנ"ל של גופו של אדה"ר היא רק מעת שנברא עד סוף השעה החמישית דע"ש, שאז נתגלה כל גופו כעין אותם העולמות שעולים בע"ש, שראשו, שתחילה היה מעולם הבריאה, נתעלה למדריגת אימא דאצילות וכן הוא בכל דרגה ודרגה, עד שכל גופו עלה למדריגת האצילות. והוא מש"כ שהקב"ה הכניסו לג"ע בחצות היום דע"ש, שכן נוק' דאצילות הוא ג"ע, ואפילו רגליו, שהיו מחוץ לאצילות הגיעו למדריגת מעלת הו' הראשונות דבריאה של עתה (הרי הוא כסא הכבוד).

מש"כ שאדה"ר לא היה לו מהעולם הזה כלום, דהיינו ממדריגת עולם הזה של עתה, שגופו נעשה מיעקב ורחל של אז.

יש ב' מיני מלאכים שנבראו ביום ה' (חוץ מאלו שנבראו ביום ב', והיינו המלאכים שמתבטלים ומתחדשים בכל יום): א) המלאכים עליהם נאמר "עוף יעופף על הארץ" ולא נאמר בהם "למינהו", והם משתנים ומתלבשים בגוף, ב) המלאכים שנאמר עליהם "ואת כל עוף כנף למינהו". והאחרונים גדולים מן הראשונים, ואינם משתנים ואינם מתגלים לבני אדם אלא רק בבחינת השגת השכל ולא בחוש, והמה שליחין עילאין שנשלחו מן השמים לארץ לאיזה צורך וידיעה לראויים, והם יצאו מהנשיקין הראשונים קודם שנברר זו"ן והמה המלאכים אשר אין שמם משתנה לעולם כמיכאל גבריאל

מאחר שאמרנו שכוונתם ז"ל הוא גם על א"י דהעוה"ז, שאף הוא ארץ ישראל דהעשיה, וא"כ הרי פשוט שהד"ר דהעשיה הוא רק א"י, והוא בחי' אצילות בריאה יצירה הכלולים בה, הרי שא"כ הוא אזי יקשה איך אמר האריז"ל שהד"ר דהעשיה הוא עבר הירדן וסוריא. ולכאורה צ"ל שי' הספי', הרי הם מלמעלה למטה, מכתר עד המלכות, הולכים ויורדים בב' בחי', דהיינו הן באורך והן בעובי.

הד"ר דהחיצוניות הם לעולם בחי' מלכויות לגבי הפנימיות. וממילא מש"כ שעבר הירדן וסוריא המה ד"ר החיצוניים דעשיה דעוה"ז, ומהם נעשה החלק התחתון דהגוף (הרי הוא בכל) אשר מהחזה ולמטה, והאצילות, בריאה ויצירה העיקריים והפנימיים הם בא"י גופה, ובחי' עבר הירדן וסוריא היא המלכות שלהם. א"י, עבר הירדן וסוריא המה במקום ובמדריגת ד' התחתונות דבריאה של עתה, אלא שא"י הוא בפנימיותם ועבר הירדן וסוריא בחיצוניותם.

מה שאמרנו שהחלק העליון דהגוף נעשה מכל א"י, הרי היא ד"ר הפנימיים דהעשיה שבהעוה"ז, זהו רק החלק החיצוני, אמנם הפנימי שבו נעשה מכל עולם היצירה הכללי ומכל עולם הבריאה הכללי של אז.

העגבות נעשו מכל חלקי חוץ לארץ, שהם בו' התחתונות דהעשיה, מאחר שגם כל הו"ת דהעשיה היו אז במדרגת ו"ר דהיצירה של עתה וחו"ל היה במדריגת קדושת א"י של עתה.

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ◊ תמצית הפרקים ואחלמה תתפג דרוש ג ענף יג - ענף יד

בריאתו היו ממדריגת כל הזו"ן דאצילות,
ופשוט שנמשכים מזה מעלה ואור גדול
לכל גופו.

ענף יד

[במקום אחד מתבאר כי] מעלת נרנח"י
של אדה"ר קודם החטא כללה
את הנרנח"י שבכל ד' עולמות אבי"ע,
אמנם במקום אחר כתוב שאדה"ר הוא רק
נר"נ דאצילות, שהרי ח"י הם מקיפים.
ויתכן היה ליישב שהנר"נ של אז כללו את
הנרנח"י של עתה. והנה אע"פ שהגיע
אדה"ר למדריגת האצילות גם בגופו, עכ"פ
לא היה בו אלקות כלל ח"ו, שכן היה חסר
בו הגילוי דיחוד אור א"ס להיות חד עמו
כמו שהוא באצילות. אמרנו לעיל כי בערב
שבת אחר חצות נתעלו העולמות, א"כ הרי
עלתה אימא ג"כ עוד למעלה מא"א של
עתה, וא"כ הרי ממילא הוא שאדה"ר אשר
היתה לו נשמה מאימא של אז, היה לו כמו
כן אור ונשמה גם ממקום עליון מא"א, הרי
הוא הגילוי דאור א"ס.

זו"ן דאצילות של אז, עם כל התעלותם היו
עומדים רק אב"א ולא היו עומדים
ליתקן להיות פב"פ אלא בשבת. וצ"ע
לכאורה, שכן זו"ן של אז היו בדרגת או"א
של היום, והם הרי תמיד עומדים פב"פ.

ויש ליישב שאז היתה תחילת האצילות
דזו"ן חסרה את היחוד דג"ר דא"א,
שלא יכולה היתה לבא כי אם ע"י הגילוי
דמו"ס, ורק ע"כ יכולים היו זו"ן לצאת
בבחי נקודות. ובתיקון נתקן כ"ז.

ורפאל וכו'. וכיוצא בהם כל שרי מעלה
הממונים על כל דבר ודבר.

וקשה, איך הם נתגלו לאברהם אבינו (וכן
ללוט ולמנוח ואשתו) בצורת גוף.
אלא יש י' מיני מלאכים וישנם בכל א' ה'
מלאכים פרטיים ארגמ"ן, וה"אישים",
שהם התחתונים שבכולם יכולים הם
ליראות בצורת גוף, והם אלה שנשלחו
לאברהם אבינו, לוט, הגר, מנוח ואשתו.

והנה יש מלאכים שאינם שלוחים כלל,
אלא הם שרי מעלה הממונים על
כחות כל הבריאה כולה, ויש מהם
שממונים על השירות והתשבחות. וענין
השיר הוא כי ע"ז הם הם ממשיכים את
גילוי אור יחודו ית' (הרי הוא החיות
והשפע הבאים לכל העולמות כולם והוא
עבודת המלאכים). אבל הם רק חיצוניות
העולמות ולכן אי אפשר להם להתקיים
בלא ישראל, וע"י ישראל נעשית התכלית
משירתם באופן נעלה מאד, ולכן נקראו
"מלאכים" על שם המלאכה ופעולה, וכן
על שם השליחות.

בריאתו של אדה"ר היתה באופן שאפילו
נהירו דהגוף שלו היה יותר מכל
המלאכים. והנה לכאורה יקשה ע"ז
אמרנו, שגופו של אדה"ר היה מי'
הספירות דבריאה ומו' הראשונות דיצירה,
וכמדריגת השרפים וחיות הקודש, ואם כן
הרי שהם באותה המדרגה. אלא העניין
הוא, שמציאות גופו היתה מכל ד' הבחי'
אבי"ע שבכל עולם ועולם, משא"כ החיות
והמלאכים שהם רק ממקום אחד בלבד.
ועוד י"ל, שראשו וגרונו של אדה"ר בעת

תתפד לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ◊ תמצית הפרקים ואחלמה דרוש ג ענף יד - ענף טו

הנשמה נעלמת בו מאד. שהרי היתה הנשמה שלו של אז יותר גדולה מהיחידה של עתה. וזהו שאמר הרב בכ"מ כי היה לו גם הנרנח"י דהאצילות.

ענף טו

איתא בגמ' "אדם הראשון מסוף העולם ועד סופו היה, כיון שסרח הניח הקב"ה ידו עליו ומיעטו והעמידו על ק' אמה". וכמו כן איתא במדרש "אדה"ר היה חלתו של עולם". פי' הדברים, מתחילה היתה נשמתו כלולה מכל הנשמות כולם, דהיינו מכל ה' חלקי הנרנח"י שבג' עולמות ב"ע, וזהו "מסוף העולם ועד סופו", ולבסוף נשאר בו רק המלכיות דכתרים מי' הפרצופים, הרי הם הזו"ן דבריאה ואו"א וזו"ן דיצירה ואו"א וזו"ן דעשיה, והם ביחד עולים ק' כתרים. ונקראים "אמה" ע"ש שהוא אותיות "מאה", שכן כל א' מהם הוא מדה אחת הכלולה אף היא מכולם. ואמרו עליו שהוא "חלתו של עולם", ע"ש שנשאר בו החלקים היותר חשובים שבהם דהיינו הכתרים.

הנה לאחר שסרח לא נותרו בו אותם הכתרים ממש כמו שהיו בו מתחילה, אלא הם נתמעטו ונשאר מהם רק המלכיות שבהם בלבד וכן לא נותרו בו כי אם מק' הכתרים די' הפרצופים דבי"ע. והנה יש בבי"ע י"ב פרצופים שכן יש ד' פרצופים (מלבד א"א) בכל עולם, וזהו סוד שית אלפי שנין הוי עלמא, הרי הם ת' ספירות (ר' זכרים ור' נקבות) ובהתבונן

אמנם לצורך נשמת אדם הראשון, שהוא כלל הנשמות כולם כנודע, והם יצאו ונעשו מזיווג הזו"ן דאצילות, הנה מכיוון שרצה המאציל עליון ית"ש להמציא את כל מציאות הבחירה, לכן סידר אז כי תחילת אצילותם דהזו"ן (אשר מהג' רישין דהא"א) תהיה בחסרון היחוד הראוי של הג' רישין זב"ז, והיתה יציאתם ג"כ רק בגילוי המ"ס לחוד הרי היא בוצד"ק, ועי"ז יצאו גם הזו"ן מתחילה רק בבחינת אחור באחור כדי להוציא את נשמת אדה"ר, אשר אינה אפשרית כי אם ע"י זיווג. לכן היא עלתה לחיק או"א, ואח"כ ירדו הזו"ן למטה במקומם, ושם הם עמדו בבחינת אב"א. ושם הולידה הנוק' את נשמת אדה"ר, שהיא, בהיותה עם ז"א, היא רק בבחינת אב"א. לכן היתה נשמת אדה"ר כלולה מנר"נ שמאימא כבר מתחילה, שכן שרשו במ"ן דאימא, והיו הזו"ן במדרגת או"א של עתה, ואו"א היו במדרגת ב' רישין תתאין של א"א, הרי הם אורא ומו"ס, והנה כ"ז היה בערב שבת קודם חצות, מכיוון שכל מה שנוגע לצורך הזו"ן ולצורך נשמת אדה"ר לא היו מתייחדים הג' רישין דא"א, ותיקונם היה תלוי במעשה אדה"ר, וכ"ז היה נפעל על ידי עצם קדושת שבת בלא צורך במעשי האדם לולא חטאו קודם לכן.

נתבאר כי לא זכה אדה"ר לכל ה' חלקי הנרנח"י דאצילות של אז אלא רק לג' לבד דהיינו נר"נ. והגם שהיתה הנשמה שלו מאימא של אז, שהיתה במדרגת הרישא תניינא דא"א הנקרא אי"ן, אשר שם שורה האור דא"ס, עכ"ז היתה אותה

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה תתפה דרוש ג ענף טו - ענף טז

גופו של אדם הראשון נעשה מכל עולמות
בי"ע כנ"ל.

אחר שחטא אדם הראשון, כל הנר"נ שהיו
לו מהאצילות עלו למעלה, וכן כל
הנרנח"י דאו"א דבריאה, וכן הרוח נשמה
חיה ויחידה אשר בכתרים דהחו"ג שבכל
י' הפרצופים אשר מהזו"ן דבריאה ובאו"א
וזו"ן דהיצירה והעשיה. וכן אבדו ממנו
אורות נרנח"י אשר בכל ט' הספירות
התחתונים דהחו"ג שמחכמה ולמטה אשר
בכל י' הפרצופים הנז'. אם כי האחרונים
לא עלו למעלה, אלא ירדו ונפלו בתוך
הקלי', ומהם הוא כל נשמות בני האדם
אשר עד ביאת המשיח, שכן הם מתבררים
תמיד מתוך הקלי' ע"י התורה והמעשים
הטובים, או ע"י העונשים דעוה"ז ועולם
הנשמות ולא נשאר באדה"ר אלא
המלכיות, הרי הם בחי' הנפשות שבכתרים
דהחו"ג אשר בי' פרצופים הנ"ל.

ענף טז

כל הנ"ל הוא על פי דברי האריז"ל כפי
שנכתבו בליקוטי תורה ובספר
הגלגולים ובשער מאמרי רשב"י ובשער
הפסוקים. אמנם בע"ח ועוד מקומות איתא
שלא היה באדה"ר שום חלק מעולם
העשיה וגופו היה מעולם היצירה. וקשה
ע"ז, איך היה אפשר לו להמצא בעולם
הזה, הלא אפילו המלאכים, שהם עצמם
מהיצירה, אינם יכולים לירד לעולם הזה
עד שמתלבשים באוירא דהאי עלמא
ומתגלמים בבחי' גוף, וצ"ע. אלא בע"כ
צ"ל שכל עולם העשיה היה אז במדרגת ו'

בה' החסדים שבספירות הזכר הם עולים
אלף חסדים ועוד אלף בספירות הנקבה,
ובג' עולמות הם ו' אלפים דחו"ג. והנה
קודם החטא נכללו באדם הראשון כל ו'
האלפים דחו"ג, ואח"כ נסתלקו ממנו
האלף חו"ג הראשונים שמאו"א דבריאה.
ומה' אלפים דחו"ג אשר מעשרת
הפרצופים שמזו"ן דבריאה ולמטה נשאר
מהם רק אחד מחמישים, הרי הם ק'
הכתרים כנ"ל, וכמו כן אותן ק' הכתרים
נתמעטו בו הרבה מאד, ולא נשאר בו מכל
כתר כי אם המלכות שבו.

ט"ר שנסתלקו מכל כתרי וכתר, עם
הנרנח"י דאו"א דבריאה אשר
נסתלקו ממנו מכוונים "זיהרא עלאה", ע"ש
שהינם ה"זיהרא עלאה" דבי"ע, והללו עלו
למעלה עם הזיהרא עלאה דאצילות הרי
הם הנר"נ דאצילות של אז, הרי הוא כל
הנרנח"י דהאצילות של עתה, וכן הנרנח"י
דאו"א דבריאה עם הרוח נשמה חיה יחידה
שמכל כתרי וכתרי שבק' הכתרים דחו"ג
דעשרת הפרצופים אשר מזו"ן דבריאה עד
סוף העשיה.

נראה לי כי מה שזכו משה רבינו והאבות
ועוד כמה צדיקים מהזיהרא עלאה
שנסתלק מאדה"ר ע"י החטא, זכו רק
מהנר"נ דמדרגת האצילות של עתה. אמנם
לנר"נ דמדרגת האצילות שקודם החטא לא
זכה אדם מעולם מאחר החטא והלאה.
אמנם בעת מתן תורה, אילו זכינו ללוחות
הראשונות, היה עתיד הכל להיות נתקן ע"י
משה רבינו ע"ה, ולהחזיר הכל כמו קודם
החטא ממש.

תתפו לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ◊ תמצית הפרקים ואחלמה דרוש ג ענף טז - ענף יז

בראשית אז היו זו"ן בזיווג תמידי כמו או"א העליונים, וזהו סתירה למה שכתבו שהיו זו"ן בבחינת אב"א. והנה זיווג חיצוני יכול להתקיים בלא שיהיה זיווג פנימי, אבל זיווג פנימי לא שייך ללא חיצוני, ולכן זיווג דעולמות הוא הזיווג החיצוני בלבד ואילו זיווג הנשמות הוא פנימי וחיצוני כאחד. פנימיות דזו"ן היו רק אב"א, ולצורך בריאת נשמת אדה"ר על הזו"ן למעלה לחיק או"א ושם נזדווגו גם פב"פ, והוחזרו להיות פב"פ בפנימיות על ידי הנסירה וע"י מעשי אדה"ר (דהיינו ש"עשה מצוה והתפלל תפילה" כלשון הרב בשעה"כ) ואילו העולמות נעשו בזיווג דחיצוניות והיינו הזיווג התמידי. ובאותו הזמן היו העולמות בבחינת פב"פ דהיינו החיצוניות דזו"ן שהיו מזדווגים פב"פ, כי אין זיווג שאינו פב"פ. אמנם זה היה בגילוי אור הגנוז ולכן הם יצאו במדירגה גבוהה כ"כ עד שעולם העשיה היה במדריגת היצירה והבריאה דעכשיו. וכשעלו בחי' או"א הרי שהיו במדרגת ב' רישין תתאין דא"א, ושם נזדווגו פב"פ בפנימיות שבהם ובחיצוניות שבהם כאחד, ועי"ז יצא אור נשמתו. אמנם הזו"ן עצמם כשהם במקומם שהוא במקום או"א של עתה, היו בפנימיותם רק אב"א.

ענף יז

אדה"ר קודם החטא היה גבוה מכל מלאכי מרום ואפילו ממט"ט. שכן מט"ט כולל את כל העולמות ב"ע, שכן ראשו בבריאה וגופו ביצירה ורגליו בעשיה אמנם רק את העולמות של עתה, ואילו אדה"ר

ראשונות דיצירה וד"ת דבריאה של עכשיו. וממילא יצא שגופו מיצירה ובריאה ולא היה לו מהאי עלמא כלום. אמנם קשה מה שאמר שנפשו מבריאה ורוח מנוק' דז"א דאצילות ונשמתו מז"א דאצילות ונשמה לנשמתו מאו"א דאצילות, שהרי היו לו כל הנרנח"י דעולמות ב"ע ג"כ, והנר"נ שהיו לו מאצילות אף הם היו לו רק נפש מנוק' דז"א דאצילות, רוח מז"א ונשמה מאימא, אלא שהיו עומדים אז במדרגה יותר גבוהה ונעלית, ולא היתה באצילות בחי' נפש כלל, וג' האורות שהיו לו מאצילות היו רק בבחי' רוח ונשמה ונשמה לנשמה, אמנם בחי' הנפש לא היתה אז באצילות כלל, שכן הרוח והנפש הם ממ"ה וב"ן, והיה אז הב"ן כלול במ"ה והמ"ה היה כלול בס"ג, והיה מאיר הז"א באור הס"ג הרי הוא הנשמה, והנוק' היה מאיר באור המ"ה, הרי הוא הרוח. ומש"כ שזו"ן היו במקום או"א, כוונתו שמה שהוא עתה ע"ב וס"ג היו אז ס"ג ומ"ה, ואור הב"ן לא היה מאיר בפני עצמו אלא בעולם הבריאה, והיו כל הנרנח"י שבעולם הבריאה לבחי' אור הנפש המאיר לכלי נוק' דאצילות.

מבריאת העולם עד יציאת מצרים לא חזרו זו"ן לעלות לחיק או"א להזדווג שם. והנה מעלת הזיווג הזה הוא גופא סוד ברית אבות המקיימת אותנו עד היום ע"י הארתה דרך החומה המפסיקה בין ישראל לאביהם שבשמים, וכמו כן הוא הגילוי של י"ג מידות של רחמים.

איתא בשער מאמרי רשב"י וזהר הרקיע, שבעת שליטת האור הגנוז שבו ימי

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה תתפז דרוש ג ענף יז - ענף יח

ענף יח

כאשר הכניסו הקב"ה לאדה"ר בגן עדן בחצות היום דע"ש, עלה עד שתחילת רגליו היו בעולם האצילות (כי גן עדן דעולם הזה הוא עולם האצילות דעשיה) אמנם רגליו גופא נשארו בו הראשונות דבריאה, שכן עד שם היה עולם העשיה. והנה מכיוון שד' הראשונות דעשיה היו במקום הנוק' דאצילות של עתה, נמצא כי כל גופו עד סוף רגליו היה באצילות הכללי של עתה.

כל העולמות וכל מעשיו של אדה"ר היו באותה העת בדרגא אחרת לגמרי ממה שהם עכשיו. ומאחר שהיה מופרש מענייני העולם הזה של עכשיו הרי שפשוט שאכילתו ופעולותיו היו עליונים יותר.

האכילה שלנו מיוסדת על ב' ענינים: (א) צורך קיום וחיות (ב) להעמיד תולדות שכן על ידי האכילה מתרבה נביעת הזרע שבמוח. והם נעשים ממטה למעלה, שכן על ידי האכילה נברר הטוב מהפסולת שבכל חלקי המאכלים שהם הדומם הצומח והחי ונתעלו ממדריגתם למדריגת אדם המדבר, דהיינו או לעצם קיום האדם או לשם זרע וכנ"ל. אח"כ כאשר האדם משתמש בכל תכונותיו וכחותיו שבתורה והמצוה והמוסר, ומעלה את עצמו ונפשו לקב"ה, נמצא כי נתעלו כל חלקי הדצח"מ לאשה ריח ניחוח לה'.

ומהלך הדברים כיצד על ידי האכילה נהיה המזון חלק מחלקי האדם הוא באופן זה: תחילה מתברר בקרבו כל

כלל את כל הבי"ע של אז. שכן אז הגיעה תחתית העשיה לסיום הו"ק דיצירה, ואם כן רגלי אדה"ר קודם החטא היו במקום שהוא עתה ראשו של מט"ט, ועיקר גופו של אדה"ר היה באצילות, והמט"ט אז הגיע עד למקום של ב"ע של אז, ועכ"ז היה אדה"ר גבוה גם מהמט"ט של אז הרבה מאד מצד הנרנח"י שבו, שכן המלאכים הם רק מהחיצוניות דעולמות, ואינם יכולים להתעלות מעל למדריגתם אפילו נקודה א'. אמנם הנשמות של בני האדם הם מהפנימיות שבכולם, ואדם זכה לנרנח"י דכל הבי"ע ולנר"נ דאצילות. ומה שמצינו שחנוך לקח מהזיהרא עלאה דאצילות של אדה"ר ונעשה למט"ט, זהו רק מצד החיצוניות שבנשמתו, שכן יש לנשמת האדם פנימיות וחיצוניות, והחיצוניות היא שנעשתה לשר הפנים.

מכח הזיהרא עלאה שהיה באדם הראשון, בקשו מלאכי השרת לומר לפניו שירה, ולהשתחות לו. אלא שזו היתה טעותם, שעל אף מעלותיו של אדם הראשון, שהיה מגיע באור נשמתו עד לרישא תניינא דא"א דאצילות, עכ"פ לא נתגלה בו היחוד דאור א"ס, ולכן לא היתה בו שום בחי' אלקות כלל.

אמנם אירע לאדה"ר כמקרה עולם הנקודות, שבחטאו נסתלקן אורותיו למעלה, וכליו ירדו למטה ולא נשארה בו כי אם תמצית מהארת אור נשמתו הקודמת כעין הבלי דגרמי שנשאר בתוך העצמות בקבר.

תתפח לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ◊ תמצית הפרקים ואחלמה דרוש ג ענף יח - ענף יט

נמשך המזון מעילא לתתא, והוא מזון רוחני. וכן היה המן שאכלו ישראל במדבר.

ב' מיני האכילות הנ"ל תלויים זה בזה, ואי אפשר לזה בלא זה, כי אין האכילה מלמטה למעלה יכולה לפעול מאומה אם לא בשפע דאכילה שמלמעלה למטה, והיא העיקרית לעולם. אמנם האכילה ממטה למעלה נעשית על ידי מעשה התחתונים והוא תחילת התיקון, שכן רק על ידי עליית מ"ן מתעוררים בחי' זיווגי האורות אשר למעלה, וכל גידולם נעשה רק על ידי הארה מלמעלה, וכעת יש את שניהם, ובעולם הבא לא תהיה כי אם ההערה מלמעלה למטה בלבד.

אכילת האדם הוא מהדצ"ח של מטה, והאכילת הפרצופים הוא מבירורי ניצו"ק המתבררים מכל הדצ"ח שבעולם הזה אחר שיצאו מגופם ועולים למעלה לשרשם. ועיקרם הם דיבוריו הבליו וכחותיו היוצאים ממנו ע"י התפילות והברכות ולימוד התורה והמעשים הטובים, ובפרט על ידי הכוונות והמחשבות הטובות והתשוקות ורצון הלב של האדם התחתון.

ענף יט

מש"כ שכל תיקוני האכילה נעשים רק מלמטה למעלה הוא רק לאחר החטא, אמנם קודם החטא היו ב' הענינים הנ"ל כשם שהיה נכלל באדה"ר קודם החטא כל הנשמות כולם דכל הדורות עד ביאת משיח יש מין נשמות גבוהות יותר שלא נכללו באדה"ר, ואם הם היו בו לא

תמצית הטוב מהמאכל ונהפך בו לכח הדם והבשר על ידי הכבד על ידי ורידי הדם, ואח"כ מברר הכבד את החלק היותר זך שבו, ומשלח אותו ללב. ועל ידי הלב הוא מתפשט לכל החלק האמצעי שבגוף על ידי העורקים, והלב מברר את החלק היותר זך שבו ומעלה אותו למח, ועל ידי המוח מתפשט הדם בכל הגידים.

והנה כל העניינים הללו ישנם ג"כ למעלה, והם הבירורים המתבררים בכל עת על ידי תיקוני תפילות, מצות ומע"ט של כלל ישראל, והמה בבחינת מאכל לאדם דלעילא, שכל עולם וכל פרצוף לוקח את המתייחס אליו, ואת היותר זך מהם מעלה לעולם ולפרצוף שעליו, והוא ענין עליית מ"ן.

האכילה העליונה המבוארת וכן אכילת אדה"ר קודם החטא היו לב' תיקונים: א' ממטה למעלה וא' מלמעלה למטה, ממטה למעלה היא כמ"ש לעיל לגבי מעשי האדם הגשמי. אמנם ישנה מעלה עוד יותר גדולה והוא התיקון הנעשה מלמעלה למטה, והוא בבחינת מאמר הכתוב "אכלו רעים שתו ושכרו דודים" הרי הוא אכילת או"א המקבלים את אכילתם מעתיק יומין וא"א (כלומר או על ידי עתיק יומין דרך א"א או ע"י א"א עצמו) והיינו "אכלו רעים", ומש"כ "שתו ושכרו דודים" הם ב' מיני אכילות דזו"ן, הא' מהשפעת א"א דרך או"א והא' מאו"א עצמו, והוא יותר מעלה מאשר ממטה למעלה והתיקון דלעתיד. בחי' אכילה זו האחרונה נעשית ביום התענית, שכן אז

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה תתפט דרוש ג ענף יט

היו רק אב"א, ולכן חלקם שבבי"ע נשאר בתוך הקלי'. אמנם מצד שני יש יותר שבח ומעלה לכל אותן הנשמות שלא נכללו בו על אותן הנשמות שנכללו בו, שכן כל אותן שנכללו בו נפגמו בחטא דעץ הדעת, שהרי אפילו האצילות כולה ירדה במדרגתה, וכן ירדו עולמות בי"ע, ועל ידי שהיתה ירידתם על ידי החטא, נדבקו בהם הקלי' ביותר, אם כי אלה שלא נכללו בו נותרו במדריגתם הקודמת.

לאדם הראשון קודם החטא היו ב' תיקונים: הראשון לתקן את אותם הנשמות שלא נכללו בו להחזירם פב"פ, וממילא היה נעשה בהם גם התיקון השני, הרי הוא לתקן את כל חלקי הבי"ע הטבועים בתוך הקלי', להעלותם להיות נכללים בחלקי האצילות. חידוש הנשמות לצאת פב"פ הוא התיקון מלמעלה למטה, ובירור כל חלקי הבי"ע שהיו נתונים עדיין בתוך הקלי' לבררם ולהעלותם למעלה הוא תיקון שמלמטה למעלה. אמנם לאחר החטא אי אפשר לתקן את אותן הנשמות החדשות שבחלקי האצילות, וכל התיקונים של עתה אינם מתייחסים כי אם לחלקי נשמות דבי"ע, דהיינו גם אלה שנכללו בו וגם אלה שלא נכללו בו, וכולם רק מתקנים מלמטה למעלה. ועל אף שהתיקונים נעשו על ידי שפע אור הברכה הנמשך ויורד עליהם מלמעלה למטה. אמנם כל אותו השפע היורד הוא רק לצורך הבירורים העולים מלמטה למעלה.

היה חוטא, ובאלף השביעי יתיחדו אלה שנכללו בו באלה שלא נכללו בו, ועי"כ יתקנו את כל אותם נשמות שנפגמו על ידי החטא. ב' מיני הנשמות האלה נאצלו בעולם הנקודות, ואלו שהיו מחלק עולמות בי"ע נפלו בעולם התוהו, ומה שהיו מחלקו של עולם האצילות נשארו למעלה.

והנה בכל א' מב' סוגי הנשמות הנ"ל יש מעלה א' על השני: מצד אחד הזו"ן דאצילות היו אז עדיין אב"א, ולא הוחזרו להיות פב"פ כי אם על ידי הנסירה ועל ידי אדה"ר, ובכך נתקנו כל אותן הנשמות שנכללו בו בתיקון דפב"פ דזו"ן. ועוד, שכן תחילת יציאתם היתה על ידי חזרתם להיות פב"פ, והוא על ידי שעלו הזו"ן למעלה לחיק או"א. ואותן הנשמות שלא נכללו בו, לא יצאו עדיין לעולם בתיקון זיווג דפב"פ. וכן נמשך על ידי זה חסרון נוסף, שעל ידי התיקון דפב"פ שבזו"ן לכל אותן הנשמות שנכללו בו, נבררו ועלו כל שרשי הנשמות של הבי"ע, הרי הם הנשמות של כל הדורות עד ביאת משיח, שנפלו בעולם התוהו ונטבעו בתוך הקלי'. ועל ידי התיקון דפב"פ שבזו"ן שנעשה על ידי אדה"ר, נבררו ועלו שרשי אותן הנשמות דבי"ע שנכללו בו ועלו מהקלי' ונכנסו ונכללו באדה"ר ונתקנו בתיקון גדול. משא"כ חלקי הנשמות דבי"ע שלא נכללו בו, הם לא נתקנו כלל, ונשארו טבועים בתוך הקלי', שכן גם חלקי האצילות שבהם לא נתקנו עדיין בזיווג דפב"פ דזו"ן, וכל הנשמות שלא נכללו בו

תתצ לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה

דרוש ג ענף כ אות א - אות ב'

הדבר, שהרי היה הדבר בערב שבת אחרי חצות, ואז הרי נתעלו גם הד"ר דעשיה לאצילות, ולמטה נותרו רק הו"ת דעשיה והיו עומדים ליתקן ולעלות באצילות על ידי המעשים טובים דאדה"ר או על ידי קדושת השבת.

והנה כל מה שיצא בו' ימי בראשית היה כולו טוב וקדוש, שכן אז היה הפסק גדול בין טוב לרע. אמנם עדיין לא היו מבוררים מתוקף הדינים הקשים, ולכן היו עומדים הזו"ן דאצילות רק בבחינת אב"א, ועל כן היו יונקים החיצונים מרחוק. אמנם אדם הראשון בירר את הבירורים של העולמות והנשמות בבחי' אב"א, והיו חסרים בחי' פב"פ, שכן היו עדיין בתוקף הדינים הקשים, ולכן הוצרכו הזו"ן לעמוד אז רק בבחינת אב"א והיה מוטל על אדה"ר להמתיק את הדינים שבאחוריהם, כדי להחזירם פב"פ.

והנה הגם שאמרנו שכל מה שנברא בששת ימי בראשית היה טוב וקדוש לגמרי, שכן אז היו הטוב והרע נפרדים לגמרי זה מזה. אמנם עכ"ז עדיין נשארו מהם חלקים רבים המעורבים בתוך הקליפות, והללו לא יצאו בששת ימי בראשית כלל. אמנם הבהמות בהררי אלף (וכן כל הדומם והצומח) לא נבררו לגמרי לצאת מהרע, ורק חלקים מסויימים אשר יצאו בו' ימי בראשית, והם יצאו מהרע לגמרי. אמנם כל נשמות בני האדם כולם, וכן כל נשמות בעלי החיים (חוץ מהבהמות בהררי אלף) יצאו מהרע לגמרי תיכף בו' ימי בראשית.

ענף כ

אות א

וזה סוד מה שאמרו חז"ל שמלאכי השרת היו צולין לו בשר ומסננין לו יין, שכן על אף שהבשר ירד מהשמים, והיין עלה מן הארץ, עכ"ז כל א' מהם היה צריך תיקון מיוחד בפ"ע. מש"כ שירד בשר מן השמים, כוונתו לעמודא דאמצעיתא, כלומר בחי' היסוד, והיין שבא מהארץ היא מידת הנוק', וחיבור ב' אלה (בשר ויין) הוא עצמו בחי' זיווג פב"פ, ואז יתוקנו כל הנשמות שלא נכללו באדה"ר, לצאת בזיווג דפב"פ דזו"ן, ויומשכו גם הם למטה, ויטיחדו הנשמות שלא נכללו בו עם הנשמות שנכללו בו.

סוד הצליה של הבשר שעשו המלאכים עבור אדה"ר הוא, שהבשר הוא מגבורות דמלכות, והללו לא היו עדיין מתוקנים כראוי. ביאור הדבר, שזו"ן היו בבחינת אב"א, וכל תיקון הדינים ומיתוקם היה על ידי שרשם דווקא, שכן הגבורות והדינים העליונים כבר היו מתוקנים. לכן הגבורות הללו נתקנים על ידי צלייה באש דווקא, שכן אש היא בינה ושרשה העליון הוא במו"ס דא"א. ובכך מתקנים את כל הנשמות חדשות שתצאנה בבחינת זיווג דפב"פ, והיה אדה"ר אוכלם בכוונות ויחודים אשר בסוד האכילה, והיה נתקן הכל כמו שיהיה לעתיד.

אות ב'

איתא שלא הותר לאדה"ר בשר לאכילה אלא בשר היורד מן השמים. טעם

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ◊ תמצית הפרקים ואחלמה תתצא דרוש ג ענף כ אות ב' - אות ג'

הקלי', ולכן היה אסור לאדה"ר לאוכלם כדרך כל איסור מאכלות אסורות וטמאות גם לאחר החטא.

אות ג'

עיקר הדברים הוא בסוד מש"כ "ואף בהמות בהררי אלף זכר ונקבה בראם, ואלמלי נזקקים זה לזה מחריבים כל העולם כולו מה עשה הקב"ה סירס את הזכר וצינן הנקבה". והרי לכאורה יש להקשות, אם העולם לא מספיק להם, למה ברא הקב"ה בריות שכאלה, או מאידך גיסא מ"ט לא ברא עולם גדול יותר ההולם את מידותיהם.

והעניין לכאורה הוא שענייני זיווג הלוייתן וזיווג הבהמות בהררי אלף המה כעניין האור הגנוז, שגנזם ואכן יתקנו לעתיד לבא. וזהו שאמרו חז"ל שאם היו נזקקים זה לזה היו מחריבים את העולם, שהוא דוגמת תקע"ד הדורות ששתלן הקב"ה בכל דור, משום שאין העולם יכול לסובלם להתקיים עמהם והוא מכיוון שתולדותיהם עדיין מחוסרים בירור, ואם יוצאים מחזירים את העולם לתהו ובהו וכמו שהיה בעולם התהו על ידי תקע"ד הדורות שהיו אז. שכן הלוייתן והבהמות בהררי אלף המה בסוד הדעת המברית מן הקצה אל הקצה, כאשר הלוייתן הוא הבחינה העליונה שבו ואילו הבהמות בהררי אלף המה הבחינה התחתונה שבו. וכל גילוי דעת הוא גילוי הפנים, והפכו, דהוא סט"א, הוא גילוי העורף, והיינו החסדים והגבורות שבדעת.

אמנם גם ביניהם היה חילוק גדול, שכן נשמות בני האדם שנכללו באדם הראשון יצאו מהזיווג פב"פ דהזו"ן על ידי שעלו הזו"ן לחיק או"א וחזרו למקומם, ושם היו אב"א. אמנם נפשות בעלי החיים נבראו בבחי' זיווג אב"א בלבד בלא שום בחי' של זיווג פב"פ.

התיקון והבירור אשר נעשה לכל נפשות בעלי החיים נעשה על ידי אדה"ר על ידי קריאת השמות שקרא לכל א' מהם. בזה קשר אותם בשרשם העליון ויחד אותם למעלה, ועל ידי זה נמשך עליהם אור וקדושה משרשם העליון. אמנם לבהמות בהררי אלף לא קרא שם, ולכן נקרא בשם "בהמות" סתם, ונתכנה בלשון רבים ע"ש שהיא בחי' רה"ר.

אכילת בשר נאסרה על אדם ההראשון מכל החי שכבר נתברר ואפילו מהבהמות בהררי אלף שאע"ג שהוא היה מחוסר תיקון במקצת, מאחר והאוכל בהמות מבוררים מבטל את מציאותם, שהרי כל עניין תיקון המאכל הוא להעלותו למעלת האוכלו, אבל כאן כבר היו מתוקנים להיות בדרגת הבהמות אשר במרכבה העליונה דעולם הבריאה, ותיקונם אינו על ידי אכילה אלא על ידי כלליות שיכללו במ שיעשו את החיצוניות לבוש על פנימיות, וכן הוא תיקון בני האדם שכל מי שהוא קטן מחבירו נהיה לבוש על מי שגדול ממנו ונכלל עמו.

אמנם לעניין הבהמות בהררי אלף נשארו הרבה מהם טבועים עדיין בתוך

תתצב לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה

דרוש ג ענף כ אות ג' - אות ד'

והם היו מבוררים לגמרי, אלא שהיו עדיין שרויים בדינים קשים, שהרי ז"ן היו אב"א. ב) נשמות שלא נכללו באדה"ר, והם לא נתקנו לצאת אלא על ידי זיווג פב"פ, והיו טבועים בעמקי הקלי'. לכן נאסר על אדה"ר להזדווג עם חוה כל זמן שלא נתקן אותם המ"ן. אמנם כשהזדווג (בג"ע לאחר החטא, כשעדיין היה באיסור), גרם לזיווג בזו"ן של מעלה, ונאחזו החיצונים באותו השפע דהזיווג ר"ל. שכן אחרי החטא חזרו כל הנשמות דעולמות ב"ע שכבר נתבררו ונפלו וטבעו בתוך הקלי' כמו בעולם התהו, ולכן עלו הקלי' למעלה ראש ונולדו עי"ז קין והבל, ועי"כ נעשו כל הקלקולים.

נתבאר שאם היה נתקן המ"ן דהמלכות, היה מותר ומצוה על האדם להזדווג עם חוה, שכן היה מתקן את הנשמות שלא נכללו בו בכדי שיצאו להתגלות על ידי הזיווג דפב"פ של זו"ן דאצילות. והרי נתבאר כי איסור הזיווג שהיה על אדה"ר, וענין הרג וצינן את הנקבות בלוי"תן ובבהמות בהררי אלף ענין אחד הם.

אות ד'

התיקון הנ"ל (היינו הולדות שהיו יכולים לצאת מאדם וחוה אילו נזדווגו בהיתר) היה נעשה על ידי סוד הבשר שירד מן השמים אותו צלו מלאכי השרת לאדם הראשון, ועי"ז היו נמתקים הדינים שבאחוריים דזו"ן על ידי שפעת המו"ס שהיה שורף ומכלה את כל הסט"א ועי"י ברור כל חלקי הבי"ע מאותם הנשמות

והנה מהעטרין דחו"ג אשר למעלה באים חו"ג דלוי"תן, ומהעטרין דחו"ג אשר למטה באים הבהמות בהררי אלף. תכלית הלוי"תן והבהמות בהררי אלף הוא הצדיקים לעתיד לבא. אמנם על ידי חטא עץ הדעת נעשה פירוד בין העטרין דחו"ג שבדעת, וממילא נוצרה מציאות בה יונקים החיצונים מהגבורות, ולכן אומות העולם מצויים עתה בגדולה ובטובה גדולה, שכן הוא תוצאת יניקתם מהגבורות.

הלוי"תן והבהמות בהררי אלף הם בסוד הדעת עלאה הפנימי אשר בא מנביעו דאור א"ס, אם כי הקצה התחתון שלו לא נתקן בו' ימי בראשית, ותיקונם תלוי במעשים הטובים של אדה"ר או בקדושת שבת. ולכן לא העמידו תולדות, שכן תולדותיהם היו טובעים עדיין בעומק הקלי', והוא ג"כ טעם איסור התשמיש של אדה"ר שלפני כניסת השבת, שכן כל הנשמות הינם מסוד הדעת אשר עדיין לא נתקן הקצה התחתון שלו. ולכן, כאשר חטא בדעץ הדעת והזדווג עם חוה, הוליד את קין והבל, ואז חזר העולם לתהו שהרי הבל נהרג וכל תולדות קין נמוחו בדור המבול ואז נסתרסו הלוי"תן והבהמות בהררי אלף.

על אף שאמרנו שהנשמות היו מבוררות לגמרי, עכ"ז מצינו שעדיין היו נשמות שלא היו מבוררים ומכח זה נאסר על אדה"ר להזדווג עם חוה. וביאור העניין הוא, שכן ישנם ב' מיני נשמות: א) אותן שנכללו באדה"ר (הרי הוא שורש לכל הנשמות דכל הדורות עד ביאת משיח),

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה תתצג

דרוש ג ענף כ אות ד' - אות ה'

לבררם. וצ"ע, מ"ט לא נאסרו מחמת אחיזת הרע שבהם, מאחר שלא היו מתוקנים, ומה שנאסר לאדם לאכול מהצמחים היה רק עץ הדעת טו"ר.

וקשה, מ"ט מותר היה לאכלם. והענין, שמה שיצא בעולם בו' ימי בראשית היה מבורר לגמרי, באופן שהיה הטוב בפנ"ע והרע בפ"ע, ולא היה ביכלתו של הרע ליאחז אלא בתולדותיהם, וכן היה בלוייתן ובבהמות בהררי אלף כנ"ל, אלא שהלוייתן והבהמות בהררי אלף המה כגוף א' עם תולדותיהם שלא נבראו ממינס עוד פרטים, ולכן נאסרה אכילתם לגמרי. ואילו את הצמחים מותר לאכול מלבד כמה מתולדותיהם שהמה אסורים דהיינו הקרובים יותר לבחי' הגבורות, והיינו אותם החלקים שנזכרו בגמרא שהם מכלל עץ הדעת (אמנם אין האיסור חל על כלל הגפנים והתאנים והחיטים אלא רק על גפן א', תאנה א' וכן שיבולת אחת של חטה]דהיינו כלל הדעות שבגמ' ברכות דף מ ע"א[).

אם כן משמע (ודלא כמש"כ האריזו"ל) שלא היו הצמחים מבוררים. אמנם יוצא מהנ"ל שההיתר לאכול הוא רק בגלל שהם היו מבוררים, וצ"ע. אלא בע"כ צ"ל שפי' מה שאמרנו שהצמחים היו מבוררים, עניינו שהיו מבוררים מכל טומאה ורע, וכל השייכות לרע מצד תולדותיהם, הוא רק בחלקים ובפרטים שבהם בלבד, שאינם בכלל עץ הדעת. אמנם תולדותיהם אשר היו עתידים לצאת מהם היו טבועים עדיין בתוך הקלי'. אם כן, איגלאי מילתא למפרע

שלא נכללו בו, והיו עולים למעלה ומתייחדים עם חלקי האצילות שבו, ועי"ז יצאו כל הנשמות שלא נכללו בו, והיו נכללים גם הם באדה"ר ומתחברים בו, דהיינו שכל חלק מאותן שנכללו בו היה מתייחד עם החלק שבדומה לו מאותן שלא נכללו בו קודם, והוא תיקון העתיד אשר באלף הז'.

והנה לאדם הראשון נאסר הבשר הנ"ל שהוא האכילה העולה מלמטה למעלה והותרה לו האכילה שבאה מלמעלה למטה. שכן על ידי האכילה מלמעלה למטה נתכלה כל סיג ופסולת והיו נעשים נקיים וטהורים, ואז היה מותר לאכלם. והנה אין תקונם על ידי אכילה אלא על ידי הכלילות, וזהו רק מה שכבר נתברר ועלה. אמנם הבירור והעליה דכל הניצוצין והמ"ן העולים מהקלי' נעשים על ידי האכילה דווקא, והוא ענין אכילת הלוייתן והבהמות בהררי אלף אחר שיתוקנו מכל אחיזת הרע שבהם.

ואם היה תיקון, הרי שהיה מתבטל אז כל הענין של אכילה מלמטה למעלה, והעולם לא היה משתמש כי אם בסוד האכילה אשר מלמעלה למטה, ולכן אין אכילה ושתיה לעתיד לבא, ועכ"ז נוקטים חז"ל בלשון "צדיקים יושבים ונהנין מזיו השכינה" שנאמר "ויחזו את האלהים ויאכלו וישתו", שהוא סוד האכילה אשר מלמעלה למטה.

אות ה'

הצמחים היו מותרים לאדם, שכן בירורם לא נגמר, ואשר ע"כ אכלם כדי

תתצד לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ◊ תמצית הפרקים ואחלמה דרוש ג ענף כ - ענף כא

עצמו. שתיה היא בסוד זו"ן, כאשר הג"ר שלהם נמשכת מן האכילה הב' דאימא המקבלת ממוחין דא"א, והשתיה הב' אשר היא בבחינת ז"ת דזו"ן נמשכת מהמוחין דאימא עצמה.

והנה הקבלת בחינות העולמות היא כדלהלן: בע"ש בראשית אחר חצות היה ז"א דאצילות של עתה במדרגת א"א דאצילות של אז, ונוק' במדרגת אבא (הרי הוא או"א עלאין), עולם הבריאה הוא במדרגת אימא (הרי הוא ישו"ת) ויצירה במדרגת ז"א. ד' ראשונות דעולם העשיה הינן במדרגת נוק' דז"א דאצילות והו' אחרונות דעשיה הן במדרגת ו' ראשונות דעולם הבריאה של אז. יוצא, אם כן, שאז לא היה בפרצופי אצילות סוד שתיה כלל, שכן אפילו נוק' היתה במדרגת אבא, וא"כ אז נתגלה סוד האכילה העליונה אשר בג"ר דאו"א. אם כן, לא היתה אז האכילה הב' כלל. אם כן, לא נתגלה באצילות של אז שורש לסוד השתיה כלל, אלא רק בעולמות בי"ע. שכן רק עולם הבריאה היה בדרגת אימא של עתה, שהוא בחי' הז"ת דאו"א הכלליים הנקראים ישו"ת, ולכן לא היה נשפע מלמעלה לאדה"ר סוד היין הרי הוא שתיה, שכן אז הוא כלל את כל העולמות בי"ע, והיה מגיע בגופו עד האצילות, ומשם היה מקבל את כל שפעת חיותו.

מה שאמרנו שאכילה היא בסוד או"א, ושתייה היא בסוד זו"ן, האמת שגם בזו"ן ישנה בחי' אכילה, אלא שבערך או"א נקראת אכילת הזו"ן שתיה. וכל ענין

שגם שרשיהם אינם מזוככים עדיין מכל חומריות, אלא הם כחולין בעלמא, הטהורים מכל טומאה, אם כי עדיין צריכים הם זיכוך הרבה לבא לידי טהרת הקודש, ודבר זה נתקן על ידי אכילת אדה"ר, על ידיה מתחלפים ממציאותם למדרגת האדם, ולכן היו מלאכי השרת צריכים לסנן לו את היין.

על ידי התיקון הנ"ל של מעשי אדה"ר או ע"י קדושת השבת, היה נתקן כל הרע דעץ הדעת טוב ורע וכל תולדות הצמחים אשר היו טבועים עדיין בעמקי הקליפות, והיה נעשה כולו טוב וקדוש שכן היה נעשה א' עם עץ החיים.

ענף כא

תחילת התיקון נעשה ביין ולא בלחם, שכן היין הוא סוד הגבורות הניתנות אל המלכות הנמשכים מיסוד דבינה.

אמנם הבשר יורד מן השמים, והוא בחי' אכילה מלמעלה למטה. אבל היין לא ניתן מן השמים אלא נובע מהצמחים שבארץ והוא האכילה ממטה למעלה. טעם הדבר הוא, כי האכילה היא בסוד או"א והשתיה היא בסוד זו"ן כי הזו"ן היו חסרים שלימות עדיין והיו אב"א, ולכן לא בא יין מלמעלה.

אכילה היא בסוד ג"ר דאו"א, ונמשכת מעתיק יומין המתלבש בגלגלתא דא"א ומשם לג"ר דאו"א. ואילו האכילה של ז"ת דאו"א נמשכת מהמוחין דא"א

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה תתצה דרוש ג ענף כא - ענף כב - דרוש ד - ענף א

וכן כתוב שלעתיד לבא, כאשר יתוקן חטא אדה"ר, יגאלו הגלגלים מגלותם וישובו למסלול ארוך יותר וממילא יהיו הימים ארוכים יותר.

והוא סוד ריבוי שנין ואריכו דיומין שהוא בסוד א"א (וכן מעוטא דיומין ושנין שהוא מז"א), והרי יש לשאול לכאורה, אם יש ריבוי שנים וגם אריכות ימים, צ"ל שהם שני ענינים שונים, ופירוש אריכות ימים ששיעור השעות של הימים היה ארוך יותר.

ועפ"ז יתבאר ג"כ המבואר בחז"ל שחכמי ישראל מונין למבול כר"א, כלומר שנות יצירה, ושנות הדורות מתשרי. וקשה, מהו הקשר שיש בין המבול לשנות היצירה ולשנות כל הדורות אשר היו מאדה"ר ועד המבול. ועל פי דברינו יתבאר, שכן קודם המבול היה הלוח הגלגלים והמזלות על דרך אחרת ממה שהוא עתה, שאז היה מעין הנהגת א"א, ולכן לא היה הבדל בין ניסן לתשרי, שכן הכל היה חסדים.

השתיה נמשך משם, שכן הוא במדריגת הזו"ן של עתה, אבל לפי מדריגת העולמות שקודם החטא לא נתגלתה באצילות של אז בחי' שתיה כלל.

ענף כב

כמו שכל העולמות היו שונים משל עתה, כן היה במשך הזמן של כל יום ויום על דרך אחרת לגמרי, שהיו אותן הימים גדולים וארוכים מאד בלי שיעור וערך מהימים שלנו. וכמו שהימים של האצילות הם אלף שנה, כמו כן היו הימים של בריאה ארוכים משל העולם שלנו, וכן הוא לעניין עולם היצירה. ממילא בע"כ שימי עולם היצירה (שאז היו הד' ראשונות שבו במדריגת נוק' דאצילות של היום) היו ארוכים מאד מימי הבריאה של עתה, והיו קרובים למדריגת הימים דאצילות. ובע"ש אחרי חצות הם היו אפילו יותר ארוכים, ומעת החטא נתמעט שיעור הימים והשעות הרבה מאד.

דרוש ד

דבריא של עתה. אמנם כל זה עוסק במה שנוגע למציאות העולמות שהיתה נצרכת לשם בריאת אדם הראשון בלבד, אמנם שאר הניצוצין ושברי הכלים דנקודות שהיו עתידין לצאת בכל חלקי הדצח"ם במשך זמן קיום העולם מאחר בריאת אדם הראשון והלאה היו נשארים עדיין מובלעים בקלי' לגמרי, והם המ"ן דמלכות שלא נתקנו בעת מעשה בראשית והיה על

ענף א

לעיל אמרנו שבעת התיקון דמעשה בראשית היו ג' בחינות: א' טוב גמור, וא' רע גמור, וא' ממוצע. והנה בחינות אלו היו בכל חלקי הדצח"ם בכל עולם של בי"ע, אע"ג שלא ניתן לתקן אחרי חצות כי אם ו' תחתונות דעשיה, וגם הם נצריכו רק למקצת תיקון, וכעין ו"ר

תתצו **לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב** ◊ תמצית הפרקים **ואחלמה** דרוש ד ענף א - ענף ב

אלו הכחות הפנימיים שבאדם, שמהם נעשים הרצון והתשוקה, נמשכים ונעשים מחלקי הדצ"ח שבעולם על ידי השתמשות האדם והנאתו מהם, ועי"ז הם באים באדם ונעשים בו חלק מעצמותו. וכאשר הוא מקריב אותם לקב"ה, אזי עולים לאצילות בבחי' מ"ן ונעשים לחלק ממציאות האצילות ממש, והאצילות מתחדשת עי"ז באורות חדשים כמו במעשה בראשית. וכך כל התיקונים נעשים רק מלמטה למעלה. אמנם כל זמן שלא עלו לאצילות, נשארים בתוך האדם הכלול מ טוב ורע, והניצוצין שבדצ"ח עומדים בבחי' ממוצעים (בעוד שלפני כן היו שבורים וטבועים בקלי') ואינם מתבררים כי אם על ידי עשיית תו"מ של ישראל.

ענף ב

כל בחי' הממוצעים הם בסוד קלי' נוגה העלול לנטות לקדושה או לטומאה באותה המידה, ובה עומדים רוב בני האדם שבעולם הזה. אמנם הבחי' השלישית הגרועה מכולם הם בסוד יתר ג' הקלי', דהיינו רוח סערה, ענן ואש מתלקחת, וכולם רע גמור. ובירורם הוא ע"י העלייה מרוח לענן ומענן לאש עד שבאים לקלי' נוגה, ומשם עולים עוד עד שמגיעים לטוב הגמור.

כל בחי' הממוצעים נקראים "עץ הדעת טו"ר" שכן שרשם הוא בניצוצין שנפלו בעולם הנקודות, והיו מטיפות מ"ן ומ"ד של או"א דא"ק, וכל טיפות מ"ן ומ"ד המה מהדעת הכלולה מחו"ג, וכאן

אדה"ר לשקוד לתקנם, ובינתיים היו עדיין בתורת רע גמור, כאשר חלקם העליון היה ממוצע. וכל הבחי' העומדות ליתקן כעת הם ממוצעים ביחס לאלה שצריכים ליתקן לאחר זמן. מכל רגע ורגע יש בירורים חדשים, והם השרשים העיקרים לכל המציאות כמו גרעין הפרי. אמנם יש בירורים כללים וכללי כללים וכן פרטים ופרטי פרטיים.

יש חילוק בענין סדר מציאות העולמות בין הסדר שנעשה בעת התיקון דמעשה בראשית לבין הסדר אשר נעשה במציאותם המתחדש אח"כ תמיד. והנה על אף ששורש שניהם הוא בניצוצין הנבררים, שכן מציאותם הראשונה כפי שהיתה בעת התיקון אינה נעשית כי אם על ידי הא"ס ית"ש לבד, והיא אינה נמשכת אלא מלמעלה למטה. אמנם כל הבירורים מאחר ו' ימי בראשית הולך תיקונם מלמטה למעלה, והכל נעשה או על ידי התורה והמצוה או על ידי היסורים והעונשים, הן בעולם הזה והן בעולם הנשמות.

כל פעולתנו בתיקון הבירורים הראויים לאצילות אינו נעשה על ידי שום פעולה מעשית וגופנית אלא רק על ידי הרצון והתשוקה בלבד, שהרצון שיש לנו במצוות עולה באצילות עצמו, והוא הרצון הפשוט ללא מחשבה כלל, והיינו התדבקות רוחא ברוחא, והוא דרגא דמשה רבינו עליו נאמר "פה אל פה אדבר בו", אמנם המצות והכוונות אינם עולים כי אם בבי"ע.

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה תתצו דרוש ד ענף ב

מהרע לגמרי, שכן היה אז הפסק מקום בין ו"ת דעשיה לבין הרע בשיעור מקום י' ספירות. ומה שאמרנו שהם היו בכלל עץ הדעת הוא מצד תולדותיהם, ולכן הותרו לו בחינות אלו באכילה, בכדי לתקן את חומריותם ולהעלותם בכלל האדם שהיה אז בגן עדן, הרי הוא בחי' האצילות ובסוד עץ החיים, שם אין לו צורך למלאכה כלל.

יוצא אם כן, שהיה ניתן לאדה"ר כל המלאכות והפעולות בכל חלקי העולם שמחוץ לגן עדן כדי לתקנם ולהביאם בתיקון דסדר הכלילות עד שיוכלל הכל באדם. והוא סוד שליטת האדם על כל בעלי החיים האחרים, היות תיקונם ותכליתם ליכלל במעלת האדם. אמנם זה מותר לו באכילה רק אחרי שיתקן אותם מכל הפגם דעץ הדעת על ידי תפילותיו ומלאכתו.

והנה הגם שבאמת מעלת ומדרגת העולמות קודם החטא נעלה ונפלא מאד, וכמו שעתיד להיות בסוף ימות המשיח, עכ"ז היה צריך תיקון בכל חלקי דצ"ח שבעולם. והוא משום התפשטות הפגם דעץ הדעת שהיה אז בכל העולם כולו, וחלק הרע נפלו ש"ך ופ"ר ורפ"ח ניצוצין דמלכין קדמאין שלא נתקנו בתיקון מעשה בראשית, אלא היו תלויים תיקוניהם במעשים הטובים של אדה"ר. לכן היה אדה"ר צריך למלאכות לתקנם, משא"כ בימות המשיח, שאז תבטל הקלי' לגמרי ולא יהיה נצרך אז לשום תיקון של מלאכה ופעולה כלל.

לא היו מהדעת הפנימי המייחד את או"א אלא רק מהדעת החיצוני אשר באבא עצמו ובאימא עצמה. וכאשר הם עולים ונבררים, כל זמן שהם בבחי' ממוצעים הם כלולים מטוב ורע, ונקראים עץ הדעת טו"ר, אבל אחר שנבררים לגמרי, והוא כאשר עולים לאצילות שהוא חכמה אבא דכלל העולמות, אזי נעשים בסוד עץ החיים, והוא גמר הבירור שיהיה בזמן שליטת העטרה שהוא עתיד להיות בסוף אלף הששי כאשר יחזור הכל ליכלל במלכות דאצילות הרי הוא חכמה זעירא. והנה כל זה היה צריך ליתקן על ידי אדם הראשון בע"ש בראשית, ולכן היתה אז האכילה מעץ הדעת אסורה, שכן הוא לא היה מתוקן, אמנם הנגיעה בו היתה מותרת, שכן העץ ניתן לו להשתמש בו בכל המלאכות והפעולות אשר תכליתם היתה לנקותם מכל פסולת, דהיינו המלאכות שהיו מוטלים על אדה"ר, דהיינו לחרוש ולזרוע ולבנות ולנטוע.

כמוכן שכל המלאכות הנ"ל הם רק לפי העולמות של אז, שעולם העשיה של אז היה במדרגת עולם הבריאה של עכשיו. וכל תיקונו של אדה"ר הם תיקון דסדר הכלילות הנ"ל, דהיינו לקשר את חלקי המציאות זה בזה ע"מ להוציאם מהרע הגמור ולהעלותם לבחי' הממוצעת הרי הוא סוד עץ הדעת.

לאדם הראשון הותר לאכול מכל הצמחים אשר בו"ת דעשיה חוץ מאיזה פרטים, על אף שכולם היו עדיין מכלל עץ הדעת, שכן כל הו"ת דעשיה מבוררים

תתצח לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ◊ תמצית הפרקים ואחלמה דרוש ד ענף ג - ענף ד

רק בפרטים אחדים שבחלקי הדומם דד"ר דעשיה, היתה מציאות עץ הדעת בסוד הר עיבל שבארץ ישראל, וכו"ת הוא בכל המדבריות שבעולם. שכן לפני החטא הם היו ללא ישוב, ורק אח"כ נעשה שם מקום ומשכן לקלי' והחיצונים והוא סוד הר שעיר. ובצמחים מציאות עץ הדעת הוא בכל אלה המינים שנמנו בברכות שהיו פרי של עץ הדעת אם כי רק בפרט א' מכל מין ומין וכמשנ"ת לעיל. וזהו הן בד"ר והן בו"ת דעשייה, ולכן נאסרו לאדם כל הצמחים שבו"ת עד שיתקן אותם בתיקון המלאכות והתפילה. אמנם עץ הדעת שבד"ר נתקן על ידי לימוד התורה של אדה"ר שבגן עדן שהיה זוכה לזה לולא החטא - ולא זכה לזה.

ענף ד

עץ הדעת אשר במין בעלי החיים הוא הנחש, וקודם החטא לא היה הנחש עצם הרע ממש, אלא היה מוכן לכך על ידי שהוא משורש הדינים, ולכן היה מותר לאדם הראשון להשתמש בו, והיה בנחש כח בחירה להטותו לכאן ולכאן, שהרי הדעת כלולה מחו"ג. וכל הרע שיצא ממנו היה על ידי הס"מ שהתלבש בו, שכן הנחש היה כלי מוכן לכך, וכל היכולת של הס"מ ליכנס לג"ע לפתות הוא רק על ידי כשלון אדה"ר בחטא ההסתכלות.

אדה"ר עצמו לא היה מתוקן אלא היה בבחי' עץ הדעת, והוא בחי' עץ הדעת טו"ר שבמַדְבָּר, ולכן נכשל בחטא עץ הדעת שכן כל מין נמשך למינו.

ענף ג

ענין עץ הדעת שהיה בגן עדן, ואז היו כל הד"ר דעשיה במקום האצילות והיינו ד' הבחי' ג"ע, היכל קודש הקדשים, מקום המקדש וארץ ישראל. אם כן, צ"ע לכאורה, איך יתכן שתהיה שם בחי' של רע. אלא צ"ל שמש"כ שעץ הדעת היה בגן עדן אין הכוונה לאחיזת ושייכות הרע לשם ממש ח"ו, אלא גם הקלי' והרע נידונים בעירוכין, ומה שנקרא "קלי'" באצילות הוא טהרה בבריאה. ממילא עץ הדעת שהיה במקום נוק' דאצילות שהיה אז אב"א עם ז"א דאצילות (ואם היו אב"א כלומר שהיו בתוקף הגבורות), וכדי שלא ינקו החיצונים היו אב"א ונוק' דאצילות, הוא הד"ר דעשיה והז"א הוא ז"א דאצילות, והיו חסרים עדיין תיקון גדול. ואע"פ שהיה הרע למטה ממנו הרבה, עכ"ז היה לו איזה חלק ושייכות למעלה הרי הוא שורשו. ולכן הדבק בעץ הדעת מרגיש ויודע בכח הטומאה והרע, ואפשר לו ח"ו להסתכל בו ולהמשך אחריו.

איסור אכילת עץ הדעת כולל ג' דברים: אכילה ממש, זיווג עם חוה, והשכלה ודעת שלא להסתכל להשכיל לדעת מהו שורש הטומאה והרע כדי שלא יתפתה אחריהם. ובדבר שלישי זה הוא אשר בו נכשל אדם בראשונה וממנה יצא ליכשל באכילה ובזיווג.

עץ הדעת טוב ורע היה בכל חלקי הדצח"ם שבד' ראשונות דעשיה שהיו בגן עדן, וכן היו בו"ת שהיו מחוצה לו, אם כי לא בכל הדצח"ם אשר שם אלא

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה תתצט דרוש ד ענף ד

לכך שיתלבש בו הס"מ והיה רק בבחי' עץ
הדעת טו"ר ולא רע ממש, אם כן למה לא
נתקן לעתיד.

כל מה שאמרנו בענין עץ הדעת טו"ר בכל
הדצח"ם אינו דומה למה שיש אצל
הנחש, כי כל בחי' עץ הדעת היתה על ידי
שהיה תיקון העולמות הולך ונמשך לאט
לאט והיה בג' בחינות טוב רע וממוצע.
אמנם סיבת בחי' עץ הדעת אשר בנחש, לא
היתה בדרך טבעי של סיבה ומסובב. אלא
תחילה היה בניינו בפחיתות, וכל בניינו
שנתעלה מהדיוטה התחתונה למעלה
בגובה ללכת בקומה זקופה ולהיות ערום
מכל חית השדה ולאכול מכל מיני מעדנים
כאדם ולהיות מלך על כל בהמה, כ"ז
נעשה לו כדי שיהיה כלי מוכשר שיתלבש
בו הס"מ. נמצא, כי היה תיקונו - קלקולו,
שכן נעשה מקום ומשכן לס"מ. קודם
שנתלבש בו הס"מ היה רק בחי' עץ הדעת
טו"ר, שהוא רק בבחי' ממוצע, אך ע"י
ערמימותו בחר ברע, נתלבש בו הס"מ,
ונעשה כולו רע גמור. ולכן אין לו מקום
בתיקון דלעתיד, כלומר שלא יחזור
למעלתו הראשונה, אלא ישאר כראוי לו
מצד עיקרו. אם כן, הנחש אכן נרפא
במקצת, באופן שנשאר ככל חיה הרומשת,
וכן עפר יהיה לחמו תמיד, שכן כל זה הוא
מצד עיקרו, וכל הקללות הנאמרות עליו
המה רק לגבי מעלתו הראשונה, וזה לא
יתוקן עד שיתחלף העולם לגמרי.

והנה על אף שנכשל האדם מעצמו בחטא
ההסתכלות וגרם שנשתרבב הרע
למעלה ונתלבש הס"מ בנחש, ואם לא

הזכרנו לעיל (דרוש ג ענף יח) שיש ב'
מיני אכילות, הא' מלמעלה למטה
וא' מטה למעלה. האכילה שמלמעלה
למטה עיקר המקבל הוא החלק העליון
שבפרצוף, והוא מהראש ועד החזה, ומשם
נמשך למטה. והמקבל הוא הקנה ומשם
ללב והריאות, ומשם לכל איברי הגוף.
אמנם האכילה התחתונה שמלמטה למעלה
פועלת את ההיפך, שעיקר המקבל הוא
הכבד ובני מעיים, הרי הוא החלק התחתון
דגוף, ואח"כ עולה משם אל הלב והמוח.
שכן אחרי שמברר הכבד את בירורי
המאכל השייכים לדם ולבשר, מעלה את
החלק היותר זך ושולחו ללב וכן הלב
מברר את החלק היותר זך שבו ושולחו
למוח. והנה אצל אדה"ר, שהנה"י שלו לא
היו מתוקנים לגמרי, והיו בסוד עץ הדעת,
לכן נאסרה עליו אכילת עץ הדעת, כדי
שזה לא ידבק בו ויתחזק בתגבורת כח
הרע. ואם היה אדם הראשון מתוקן, היה
מותר לו לאכול מעץ הדעת ג"כ, שהרי הוא
אינו אלא שורש לרע על ידי תוקף הדינים
הקשים שבו. ואם היו דיניו מתבמתקים
והיה נמתק תוקף הדינים שבעץ הדעת על
ידי אכילת אדה"ר.

אמנם איסור עץ הדעת הוא גם איסור
עולם וגם איסור לפי שעה, שכן
הוא עומד להפוך לעץ החיים, ואז יהיה
הדבר מותר, והוא ענין ההיתר העתידי לחול
על בהמות טמאות לעתיד לבא, שכן אז
תבטל כל הטומאה והזהמא שבהם
ויחזרו לטהרתן חוץ מהנחש.

אמנם קשה, שכן אמרנו לעיל שמתחילה
לא היה הנחש כי אם כלי המוכשר

תתק לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה דרוש ד ענף ד - ענף ה

הצפון לעתיד לבא. מציאות דעץ הדעת הוא לעולם מבחי' אור הגבורות, והוא שורש לכל מציאות הרע, אמנם זהו רק כאשר הוא נמשך למטה ומתגלה לברו, אבל כאשר הוא מתחבר לחסדים ומתמתק בהם אזי הוא כולו טוב ומכלה את הרע.

שורש הגבורות של כל הטוב הצפון הוא ב"ג ת"ד ושרשם הראשון הוא במו"ס דא"א הרי הוא הבוצד"ק שבו גנוזה גבורה דרדל"א. והנה בעודו במו"ס הוא סתום כשמו ורק יתגלה לעולם הבא, אמנם בגילוי כל היעודים אשר יהיו לימות המשיח הם ב"ג ת"ד שנתגלו למשה.

התיקון הא' דדיקנא נקרא א-ל, ע"ש שכל י"ג התיקונים הנמשכים ממו"ס הרי היא מוחא חדא דכליל תלת, ובו גנוזה הגבורה דרדל"א, ולכן בתיקון א' דדיקנא נעשו ג' עלמין דגבורות כלליים, שהם השרשים דכל הדינים כולם. ועיקר ג' העולמות האלה יוצאים באמת רק למטה, הרי הוא בעולמות הבי"ע, והוא נהר הדינור שיש בכל עולם ועולם מעולמות בי"ע, ועיקר אור הגבורה יורד מא"א למטה לעולם הבריאה ושולט שם (כלומר שכאן רואים ששרשו הרי הוא שלטונו עליו לכפייה ולבסמו לעת הצורך) כך שגם השורש יורד עמו למטה ע"מ לתקן ולמתק את הגבורות שבהיכל הזכות דבריאה, ויש בו ג' שמות א-ל (א"ל שד"י בבריאה, א"ל הויה ביצירה וא"ל אדני בעשיה). והוא השם הראשון הכולל את כולם וכלל בו את כל ג' השמות א-ל ובגימ' מג"ן, אשר תרגומו "תריס" ושם באותו היכל עומדים

היתה חוה נשמעת לדברי הנחש אזי היה נשאר הטוב בפני עצמו הרע בפני עצמו, והיה כל היצר הרע מחוץ לאדם, והיו או"ה נולדים רק מהנחש וישראל נולדים רק מאדם וחוה. ואם היינו זוכים שלא היה נכשל אדם בחטא ההסתכלות אזי גם לא היה משתרבב הרע למעלה ולא היה מתלבש הרע בשום גוף כלל, וממילא לא היתה מציאות דאו"ה כלל. אמנם מאחר שהנחש כן פיתה את חוה ובא עליה, וכן האדם בא עליה אף הוא בעוד זוהמת הנחש בתוכה, ממילא נתערב ונכלל מעתה הרע בתוכם, והיינו היצר הרע שבתוכנו, ויצאו מאדם וחוה כל התולדות שהיו ראויים לצאת מהנחש, כלומר אומות העולם. עולה אם כן, שאו"ה באים מעצם הרע עצמו, והם תולדות הס"מ ולא יתקנו לעתיד לבא אלא בביטולם ע"י ביטול הרע.

ואם תקשה הרי מצינו כי יש מידות טובות אצל הגויים ומניין להם זה, הוא על ידי התערבות שיצאו מאדם ותולדותיו ונתערבו בו עם שורש נשמת ישראל שבו יחד, וכן הוא הסיבה שיש מדות רעות אצל כלל ישראל, וכל התערבות כזו, הן הטוב אצל הגויים והן הרע אצל ישראל, היא רק במקרה ולא בעצם. ועוד יש לומר, שכל קיום מציאות הרע הוא על ידי שיש לו איזה שורש בקודש אשר משם הוא נמשך ומתהווה למטה ומשם נמשכת חיותו.

ענף ה

אמרנו כי עץ החיים ועץ הדעת המה אחדים בשרשם, ומהם כל הטוב

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואהלמה תתקא דרוש ד ענף ה - ענף ו

וממשיך האד"ר: "ומניה מתאחדין בקסטא [קסטא פירושו מדה, והוא תמצית הארה הנמשך מעט מעט במדה ובמשקל] בעזקא רבא [הרי הוא יסוד דבינה, שכן יסוד דמלכות הוא עזקא זוטא]".

אלה הם ג' עולמות הנמשכים בעולמות בי"ע, בהיכל זכות ונהר דינור שבכל עולם ועולם. והם נמשכים מהגבורות שבבינה ומז"א ומלכות דאצילות.

המושך דברי האדרא: "עלמא תניינא דנפיק מהאי תקונא שליט ונפיק" כאן מראה את שלטונו על כל דינים דגבורות היוצאים מכאן למטה בעולם היצירה בהיכל הזכות ונהר דינור אשר שם, והוא נמשך ויוצא מהגבורות שבאחוריים דז"א. והוא שולט עליהם בכדי להמתיקם בכל עת הצורך והוא שאמר "ונפיק", כלומר שהוא עצמו יוצא עמהם על מנת שהם יהיו תחת השגחתו, וזהו בדווקא בעולם היצירה, בו יש טו"ר השקולים ולכן הוא יוצא לשומרם מהרע שלא יתפשט יותר מהצורך.

"ונחית וסליק לשבעה וחמשין אלף דרגין מארי דיבבא". טעם מניין נ"ז, מאחר שבעולם היצירה שולטים אותיות דשם אל הויה דהוא בגימ' נ"ז, משא"כ בעולם הבריאה שם שולטים האותיות דשם א"ל שד"י שהוא בגימ' אלף (כמילואו). ומכיוון שבעולם הבריאה מאירה ספי' הבינה, המספרים גדולים יותר, וממילא מתפשט הדבר לרבוא רבבן. אמנם ביצירה

המלאכים הקרויים "מארי תריסין" ועניינם לחצוץ ולהפריד וכמ"ש הרב, שבעולם הבריאה עומד הטוב בפני עצמו והרע בפני עצמו, ואינם מעורבים יחד והם כת המלאכים הנקראים "בני אלהים" ע"ש ששרשם הוא מהגבורה דרדל"א הגנוז במו"ס דא"א, שכן כל גבורה הוא ע"ש שם אלקים.

אמנם בספר זוהר הרקיע איתא שהמלאכים הנקראים "בני אלהים" מהוד דבריאה, ולא מגבורה דבריאה וצ"ע. והעניין שבכל אחד מג' העולמות בי"ע ישנם י' סוגי מלאכים, וכל י' כתות בכריאה נקראים שרפים, ואלה שביצירה נקראים חיות, ואלה שבעשיה נקראים אופנים. ובכתות האלה שבבריאה השייכים לגבורה הם הנקראים בני אלהים. אמנם ביצירה בני אלהים הם דווקא בסוד הוד, והם בהוד דיצירה ויונקים מהוד דבריאה.

ענף ו

כתוב באד"ר דף קלב ע"א: "עלמא קדמא דנפיק מתקונא קדמאא שליט, ונחית וסליק לאלף אלפין ורבוא רבבן מארי תריסין", הרי הם מגבורות דמו"ס המתפשטים בתיקון הראשון דדיקנא, ומשם הוא נמשך ויוצא למטה בהיכל זכות דבריאה הרי הוא הנהר דינור, וה"מארי תריסין" המה האלף אלפים ורבוא רבבן משמשמים והעומדים לפניו, כנ"ל ענף ה'.

תתקב לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה דרוש ד ענף ו

מלאכים קדושים המרכיבים בבכיה על הגלות וכו' ועל צערן של ישראל. ומהם המתפשטים למטה דהיינו לילית והכת שלה, המכניסים עצבון בלבו של אדם, שכן לכל קלי' יש שורש בקדושה, וזה שורש קיומם, וקיומה של לילית הוא כאן בסוד גבורות דאחוריים דנוק'.

והוא מש"כ כאן "ומתאחדן מני' בבוסיטא לקוסיטרא", דהיינו בפנים דהסיגים, כלומר שלשם הם פונים ע"מ לקבל את שפע חיותם. כשם שכל קיומם הוא רק מזה, כן להיפך, שכפייתם ותיקונם הוא רק על ידי הארה משם. ושרשם הראשון הוא במו"ס, ושם הוא מקום הורדת הדמעות ע"מ להמתיק את הסיגים.

"ומהאי תקונא מתכפיין כולהו" שכל הדינים הקשים מתכפיין ע"י שורשם שבתיקונא קדמאה דדיקנא, שכן כולם הם מושרשים שם.

"ומתבסמן במרירו דדמעין", שכאשר עולה צערן של ישראל למעלה, נפרדין הדינים משורשם ועי"ז מתבסמין כל הגבורות.

"דמתבסמין בימא רבא", כי מתכפיין הדינין ע"י "המרירו דדמעין" אשר באין מתוקף הצרות דשמרי הדין שהיו כלולים למעלה ע"י הגילוי דאור המ"ס דא"א. [ע"כ ביאור דברי האד"ר]

שורש הגבורות הוא בז' מלכים דעולם הנקודות, והגבורות שבג' עלמין הנ"ל הם מהג' מלכים ראשונים, הרי הם

מאיר פרצוף ז"א ששרשו באלהים דההי"ן באחוריים שמספרו אלף, ולכן זה "נ"ז אלף". ומש"כ "דרגין" מורה כי ה"מארי יבבא" כאן אינן יוצאים מאותיות א"ל הויה להדיא, אלא רק אחר השתלשלות מדרגות, שכן שם הויה ב"ה הוא רחמים, ואילו "מארי יבבא" הם דינים. ועיקר מארי יבבא אלו המה המלאכים הבוכים על גלות השכינה וחורבן הבית וחילול התורה וצערן של ישראל. אמנם יש עוד מלאכים אחרים, והמה היוצאים דרך השתלשלות המדרגות, ויצא מהם למטה כל הקליפות והחיצונים.

"ומתאחדן מניה לאכפייא בקודלא בחיורא", כנ"ל שכל הגבורות מושרשים כאן כדי למתקם, ושורש הגבורות הוא באחוריים ובעורף, ולכן הגבורות שבז"א מתמתקים על ידי הארת החיורתא דא"א.

"עלמא תליתאה דנפיק מהאי תיקונא, שליט ונחית וסליק לצ"ו אלפין מארי דיללא" העולם השלישי מתפשט באחורי נוק' דאצילות, ומשם לעולם העשיה אשר שם שולטים אותיות שם א"ל אדני דהמה בגימ' צ"ו, ושורש הגבורות כנ"ל הם באלהי"ם דההי"ן באחוריים, שהוא גימ' אלף וא', והא' נשאר בשרשו ולכן זה צ"ו אלף. וצ"ו אלה הם גבורות יותר קשים, ומהם הקליפה היותר גרועה, הרי הוא ע"ז, ולכן זה מכונה כאן "מארי יללה" שהם כנגד תרועה, בשונה מהעולם השני שהוא "מארי יבבא" הרי הם כנגד שברים. אמנם ישנם גם מארי יללה שהם

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה תתקג דרוש ד ענף ו

והנה טעם היותם אב"א הוא משום שעדיין לא נתקנו כל הגבורות כולם, ורק ג' המלכים הראשונים אשר מהם היו כל הנשמות כולן אשר נכללו באדה"ר, והם היו מבוררים לגמרי. אמנם מהגבורות אשר בד' המלכים האחרונים לא נתברר אלא מעט, ובהם היו הנשמות אשר לא נכללו מעולם באדה"ר, והם לא נתבררו ולא נתקנו, וניתנו לאדה"ר לתקנם בערב שבת בראשית. כמו כן היו נתקנים ממילא ע"י קדושת שבת בראשית גופא אילמלא החטא. הרי לנו כי נותרו חלקים שהיו טבועים עדיין בעמקי הקליפות, ועי"ז היה להם שורש ושייכות לגבורות שבאחורי זו"ן. לכן היו אב"א, כדי שלא ינקו החיצונים משפעם אף מרחוק. ועל שם אותו השורש לחיצונים, נקראו כל אותן הגבורות בשם עץ הדעת טוב ורע, ולכן העלמא תליתאה דענינינו, שהוא מהגבורות שבדעת, אע"ג ששורשו בג' המלכים הראשונים (שהיו מבוררים לגמרי כנז'), עכ"ז הוא שורש השרשים לעץ הדעת טוב ורע.

עץ החיים ועץ הדעת באים משורש אחד דהיינו בחי' הגבורות. אלא שכאשר יוצאים מהשורש נפרדים. ובאמת עץ הדעת מושרש בעץ החיים, וממילא לעתיד לבא כאשר יתבטל הרע, יתהפך עץ הדעת גופה להיות לעץ החיים ממש. אמנם אי אפשר להתעלות למדריגת עץ החיים עד שיתוקן עץ הדעת, שכן עץ הדעת הוא הקודם והראשון שבמדריגות העולות מלמטה למעלה, ובו נאחזת עתה כל המציאות כולה עד ביאת המשיח.

בלע, יובב וחושם. והם כנגד דעת, חסד וגבורה. ואחר התקון דמ"ה, נעשו אלו התלת עלמין שבתקונא קדמאה דדיקנא מהגבורות דג' המלכים הראשונים, ועל ידם מתכפייין כל הדינין כולם. ואז נמשך כל א' לתולדתו, הראשון לבינה דאצילות ואח"כ לעולם הבריאה, והשני לז"א דאצילות וליצירה, והשלישי למלכות דאצילות ולעולם העשיה. והם באחוריים הן במקומם שבאצילות והן במקומם שבבי"ע, שכן שרשם בדעת הנמשך מאחורי הגוף בחוט השדרה. ואפילו מה שנמשך דרך הדיקנא הוא ג"כ דינים, שכן כל ההטבה היא רק במדה ובקצבה. ולעולם כוללת הדעת חו"ג וכן הוא כאן.

מאלו ב' העלמין הוא סוד עץ החיים ועץ הדעת שבגן עדן, שכן העלמא תניינא הרי הוא החסדים שבדעת בא מאור דמ"ה אשר נתחדש בעולם התיקון, ושורשו הוא באור האוירא ואור א"ס. וכל הילוכו והתפשטותו הוא לעולם דרך קו האמצעי, שכן הוא מהדעת עלאה, אלא שבצאתו מהדעת הוא פונה לימין הרי הוא החסד אם כי עיקרו ותלייתו הוא בקו האמצעי. לכן כל האוכל ממנו חי לעולם, ולכן האילן הוא באמצעיתא שבו.

עד"ז היה נמשך ג"כ למטה האור דעלמא תליתאה שהוא מעטרה דגבורה שבדעת, בנוק' דאצילות, ואח"כ בעשיה אשר היה אז קודם החטא, היו ד' הראשונות שלה בדרגא דהנוק' דאצילות של עתה כשהיא אחור באחור עם ז"א באחורי ד' התחתונות שלו.

תתקד לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ◊ תמצית הפרקים ואחלמה דרוש ד ענף ו - ענף ז סימן א

כל העולמות בתוספת אור וברכה כאשר הם זוכים שיתגלה טובו. וכמו כן גם כשאינם זוכים לגילוי אורו ממש, עכ"ז הנה כל חיותם העיקרי אשר לצורך קיומם הוא לעולם רק מאותו הדעת הפנימי, אלא שהוא מצומצם עתה ונעלם מאד, ואותו הדעת הפנימי הוא חי העולמים כולם, כי הוא נשמה לנשמה לכולם, הרי היא שכינת עוזו ית"ש.

והוא סוד הלוייתן דאצילות (וכן הוא השור הבר, ותרנגול הבר). אמנם כמו כן ישנה דוגמתם למטה בעולמות בי"ע, כי מציאות כל הענינים הוא בכל העולמות כולם, בכל עולם לפי ערכו, ויהיו אלו הסעודות בכל משך ימות המשיח כולו, ויהיו הם לנשמה וגוף יחד. ואע"ג דעיקר תשוקת הצדיקים הוא לפנימיות סוד הדברים, הרי הוא ההנאה מזיו השכינה, עכ"ז אף פשטות הדברים היא אמת, והעיקר הוא שיהיו כל הסעודות הללו בכל ימות המשיח, כדי לזכך את הגוף על ידם לבוא לחיי עולם הבא גם בגוף.

איכות כל הסעודות הללו נעלה ומרומם בהרבה מאיכות האכילה אשר אצלינו עתה, שהרי לימות המשיח תתבטל כל זוהמת הגוף וכל עכירות שבה, ויהיו הגופות זכים ובהירים. עוד טעם לדבר, שכן עיקר הסוד הפנימי דלוייתן (הרי הוא התענוג דנועם הזיו העליון אשר מהדעת עלאה הפנימי המתגלה מרזא דאור א"ס) יתגלה רק בעוה"ב, אשר זמנו אחרי ימות המשיח, והוא רק מהאלף השביעי והלאה,

כל ההתעוררות והאהבה והתשוקה להתגלות נועם הזיו העליון אינו מתחיל כי אם מהגבורות היותר גדולים, וזאת רק כאשר הם ממותקים ומבוסמים.

ענף ז

סימן א

ג' היעודים העתידיים המה לויתן, בהמות בהרי אלף וזיו שד"י. והמה ג' מינים, וכולם מסעודת הצדיקים אשר תהיה לימות המשיח והם מעץ החיים, ועכשיו הם כלולים מהחלק של עץ הדעת, שהרי עץ הדעת מושרש בעץ החיים כנ"ל, ורק לעתיד לבא יתוקנו.

אף שורש ג' המינים הללו הם בתלת עלמין שבתקונא קדמאה דדיקנא הנ"ל, שרשי הגבורות, אשר בהם הוא העדן של כל העידונים. שורש הלוייתן הוא בהעלמא קדמאה הרי הוא בחי' דעת באשר סוד הדעת נמשך מלמעלה למעלה, הרי הוא מארחא דפלגותא דשערי, דהיינו החוורתא הארוך הנקרא נחש בריח, אשר מקומו באמצע הראש, וכן הוא נמשך ומתעגל ומקיף את כל הראש והוא בחינת ה"נחש עקלתון", הנמשך מהיסוד דא"ק ומהטבור דא"ק, והוא נמשך מהעקודים הרי הוא הס"ג הכללי הנמשך מהע"ב הכללי הנמצא בקרקפתא דא"ק, וכן הוא נמשך מלמעלה למעלה עד הקו דא"ס ית"ש הנמשך ובא מא"ס המקיף ונוקב יורד עד סוף כל עלמין, ודרכו מתברכים

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה תתקה דרוש ד ענף ז סימן א - סימן ג

אמנם בזוה"ק איתא, שכתוב "תנינם" חסר י' בגלל שהקב"ה הרג את הנקבה, וזה רק היה בגלל החטא. עכ"ז כתיב תנינם חסר גם בעת הבריאה עצמה, כי קיום הנקבה היה תלוי במעשי אדם הראשון שהיה עתיד ליבראות אח"כ, והרי כבר נבראה הנקבה ונתייסדו פעולותיה ותכונותיה מתחילה רק ע"ד תנאי.

סימן ג

הלוינתן הוא סוד הדעת המייחד את או"א, והדעת הוא בבחינת "שביל דק" העובר בין חכמה לבינה [דהיינו גילוי מצומצם שהחכמה נותן לבינה], והוא בחי' הנחש בריח. וכשנכנס בגו אימא, הנה מתפשט בה וממלא אותה. והיינו הנחש עקלתון שמקיף את כל הים, והיינו ים האוקיינוס הסובב את כל העולם (ו"ק).

כל הכח אשר ישנו בתהום להתפשט בכל המציאות דים האוקיינוס הוא ע"י הנחש בריח הניתן בתוכו, כי רק ע"ז מתברכים מימיו. וזהו שאמר במדרש כי ים האוקיינוס עומד על סנפירו של לוינתן.

והנה ע"ד שאמרנו בדעת אשר יוצא מהשפעת החכמה לבינה, הרי הם הלוינתן נחש בריח ונחש עקלתון, הרי המה שורש הכל, כן הוא עד"ז בצדיק אשר נשפע מז"א לרחל, שכן גם הצדיק הוא בדרגא דלוינתן, וכן המט"ט נקרא נחש בריח הכולל את בי"ע.

הגם שכל העולם כולו עומד על סנפירו, הרי הוא היסוד, עכ"ז עתה נצטמצם שפעו הרבה מאד, עד לעתיד לבא והוא

שאז יתהפכו הגופות לנפשות ממש, ולא תהיה אז שום אכילה גופנית.

סימן ב

איתא במדרש שמקום הלוינתן הוא מתחת לים האוקיינוס. וסנפירו של הלוינתן הם היסוד דכל העולם כולו. ישנם שני לוינתנים, הא' נחש בריח והב' נחש עקלתון, הן בשמים ממעל והן בתהום אשר מתחת לארץ, שכן הלוינתן הוא היסוד דכל העולם כולו, והוא כולל את כל העולם כולו.

הלוינתן הוא נחש העקלתון השוכב בים אוקיינוס בתוכו ובתחתיתו כנ"ל, שהוא מקיף את כל הים ואת כל העולם כולו, וכעין הנחש בריח המתפשט מקצה לקצה באורך, והנחש עקלתון מתייחד עם הנחש בריח בסופו, כמו שהיו אחד בתחילתם. לכן כתיב בבראשית (א כא) "ויברא אלהים את התנינם הגדולים", שהוא קאי על לוינתן נחש בריח ונחש עקלתון, "התנינם" חסר י' שניה, להורות שהם חוזרים לבסוף להיות אחד, שכן הם בחי' הדו"ן אשר בכל פרצוף ופרצוף גופה, והם שניהם פרצוף אחד, ולכן הם נכללין יחד הן בתחילתן והן בסופן.

נשמע מזה, שתחילה נבראו בלא בן זוג, והרי הוא לכאורה נגד הגמרא ב"ב (עד ע"ב) שגם הם נבראו זו"ן, אך על פי דברינו הכל ניחא, שכן הם רק בבחי' זו"ן אשר ישנם בכל פרצוף בפני עצמו, ואמנם בפני עצמם הרי הם פרצוף אחד ממש. אם כי אין להם בן זוג בבחי' פרצוף בפני"ע.

תתקו **לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב** ◊ תמצית הפרקים **ואחלמה** דרוש ד ענף ז סימן ג - סימן ד

סימן ד

שורש הזיו שדי הוא בעץ החיים וחסדים שבדעת, ושורש הבהמות בהררי אלף הוא בסוד עץ הדעת והגבורות שבדעת, הרי הם העולמות הב' והג' שבתיקון א' דדיקנא.

זיו שדי הוא תרנגול הבר, והוא מסעודת הצדיקים אשר יהיה לעתיד לבוא. ולכאורה קשה, כי מוכח בש"ס שהוא מהעופות הטמאים. אלא שבאמת הוא מכלל הדברים שאסורים עתה, ולעתיד לבוא יטהרו. יש בהם עכשיו איזה צד איסור מסוד עץ הדעת האחוז בהם עתה, אם כי בעיקרם הם טהורים.

העופות הם מהגבורות הנמתקות, ולכן הם רובם טהורים, שכן שרשם בחסדים. אמנם הבהמות הם מעטרת הגבורה שבדעת, וכן הם מב' הגבורות דנצח והוד שלא נמתקו. שורש העופות הוא בשם מ"ה שהוא חסד, והבהמות שרשם הוא בב"ן הרי הוא גבורה.

הבהמות בהררי אלף המה היסוד הכללי של כל הבהמות והחיות, והזיו שדי היא היסוד הכללי של כל העופות, והליותן הוא היסוד הכללי של כל הדגים. ומשום ששורש הבהמות בהררי אלף הוא הגבורות, לכן הבהמות והחיות הטמאים היוצאים ממנה מרובים מהבהמות וחיות הטהורות, ואילו הזיו שדי, שרשו הוא בחסדים, ולכן כל העופות הטהורים היוצאים ממנו מרובים מהטמאים. והליותן, שהוא עצמו בסוד הדעת שהוא כללות החו"ג, הנה יש בדגים היוצאים

בחי' הרג את הנקבה, וכל שפעו הוא בסוד הבלי דגרמי בלבד, הרי הוא תמצית החיות הנשארת בתוך העצמות שבקבר. אך הליותן נחש בריח, הנה הוא בסוד "סירוס", דהיינו שנסתם אורו ואין אורו יוצא אלא דרך מסך ומחיצה, ועל זה הוא שמתקיים העולם עתה. ועתה כל העולם עומד על סנפיר א', הרי הוא הסנפיר דגבורה בלבד, והוא ע"ד עולם הנקודות שלא שלטו אז רק הגבורות לבד.

אמנם בעולם הנקודות, הגם שעיקר כל הזיווגים היו חסרים שם, עכ"ז גם בהם היה מעין כל הענינים כולם, שכן בלעדי זה לא יתכן שיצאו לידי קיום כלל אפילו לרגע אחד. וכן הוא בענינינו, שכן אע"ג שסירס את הזכר והרג את הנקבה, הרי שחסר עתה שפעם העיקרי, עכ"ז הנה הוא מאיר עליה בהארה כל שהוא, דהיינו הארה הנמשכת ממנו אליה דרך מסך ומחיצה. וכ"ז הוא בחי' הסנפיר דחסד, כי הוא אשר נסתם ונעלם. ועיקר מה ששולט עתה הוא הסנפיר דגבורות, ועליו עומד העולם עד עת התיקון העתיד.

המתבאר מכל דברינו, כי סוד הליותן הוא היסוד דכל העולמות כולם, כי הוא אור הדעת הפנימי המבריח מהקצה אל הקצה, ובו תלוי כל האור הגנוז, ונסתם ונעלם עתה כל הליותן כולו, והנה הוא שורש דעץ החיים ועץ הדעת, ולכן הליותן הוא העיקר לכל היעודים אשר בימות המשיח, כי הם מושרשים בעה"ח ועץ הדעת, הרי הם ענפי הדעת, והוא בדעת עצמו.

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה תתקז דרוש ד ענף ז סימן ד - ענף ח סימן א - סימן ב

הוא אינו בכולו ח"ו, אלא רק בעורו בלבד, כי שם יש עתה לחיצונים אחיזה, כי שם הוא סוד כתנות עור שנפגם ונתקלקל ע"י החטא, ונתחלף מ"אור" בא' ל"עור" בע'.

סימן ב

הנר"נ דאדם מתלבשים בג' הכלים דהגוף, הרי הם חיצון, תיכון ופנימי, והם ג"כ בשר, גידין ועצמות, הנמשכים מהמות, הלב והכבד, והמה ג"כ בחי' בריאה יצירה עשיה שבכל פרצוף. הנה מלבד ג' הכלים הללו שהם עיקר הגוף, הנה יש להנר"נ ג' לבושים נוספים הנמשכים ובאים ג"כ עם הנר"נ עצמן ממקורן, שהוא מאו"א, והנר"נ מתלבשים בתוך ג' הכלים דהגוף, ועד"ז הוא ג"כ לגוף של כל פרצוף, שכן לגוף יש לבוש המלביש אותו מבחוץ, הרי הוא העור שלו, וכמו כן יש לו בחי' עור הנמשכת אליו מאימא, והיא מצויה מחוץ לעורו.

והנה אדם הראשון קודם החטא, שהיה כלול מכל העולמות במדרגת העולמות של אז, והיה שורש הנר"נ שלו באימא ואבא וא"א של עתה. וכן היו לו מהם לבושים להנר"נ כנו'.

החיצוניות דהאימא היא בחי' תבונה, וא"כ הרי שהיה לאדה"ר את הלבוש החיצוני דהעור שלו מעור התבונה. והנה היה לאדה"ר את הלבוש החיצוני דהעור שלו עשוי מעור התבונה השלישית (דהיינו מלכות דאימא). אמנם זה היה בעת בריאתו, אמנם לאחר השעה החמישית דערב שבת בראשית, עלו כל העולמות

ממנו טמאים וטהורים ובכל א' מהם מינים רבים. והנה תולדותיהם, הרי הם כל המינים הפרטיים של הבהמות והעופות והדגים נחלקו לטמאים כמציאות בפני עצמם ולטהורים כמציאות בפני עצמם. וזאת, מאחר שכל מה שהוא יותר למטה הענפין מתפרדין ונעשים לשניים החלוקים זה מזה יותר ויותר. אמנם בשורשים הרי הם הבהמות בהררי אלף, זיז שדי והלוייתן, הרי הם הגבורות העליונים אשר גם למעלה למעלה לא האירו עדיין במיתוקן כהראוי כלל, כל זמן שלא בא המשיח הרי שכל אלו הג' המה דינים וממילא לע"ע הם אסורים.

ענף ח

סימן א

בענין חלקי האיסור שישנם עתה בלוייתן וזיז שדי ובהמות בהררי אלף, הנה הוא מצוי בהם ע"ד שהוא בתולדותיהם שיצאו מהם: בבהמות הרבה, בעופות פחות. והלוייתן מכיוון שהוא בסוד הדעת, הרי שבאותה מידה שהוא יכול להיות למעלה מכל הבהמות, הוא ג"כ למטה מכולם, שכן מצד שורשו הוא למעלה מכולם, ומצד התפשטותו למטה נעשים על ידו כל הקלקולים כולם, ולכן נקרא הלוייתן גם בשם נחש.

אמנם מה שמצינו שנקרא הלוייתן בשם נחש גם בקדושה, הוא רק מצד יסוד דקטנות שבו. ואפילו שיש בלוייתן הרבה מינים טמאים, אמנם אותו צד איסור

תתקח לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה דרוש ד ענף ח סימן ב - סימן ג

מתבררים מהרע לגמרי, שכן אז היה הטוב בפנ"ע והרע בפנ"ע, ולא היה להרע שום אחיזה בשום ניצוץ ושברי כלים המתבררים מהם, והיו נעשים כולם לכתנות אור. ורק ע"י שירדו כל העולמות מחמת החטא, וירדה העשיה לתוך הקליפות עצמן, וממילא עדיין יש לרע אחיזה בכל מה שמתברר מהם כל זמן שהם בעולם הזה, ולכן נעשה מהם עתה "כתנות עור" בע'.

והנה יש בכל העולמות כולם ובכל המציאויות והפרצופים שבכל א' מאותם עולמות בחי' עור. אמנם באצילות אין לרע שום אחיזה ונגיעה ח"ו, אם באשר שע"י החטא דעץ הדעת נשתרבב ועלה הרע עד ראש הבריאה, ומגיע עד סמוך לאצילות, הרי שמהאצילות ומטה, מהארת האור הזה אשר בעור, הנה נאחז הרע באותה הארה המתפשטת מעור מלכות דאצילות, ויונק מהארת האחוריים ועטרת היסוד, וכן מסיומי הקצוות של עשרת אצבעות הידים והרגלים. שכן באלו החלקים מתגלים הגבורות ביותר והרע יונק מסופי הגבורות המתפשטים משם. ועי"ז נפגמים אותן חלקי העור דהמלכות ג"כ, ונחשב לבחי' עץ הדעת טוב ורע ולכתנות עור. אבל לאו למימרא ח"ו שהקליפה יונק מעצם האצילות.

והנה כן הוא ג"כ בעניין הליתן, הגם ששורשו הוא אור הדעת עלאה, אמנם עורו הוא מהניצוץ ושברי הכלים הנבררים, והוא מהמלך הראשון בלע בן בעור אחר שנתקן ונברר. ולכן, מאחר

ועמם עלה גם לבושו של האדם ואז הוא עשוי מעור התבונה השניה. ואח"ז בעליה השניה, היתה נפש אדה"ר מאו"א עלאין, ולכן הלבוש החיצוני של אור נפשו בא מהחיצוניות דעור אימא עלאה, שהוא מהתבונה ראשונה (ואותו העור הוא הכתנות אור [בא'] שהיה לאדה"ר קודם החטא).

סימן ג

שורשה וענינה של מציאות העור:

הנה כל הנקודות היו ממלכיות דב"ן. ובעת מיתת המלכים ידוע כי האורות העיקריים עלו למעלה, ולא ירדו עם שברי הכלים כי אם הש"ך ופ"ר ורפ"ח ניצוצין, והמה מג' המוחין חב"ד דהנקודות, ומהם נעשה כל עולם התוהו, והמה רק תמצית של ההארות החיצוניות ביותר מהאורות העיקריים שבהם שעלו למעלה.

מקומם העיקרי דכל הניצוצין ושברי הכלים אשר בכל עולם ובכל פרצוף ובכל המציאויות, הוא המקום החיצוני ביותר שבו, שהרי עיקרם הוא רק מבחי' החיצוניות כנז', ולכן גם לאחר התיקון הם עומדים רק בחלק החיצוני ביותר דכל מציאות, והוא בחי' העור שבו. משברי הכלים הוא שבא החומר והגוף דהעור, ומהניצוצין הוא שנובעת הצורה והחיות הרי הם הנפש דהעור.

וזהו ענין מש"כ הרב שהארת העור הוא הבלא דגרמי, שכן הם מהניצוצין אשר ירדו עם הכלים בבחי' הבל דגרמי. לולא החטא היו כל הניצוצין ושברי כלים

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה תתקט דרוש ד ענף ה סימן ג - ענף ט סימן א - סימן ב

דאימא, יש כח לחיצונים לינק מהם, כי הלבוש החיצוני דאימא היה מגן עליהם [והגם שקודם החטא כתיב ג"כ ויהיו שניהם ערומים, אך שם הכוונה היא שהיו ערומים מגוף, וכך היו אז אדם וחוה שהיו ערומים מגוף דהעוה"ז, ואחר החטא נשארו אדם וחוה ערומים מכל הזיהרא עלאה כולו].

החסרון השני הוא במציאותם גופה, שנעשתה מציאותם בבחי' הקטנות דיניקה, שהוא רק משמות אלהים, והוא נעשה כולו לבחי' עור דגדלות.

סימן ב

כל הגילוי עתה דהשם הויה ב"ה אשר באצילות הוא רק בז"א. אמנם בעולמות בי"ע גילוי הוא רק ע"י שם אדני. וכן סוד שם המפורש הוא עתה שם מ"ה, והוא מתלבש ומתגלה בשם אדני. אמנם כ"ז הוא רק מאחרי החטא והלאה, אמנם במדרגת העולמות שקודם החטא, היה הגילוי דשם הויה ב"ה רק ע"י שם אלהים, והיו שניהם ביחד תמיד. ולכן לאחר שנשלמה הבריאה ונזכר שם הויה ב"ה, אנו רואים ששם זה נזכר תמיד רק בצירוף עם שם אלהים, והוא עד לאחר שגורש האדם מגן עדן, שאז נגמרה ירידת העולמות למדרגתם שהם עתה. ומשם והלאה לא נזכר בתורה עוד שם הויה ב"ה עם שם אלהים ביחד, זולת מאמה"כ כי טרם תיראון מפני הויה אלהים".

השם הזה שהוא השם הויה אלהים, נקרא שם מלא ושם שלם. ר"ל, שהוראת

שיצאה מציאותו בעולמות בי"ע (שכן הוא יסוד כל העולם כולו, וכנ"ל שכל העולם עומד על סנפירו של לוייתן), ומכיוון שגורם החטא ועלתה הקליפה עד ראש הבריאה, הרי שיש לרע אחיזה בעורו של לוייתן, והוא בבחי' האחוריים בעטרת היסוד שבו. ושם הוא משתתף עם המציאות דהעולמות בי"ע עצמן, ולכן ישנו להרע אחיזה שם, והוא צד האיסור אשר ישנו עתה בהלוייתן. אמנם עיקרו וכולו הוא טהור לגמרי גם עתה.

ענף ט

סימן א

אמר הרב, כי ע"י החטא נעשו הלבושים דזו"ן מבחי' אלהים קדושים דקטנות דיניקה הנקרא נחש כו', והלבוש הזה דקטנות נקרא משכא דחוייא, ואז הנחש החיצון הטמא יונק משם ונעשה טוב ורע ובבחינת עור.

והענין הוא, כי הרי קודם החטא הנה היו הזו"ן במדרגת או"א, ובפרט בערב שבת בראשית אחר חצות, שאז נתעלו עוד יותר, היה העור שלהם בבחינת כתנות אור. אמנם לאחר החטא, נעשו כל העולמות בי"ע ואדה"ר בבחינת כתנות עור, אמנם כל פרצופי האצילות נשארו קודש קדשים. עכ"ז ירדו ירידה גדולה ממדרגתם הראשונה, וגם נעשה בזו"ן דאצילות עוד ב' חסרונות:

האחד, שנתפשטו מהלבוש דחיצוניות עור דאימא והוא סוד "וידעו כי עירמם הם". פי', לאחר שנתפשט מהם הלבוש

תתקי לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה דרוש ד ענף ט סימן ב - סימן ג

ואילו שם אלקים שייך אפילו לעניני חול. והוא שייך לכל הספירות שבצד שמאל של ג' הקוים של הספירות, והויה הוא בקו האמצעי העולה עד א"ס א"כ ביחוד זה נמתקין כל הגבורות.

הגילוי הראשון של שם אלקים הוא בכורסייא דשביבין הוא הדרגה הראשונה שמתחת לעתיקא קדישא, הרי הוא הכתר הכללי דעולם האצילות, ומתפשט עד סוף עולם העשיה, ומקומו הוא בין האור המקיף של כל הספי' העליונות לאור מקיף של הספי' התחתונה בחלל שבין מקיף למקיף, דוגמת כל גילוי שבין א"ס המקיף בתוך חלל הצמצום.

כל הקליפות והחיצונים נעשו ע"י הגבורות, וכן כל קיומם וחיותם הוא מהגבורות ע"י שיונקים משם, אלא שבעת הזכות הם מתרחקים ויניקתם מתמעטת, ובעת החובה רח"ל הם מתקרבים. והנה קודם החטא דעץ הדעת, אז היו הקליפות בלי תיקון כלל, וכמו כן היה הפסק גדול בין העולמות לקליפות. ואז היו כל השמות אלהים אשר מרום גבוהים עד סוף העשיה כנז', זכים ובהירים מאד, והיו מאירים בגילוי דאור א"ס המתייחד בהם, והוא היחוד דהויה אלהים.

אמנם אחר החטא, כאשר ירדו העולמות ונטבעו בתוך הקליפות, ונפרד עולם הבריאה מעולם האצילות, מאז והלאה נפגם השם אלהים וירד ונשתתף במלאכים ובבני אדם, ואפי' בס"א הוא משתתף ונקרא אלהים אחרים, ולכן מאז

השם הזה הוא לכלול את היכלות הבריאה זב"ז, ולייחד את הבריאה באצילות, וכמו שהיה קודם החטא. ואז היה האצילות במדרגה הרבה יותר גבוהה, עד שז"א היה אז בדרגא דעתיקא קדישא של היום, ולכן נתגלה אז א"ס ית"ש בגילוי דשמה שלים, הרי הוא הויה אלהים, אשר הוא רזא דעתיקא קדישא ורזא דז"א. וכן הוא כללות האצילות וכללות העולמות בי"ע, שכן הם היו אז כולם כלולים זב"ז וכולם חד.

הטעם שהזכיר משה רבינו ע"ה את השם הזה, מכיוון שפרעה הרשע היה כופר בשם הויה ומודה בשם אלהים, ולכן הזכיר לו משה רבינו ע"ה את השם הזה דווקא, שכן כל כפירת פרעה היתה תלויה בד"ו. והנה גם עתה קיים הגילוי של הויה אלקים בלא הפסק של רגע אחד אם כי הוא רק בהעלם.

הענין ד"הויה הוא האלהים" הוא ענין מה שנאמר "ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד". ומ"ש "ה' אחד", ר"ל שזו"ן יהיו ג"כ בבחי' תרין ריעין דלא מתפרשין. ומ"ש "ושמו אחד", ר"ל עולמות בי"ע, שהם נבראים נוצרים נעשים ואינם אלהות כלל. וכן בדרך כלל נקראים כל העולמות בי"ע בשם עולמות הנפרדים, שכן יחוד דהויה אלהים הוא כלל דכל רזא דמהימנותא.

סימן ג

סוד יקרת היחוד הזה, שהוא תכלית בריאת האדם, לדעת כי ה' הוא האלהים. כי שם הויה ב"ה מיוחד לו ית',

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה תתקיא דרוש ד ענף ט סימן ג - סימן ה

בראשית היה רק מחוץ להם, והיו משתמשים בו ע"ד שאנו משתמשים באור השמש. ולכן נזכר בתורה היחוד דהויה אלהים גם אחרי החטא עד שגורש מגן עדן, אבל מאז והלאה הנה לא נזכר עוד בתורה.

וגם בדברי הנביאים לא נזכר היחוד הזה כיוצא מפי הקב"ה, אלא רק בדברי הנביאים עצמם. וגם שם, כאשר מזכירים את היחוד הזה, אין הכוונה בהם למצב העולמות כפי שעומדים בגילוי הזה עתה שכן באופן זה בלתי אפשרי הוא שיתגלה זה הייחוד, אלא רק להעלם וההסתר שבעולמות, הרי הוא פנימיותם וכח קיומם העיקרי. אעפ"כ יש מצוה לייחד את ב' השמות האלה.

ובענין מה שנזכר היחוד הזה בנביאים ובכתובים בכ"מ הוא משום שכל הנביאים הסתכלו באספקלריא שאינה מאירה, ופי' רש"י ז"ל שם וכסבורים לראות ולא ראו, כי ע"פ האספקלריא המאירה היחוד הזה עתה הוא בבחינת נעלם.

סימן ה

פשטות כוונת היחוד דהויה אלהים, הוא על שהוא ית"ש אחד עם כל המציאות כולה על אף שהמציאות אינה אלהות כלל. לפי זה מובן שרק כאשר הו"ה ואלהים כתובים יחד אז הוא שהם נחשבים לשם א'. וטעם היותם כתובים בב' תיבות ולא בתיבה אחת היא, כי גם לאחר רוממות מעלת מדרגת העולמות שהיו אז,

נסתלק מאז אור היחוד דהויה אלהים, כי נתעלם אור א"ס גם בשמות אלהים אשר למעלה. ולכן ענין גדול מאוד הוא לקבוע בלבו תמיד כי רק הויה הוא אלהים, וכל הכחות החיצוניים הם כאין נגדו, שכן הכל הוא ברצונו והשגחתו ית"ש תמיד. וכאשר קובע האדם את מחשבתו בזה תמיד, עושה בזה תיקון גדול ע"י אמונת ישראל, שנותנים את נפשם על מלכותו ויחודו ית"ש, ועי"ז מקיימים את היחוד הזה עכ"פ.

והנה עתה תלוי קיום העולם אשר ע"י היחוד הזה רק באמונת ישראל, והוא רק מאחר החטא והלאה, שאין אור שכינתו שורה בעולם כי אם בהעלם. אמנם קודם החטא, אז היה גם העולם הזה כולו טוב, היה אור קדושתו ית"ש ממלא כל עלמין בהתגלות ממש, ולכן היה נקרא אז בשם מלא ושמה שלים.

סימן ד

הטעם שנזכר היחוד הזה גם אחר החטא עד שגורש האדם מגן עדן, הוא מכיוון שהאור הגנוז היה משמש והולך גם אחר החטא עד סוף שבת בראשית. אמנם בלידת קין נאמר רק שם הויה ב"ה בלא שם אלקים, הגם שהיה ד"ז בערב שבת עצמו, אך זהו מכיוון שבקין, וכן גם בחוה גופה, נתרבתה זוהמת הנחש. ולכן לא הזכירה חוה את היחוד הזה, שכן היא הכירה וידעה שבסיבתה הוא שעומד להסתלק.

ועיקר העניין הוא כי האור הגנוז שהאיר להם מאחרי החטא עד סוף שבת

תתקיב לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ◊ תמצית הפרקים ואחלמה דרוש ד ענף ט סימן ה - ענף י סימן א

עליו רק מלמעלה ומסביב. וכ"ז הוא משום שלאחר שנפרדו עולמות בי"ע מאצילות ע"י החטא, נתעלם היחוד דהויה אלהים.

שם הויה אלהים הוא רזא דעתיקא קדישא ורזא דזעיר אנפין. וגילוי הוא כאשר הז"א כלול בכל י' הספ"י שבא"א. אך לאחר החטא, כשירד הז"א רק בנה"י דא"א ולמטה מהפרסא, והרי הנה"י הוא לבר מגופא, אזי כביכול נעשית בחי' הברל בין היחוד דהויה אלהים גם למעלה, וירד הז"א לבחי' קטנותו, וזה היה ביום ב'. אמנם אח"כ בערב שבת כאשר נברא האדם התחתון, נתקן מקודם האדם העליון ג"כ, ועלו הזו"ן במדרגת או"א עילאין.

וכן אחר החטא, כשירד אדה"ר, הנה ירדו כל העולמות, ועי"ז נתגלו הדינין בשם אלהים שבז"א, ונעשה שורש ליניקת החיצונים, ובפרט בעור שלו, שהוא מהניצוצין הראשונים שנפלו בעולם התוהו. ובכך נעשה העור שלו טו"ר, שכן אז היה הלבוש שלהם מבחי' אלהים הקדושים מקטנות דיניקה, הנקראת נחש, והוא נחש דקדושה מבחי' דינין, והוא שורש ליניקת החיצונים.

ענף י

סימן א

בעת הקטנות נקרא יסוד דז"א נחש. ומציאות היסוד הנה הוא רק ע"י תוספת אור מהמזלין, ומסוד זה נבראו התנינים הרי הם לויתן נחש בריח ולויתן נחש עקלתון. ומשום שבעת הקטנות נקרא

אעפ"כ היו רק במדרגת הנאצלים כפי מה שהם מצד עצמם ולא במדרגתם אשר מצד יחוד המאציל א"ס ית"ש בהם, אשר איהו וגרמיהון חד בהון. שכן המעלה של איהו וגרמיהון חד בהון הוא בעולם האצילות מצד היחוד המאציל בהם.

והוא ע"ד שאנו רואין במציאות אדם התחתון, שהגם שהנשמה ממלאת את הגוף וכולו חי על ידה, עכ"ז הרי שעומד הגוף במציאותו מצד זה שהוא בשר ודם, ולעולם אינו נעשה לנשמה. ועוד טעם לדבר שנכתב זה השם בב' תיבות, הוא מאחר שיש חסרון בכך שו' התחתונות דעשיה היו מחוץ לאצילות, לכן העשיה עם היצירה הם אב"א, וממילא על דרך זה היה חסרון בזו"ן דאצילות, לכן נשאר השם הויה אלקים בב' תיבות.

מאחר החטא, כל הגילוי דשם הויה ב"ה הוא רק ע"י שם אדני, וגם כשהוא בניקוד אלהים ונקרא בשם אלהים, אף הוא רק בצירוף שם אדני, ואין גילוי של שם הויה אלקים כפשוטו עד לעתיד לבוא.

אחר החטא, כאשר ירדו העולמות על מדרגתן שהם עתה, נתעלם שם אורו ית"ש הרבה מאד, ולכן נתפשט שם אלהים עד למטה ומשתתף ג"כ עם המציאויות דהעולמות בי"ע עצמן, ונתפשט ונתחלק לקודש וחול, טהור וטמא וכו'. והנה הגם שעיקר הכח דכל הטומאה והרע ומציאותו אף הוא אינו אלא ע"י איזה אור הממועט מהארת אור הקדושה דוקא. אך הארת הקדושה אשר בה הוא תלוי ועל ידיה הוא מתקיים אינה ניכרת בו כלל, והיא עומדת

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ◊ תמצית הפרקים ואחלמה תתקיג דרוש ד ענף י סימן א - סימן ג

בסוד עץ הדעת ע"י יניקת החיצונים ממנו, והוא בבחי' עה"ד כל זמן שהגבורות ירדו למטה בלי מיתוק כלל, ואז הם שורש לחיצונים, והחיצונים יונקים מבחינת עור הלוייתן הנ"ל. אמנם כאשר יתגלה אור הדעת עלאה, וימתקו ויתבסמו כל הגבורות, אזי אדרבה הוא, כל אותן הגבורות עצמן ידחו ויכפו את החיצונים, שכן הם היו שורש להחיצונים, ועי"ז היתה אחיזה לחיצונים בצדיקים ג"כ, להכשילם באיזה חטא עכ"פ. [והנ"ל הוא לאפוקי ממש"כ "כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא", והיינו "עטיו של נחש" כמאמר חז"ל, והחטאים הבאים מחמתו אינם נופלים תחת שלטון בחירת האדם, והוא סיבת המיתה, והוא בתורת גזרה ובסוד כבשי דרחמנא.]

כ"ז יהיה בכל משך הזמן שיטול הקב"ה את נקמתו מהס"מ הצורר ומכל אויביו וצריו, אמנם אח"כ כאשר יטהר ה' את הארץ, ויתבטל הרע וכל תולדותיו מכל וכל, אזי תזדכך כל העביות והחומריות ויתהפכו כולם לצחצחות עליונות, ויתהפך אז עץ הדעת לעץ החיים, ויתהפך עור הלוייתן מכתנות עור לכתנות אור, ומה שהוא עתה עור הערלה תהיה לעתיד מכלל העטרה עצמה, ויהיה עורו כבשרו כולו קודש לה'. כי יש ג' קליפות רעות שבערלה, והם יתבטלו ויכלו לגמרי, אמנם הקליפה הרביעית שהיא נגה תישאר ותחזור לקדושה, והוא העצמות העיקרית שבעור, לכן תשאר ותחזור להיות בשר.

היסוד נחש, הרי שהזו"ן דלוייתן נקראו אף הם בשם תנינים, והחיצונים יונקים מעורו. לכן עתה הוא אסור, אלא שלעתיד לבא יטהר.

סימן ב

כל הנ"ל הוא עד עת קץ הימין, שאז יתגלה האור הגנוז וימתקו ויתבסמו כל הגבורות. ואז יתהפכו לפעול בגבורתם הגדולה לכלות רשע ולתקן את בי"ע להעמידם על דקות עצמותם ויתעלו בסוד הכלילות וסוד האחדות. והנה סיבת כל התיקונים האלה הוא פעולת הגבורות הגדולים, אשר מתגלים עתה רק על ידי גילוי הדינים הקשים. והנה עיקר תחילת גילוי הגבורות הוא התיקון הראשון דדיקנא, והעולם הראשון שבו הוא הדעת שבו, והוא סוד הלוייתן. ולכן בו הוא שורש התיקון הראשון.

סימן ג

והוא מה שאמרו רז"ל, "עתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים מבשרו של לוייתן וכן עתיד הקב"ה לעשות סוכה לצדיקים מעורו של לוייתן". שכן בשר הוא סוד הגבורות הנמתקין, והוא סעודת הצדיקים אשר מבשרו של לוייתן, הרי הוא העונג והטוב דשלהובין דרחימו שיתגלו לעתיד מאור הדעת עלאה.

ומ"ש שעתיד הקב"ה לעשות סוכה לצדיקים מעורו של לוייתן, פירושו הוא כי הנה עורו הרי הוא עתה

תתקיד לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ◊ תמצית הפרקים ואחלמה דרוש ד ענף יא סימן א - סימן ב

החטא, אבל מאחר החטא והלאה אין הדבר יכול להיות אפי' ע"י צדיקים גדולים, אלא ע"י הקב"ה בלבד. והוא משום ירידת כל העולמות, שהירידה שאירעה אחר החטא היו הן באורות העליונים והן בעולמות בי"ע, וכן בכל גילוייהם ומציאותם אשר למעלה ולמטה, הן בכללות והן בפרטות.

והנה קודם החטא, כל הכוונות, תפילות וייחודים שהיה האדם עושה היו מגיעים למעלה למעלה עד הנביעו דאור א"ס אשר ברישא דא"א, מאחר שכל גופו (וכן העולמות בי"ע) יוצא מבחינת כתנות אור, הרי שלא היה מסך ומחיצה שיסתיר ויעלים את האור העליון, והיה נקל לפניו לעורר את הנביעו דאור א"ס ית"ש ולהמשיך את אורו וגילוי למטה. אמנם מאחר שגרם החטא ונתחלפו מכתנות אור לכתנות עור, וירד האדם עם כל העולמות, והרע נשתרבו ועלה למעלה עד לראש הבריאה, הרי שעומדת חומת ברזל בין ישראל לאביהם שבשמים רח"ל, ועי"ז אי אפשר מעתה לשום אדם בעולם לעורר את הגילוי דאור א"ס במכוון ובהדיא בכל העולמות כולם. והנה הגם שכל מעשה התורה והמצוה נוגעים באמת למעלה למעלה עד אין חקר, אך עכ"פ הוא בהעלם גדול מאד, ומעתה לא יתכן שיתבטל הרע מכל וכל ויתהפך העולם וכל המציאויות כולם מכתנות עור לכתנות אור ע"י מעשה בני אדם בשום אופן אלא רק על ידי הקב"ה. שכן לא יתכן שיהא אדם צדיק בארץ אשר לא יחטא, וכנ"ל בסוד המתים בעטיו של נחש.

ענף יא

סימן א

עוד מהדורא בעניין הנ"ל: הגבורות של מעלה הם קודש קדשים בשרשם, ומהם כל השכר הצפון וכל הטוב העתיד. אמנם בהתפשטותם למטה ענפין מתפרדין ונעשים שורש לחיצונים, והם בחי' עץ הדעת טו"ר הנתקן על ידי תורה ומעשי הצדיקים, וממילא מכיוון שמעשי בני האדם המה הגורמים תיקון, ממילא כאן הוא שורש הבחירה. וסידר ה' ית' כך את האדם, באופן שכל טובתו תהיה מכח עבודתו, שכן עיקר הבחנת הטוב הוא רק על ידי מציאות הרע. וכן היה צורך ליתן כח לאדם לקלקל את הכל כדי שהנאת עונג דשבח ומעלת היותו מתקן את כולם תהא ניכרת ונרגשת. ובאשר שעיקר ההנאה והנועם מכל זיו וטובה הוא רק כאשר הוא שלו ולא מזולתו (וע"ד שאמרו) (ב"מ לח ע"א) "אדם רוצה בקב שלו מתשעה קבים (של חבריו)". וכ"ז הוא בסיבת שורש האחדות שבכל א', כי כולם נשואים רק על שורש האחדות שהוא פנימיות הכל. והנה עיקר התיקון והטובה שאין למעלה ממנה הוא מה שיפתח המקור והנביעו דאור א"ס, והם רק פרטי גילויי אור הדעת עלאה.

סימן ב

כל הטוב העתיד הוא רק גילוי ית"ש אשר יתגלה בשלהובין דרחימו, הרי הם אורות הגבורות הנמתקות, והוא נתקן על ידי האדם עצמו. הנה כל זה לא היה אפשרי כי אם על ידי אדם הראשון קודם

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה תתקטו דרוש ד ענף יא סימן ב - סימן ד

סימן ד

בימות המשיח יהיו ג' היעודים הנ"ל בבחי' אכילה גופנית ממש, שכן אז יתבטלו כל כחות הרע, וא"כ הרי שלא ימצא אז שום פסולת במאכל, שכן יזדככו כל העביות והחומריות דהגוף, וא"כ ממילא פשוט שלא תהיה אכילתן ע"ד המאכלים של עתה. [אמנם בחיי עולם הבא יהיו כל ג' היעודים הללו במציאות שורשם אשר למעלה בקודש הקדשים, והוא בגילוי דאור הדעת עלאה עצמו, והוא אור זיו שכינתו ית"ש].

והנה תענוגים אלו אינם כ"כ בהשגתינו באשר אנו מגושמים מאוד, אמנם עכ"ז ע"פ ההרגש המועט אשר יש לנו בהם עתה אכתוב כאן איזה הסבר להבין מקצת מאיכות התענוגים הללו כיצד יהיו כאשר יופשטו מחומרם.

כל הטעמים וכל התענוגים שבעולם הזה כולם מלובשים בגשם עב ובחומר עכור, ואחר שמתמצה הטעם ונלקחה התועלת מהם, הרי שנעשה חומרים בגוף האדם לפסולת עכורה ומזוהמת, ואילו תמצית הטעם שבהם נמצא הרגש הנאה מכל מאכל רק בחיך. והנפש מרגיש את ההנאה והתועלת כאחד דרך לבוש הגוף והחומר של האדם. והרי נמצא כי כל ההנאה הבאה להאדם הוא בא לו דרך שני לבושים, אחד דרך לבוש חומר המאכל המשפיע, והשני דרך לבוש חומר האדם שהוא המקבל. והנה יש לכל הנאה והנאה

מאחרי החטא ירדו כל העולמות ביי"ע למטה מאצילות לגמרי וכן הנר"נ של כל אדם, ואפילו אותם שזכו לזיהרא עלאה דאצילות כמשרע"ה והאבות וכו' לא זכו אלא עד אימא והיא כלולה במזל התחתון, אמנם הגילוי דאור הדעת תלוי בתיקון הראשון דדיקנא ובג' עלמין אשר שם. והוא ענין צ"ג שנים שיתווספו על ו' אלפי שנים, הרי הוא בחי' בין השמשות שבין העולם הזה לאלף השביעי.

סימן ג

תיקון העולמות ביי"ע שיתוקנו מכתנות עור לכתנות אור, תלוי בגילוי אור הדעת עלאה אשר בתיקונא קדמאה דדיקנא בתלת עלמין אשר שם, ושם אין מעשה בני האדם מגיע עתה אלא בהעלם גדול מאד, שכן כל התיקון הוא ע"י האור דשם מ"ה שהוא האור הגנוז שנגנז ע"י החטא וחזר לשורשו, הרי הוא ברישין דא"א.

הנה יש פגם בכל ג' היעודים (בהמות, זיו ולויתן) בהיותם בבי"ע, מחמת אחיזת החיצונים בהם, ולעת עתה כולם אסורים, אמנם לעתיד יתוקנו ע"י אור דשם מ"ה. והוא סוד מאמרם ז"ל "עתיד הקב"ה לעשות סוכה לצדיקים מעורו של לויתן, והשאר פורסו הקב"ה על חומות ירושלים כו'" (והנה ענין "חומת ירושלים" הוא המלכות דהנוק', ועתה הוא כעניין מאמה"כ "שם סביב רשעים יתהלכון" לינק משם, כי שם הוא סוד הדינין).

תתקטז לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ◊ תמצית הפרקים ואחלמה דרוש ד ענף יא סימן ד - ענף יב סימן א

שאינ ערך ודמיון למעלת גדולת התענוגים הללו אם היינו זוכים להם בדרך טהרה וקדושה וממילא היינו מקבלים אותם באופן ישר ומכוון. וכן כ"ז הוא רק מכיוון שהם מלובשים בגשם וחומר דעשיה, ולאחר שנתרחקו משורשם העליון ונתפשטו ונשתלשלו עד סוף העשיה של עתה. אמנם כאשר נעריך את איכותם כפי שתהיה כאשר יובררו ויטהרו מכל תערובות ואחיזת העכירות והזוהמא. וכאשר יופשטו מכל גשם, חומר ולבוש ויתעלו בעילוי העולמות דהתיקון העתיד לבא, מעשיה ליצירה ומיצירה לבריאה, הרי שאז יומשך כל שפעת טובה ועונג, מקודש לקודש ומאור לאור ומזיו לזיו, ובפרט כאשר נעלה עוד בעינוגי קודשא דקודשין, שורש כל העינוגים כולם אשר באצילות, הנאת זיו השכינה עצמה.

ענף יב

סימן א

שורש ג' היעודים דימות המשיח הוא בתלת עלמין שבתיקונא קדמאה דדיקנא אשר נתקנו מג' המלכים הראשונים דהמלכין קדמאין, ונתקנו ע"י אור דשם מ"ה, ונעשו התלת עלמין הנז'. והנה משם נתמעט אורם באחוריים דבינה וזו"ן, ומהם יצאו ג' העולמות ב"ע, ועיקרם נתגלה בג' היכלי הזכות דבי"ע, הרי הם הגבורות שבבי"ע.

הלויתן הוא מעלמא קדמאה, הרי הוא הדעת עצמו, והוא עיקר ויסוד

חוש מיוחד ואבר מיוחד, ושאר האברים והחושים אשר זולתם הנה אדרבה הוא שהם מפסיקים לזה. וכאשר נעריך את כל ההנאות כולם בלי לבושים כלל כי אם מעצם המשפיע לעצם המקבל, דהיינו כאשר יופשטו הן המשפיע והן המקבל מחומריותם, הרי שיש לנו בזה הבנה במקצת באופן עילוי ההרגש וההנאה עד כמה שהוא יגדל הן בכמות והן באיכות לאין שיעור וחקר.

ודע והבן, כל הטעמים והתענוגים וכל ההרגש וההנאה אשר מהם, נמשכים ובאים מבחי' המוחין אשר הן במשפיע והן במקבל. והמוחין מתפשטין בכל הגוף כנודע, והוא השמנונית והטעם שבכל מאכל, והכח והתועלת של כל דבר. והנה אור החיות נמשך ובא מהתפשטות ההארה וכח דאור הקדושה המתפשט ומשתלשל ממלכות דאצילות לעולמות ב"ע, ובכל מציאותם לכל אחד ואחד לפי ערכו הראוי לו. מזה נוכל להבין מקצת ענין כל התענוגים מהיעודים הנ"ל אשר לעתיד לבא.

ואם תתמה מהיכן באים טובות והנאות מדברים אסורים וטמאים, ואדרבא נמצא בהם הרבה יותר תענוג מאשר המותרים והטהורים. והעניין, שבזמן הגלות, בו הרע הוא ששולט וממילא השפע יורד דרכו דווקא, וממילא נמצא עתה שעיקר התענוגים כפי שיוורדים לעולם הזה הוא בעיקר בהם. אמנם עכ"פ הרי שרשו שבעליונים הוא אור הקדושה בלבד, ושם הוא מקור כל הטעם והעונג. א"כ, הרי

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה תתקו דרוש ד ענף יב סימן א

שהוא הגבורות שבדעת, והוא בחי' נוק'
לכן רמזו סוד הגבורות שבו באש.

אמרו במדרש למה נקרא שמו זיו, מכיוון
שיש בו כמה מיני טעם מזה ומזה
ור"ל מכל הטהורים ומכל הטמאים. שכן
הוא שורש כל העופות כולם הטהורים
והטמאים כאחד, שהרי לעתיד ייטהרו
ויותרו כל הטמאים. ואמרו שם במדרש,
בשעה שהוא פורש את כנפיו מכהה גלגל
חמה, פי' חמה הוא בת"ת דיצירה, והזיו
שדי הוא בהעלמא תניינא דתיקונא קדמאה
דדיקנא, שהוא שורש עולם היצירה, ולכן,
בשעה שהוא פורש את כנפיו, הרי הם
החו"ג שבו, דהיינו כאשר נתגלו כחות
החו"ג שבו, הוא "מכהה גלגל חמה"
דהיינו ת"ת דיצירה, שהרי הוא גדול ממנו,
מאחר שהוא בשורש היצירה. ואמרו שם
במדרש, כי עליו נאמר "המבינתך יאבר נץ
יפרוש כנפיו לתימן", פי' משום שהוא
מהדעת היוצא מהבינה, לכן אמר
"המבינתך". ומשום שהוא מהחסדים
שבדעת שהוא בימין, אמר "יפרוש כנפיו
לתימן", שכן תימן הוא דרום שהוא בימין,
שכן הוא נוטה תמיד לימין.

אמרו במדרש כי רגליו של זיו שדי הוא
תולה על סנפיריו של לויתן. סוד
הדברים הוא, כי הנה אמרנו שברגליו דזיו
שדי נמצאת אחיזת החיצונים ולא יתוקן
אלא לעתיד. והנה סנפיריו של לויתן הם
החו"ג היוצאים מהדעת המתפשטים
ביסוד, והרי היום לא קאים עלמא אלא על
גפא חדא דלויתן, שהוא הסנפיר דהגבורה,
שכן עתה שולטים הגבורות ואילו הסנפיר

הכל. הזיו שדי הוא מעלמא תניינא, הרי
הוא החסדים שבדעת. והבהמות בהררי
אלף הוא בעלמא תליתאה, הרי הוא
הגבורות שבדעת. אמנם ע"י החטא דעץ
הדעת נסתלק האור דשם מ"ה ונגנז, ולא
נשאר ממנו כי אם תמצית הארה אשר בו
נוהג בחסדו בכל דור, וכל אלו הגבורות
נפגמו ונעשו בסוד עץ הדעת טו"ר. והנה
עתה ישנה אחיזה לרע אף בכל אלו ג'
היעודים, והם עתה כולם אסורים, אלא
שלעתיד לבא יתוקנו. אחיזת הרע אשר
בלויתן הוא רק בעור שבו. וזאת, מאחר
ומכיוון שהם מושרשים בקודש, אין להרע
אחיזה אלא בחלק קטן שבהם. אמנם
דווקא ע"י אותו החלק הוא בבחינת "שדי
תיכלא (כלו' ריעותא) בכולו", ומכיוון שכן
עתה הם אסורים.

אין האיסור שבזיו שדי בכולו ח"ו, אלא
רק בחלק קטן ממנו. וזאת, מכיוון
שהוא מהחסדים שבדעת, הרי הוא בבחי'
הרגליים שבו ובסופן דוקא. הרגלין דזיו
שדי הנה רמז לסנדלפון.

והנה כאן אבוא לבאר מהו ענין מה שרמזו
רז"ל את סוד הגבורות ואחיזת הרע
אשר בהזיו שדי במים, ואילו את הבהמות
בהררי אלף רמזו את סוד הגבורות שבו
באש. והעניין, כי החו"ג דהזכר הם אור
ומים, ואילו החו"ג דנוק' הנה מים ואש,
שכן הזיו שדי הוא בעלמא תניינא הרי הוא
החסדים שבדעת והוא בחי' זכר, ולכן רמזו
סוד הגבורות שבו במים, אבל הבהמות
בהררי אלף הנה הוא בהעלמא תליתאה

תתקיה לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ◊ תמצית הפרקים ואחלמה דרוש ד ענף יב סימן א - סימן ג

כולל בפעולתו את כל העולמות ביי"ע וכל מקריהם ומאורעותיהם מתחתית העשיה עד רום עולם הבריאה.

סימן ג

גילוי ית"ש שבכל המציאות כולה הוא בהשם הויה ב"ה ובר' השמות עסמ"ב היוצאים ממנו. והנה השם ע"ב ס"ג המה נסתרות, אך השמות מ"ה וב"ן מאירים בד' עולמות אבי"ע, שכן השם מ"ה מאיר באצילות, והוא סוד אדם, שם ב"ן הוא מתפשט בבי"ע, והוא סוד בהמה. והאמת היא שכל העולמות ביי"ע הם רק בבחי' בהמה, שכן הם נפש הבהמית לגבי האדם דאצילות הרי הוא הרוח. והנה קודם החטא דאדם הראשון, היו נכללין העולמות ביי"ע באצילות, והיתה הבהמה בכלל אדם, ולא היה נקרא בשמה. אמנם מאחר החטא, אז נפרדו ביי"ע מאצילות, נקראו עולמות ביי"ע בשם בהמה, וכמו כן המלכות דאצילות, כאשר ירדה כלילותה לבי"ע בסוד מיעוט הירח, ואף כל בחינת המלכות המתפשטת ממנה ומתלבשת בבי"ע נעשית בסוד בהמה.

והנה ישנו גילוי של שם ב"ן בכל עולם ועולם מג' העולמות ביי"ע, והוא הנשמה לנשמה שבו. והנה מאחר החטא, כאשר ירדו העולמות, וירדו כל הנשמות וכל כחות המציאות דהדצח"מ אשר היו עתידין לצאת בכל הששת אלפים שנה דזמן קיום העולם ירדו ונטבעו בתוך הקליפות, והם מתבררים והולכים תמיד ע"י התורה והמעשים הטובים והמאורעות והתלאות. והנה המברר אותם הוא השם

דחסדים הוא נעלם לע"ע, ותיקון העולם תלוי בגילוי אותו סנפיר דחסדים. וזהו שאמר במדרש כונן שהעולם תלוי בסנפיריו של לויתן. שכן כאשר יתגלו כל ב' הסנפירין יתהפך גם הסנפיר דהגבורות שבו לרשפי אש שלהבת יה, הרי הוא שלהובין דרחימו. וכ"ז נעשה ע"י הגילוי אור הדעת עלאה, הרי הוא הלויתן, כשיתגלה הסנפיר דחסדים שבו, ויתוקן כל הפגם שברגלין דזיו שדי, ויהיה כולו קודש לה', ותיקונם תלוי כדאמרן בסנפיריו של לויתן, שכן הלויתן הוא בסוד הדעת עצמו, והוא בעלמא קדמאה, הרי הוא שורש הכל ותולה את כל התיקונים רק בו.

סימן ב

צד האיסור אשר ישנו בבהמות בהררי אלף הוא מרובה מכולם, מאחר והוא מהגבורות שבדעת והרי עיקר אחיזת החיצונים הוא בגבורות. וכן יציאת הבהמות בהררי אלף הוא מעלמא תליתאה שבתיקונא קדמאה דדיקנא, הרי הוא שורש העשיה, הרי הוא מדור הקליפות. ואפי' קודם החטא דעץ הדעת ולפי מדרגות העולמות שהיו אז, אעפ"כ לא נתברר הבהמות בהררי אלף בשלימותו כלל, והיה תיקונו תלוי בעלייה השלישית דהעולמות בשבת בראשית, לכן היה אדה"ר אוכלם, בכדי לבררם.

ענין הבהמות בהררי אלף הוא פעולת המלכות דאצילות אחר שנתפשטה ונתלבשה בעולמות ביי"ע, ופעולתו נעשית והולכת מששת ימי בראשית ועד לימות המשיח בלי הפסק אפי' רגע אחד, והוא

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה תתקיט דרוש ד ענף יב סימן ג - סימן ד

החיצון דהאצילות, וב"ן דעשיה מבררם, וברור מכונה אכילה, ומשם ניתנין לאימא דעשיה בסוד מ"ן, ומשם מתבררים יותר ויותר למעלה. ושם הם מתחדשים במוחין חדשים, וחוזרים ויורדים לזו"ן לצורך תולדות אורות ונשמות חדשות, כי זוהי עבודת האדם תמיד.

סימן ד

כל הברור נעשה ע"י בחי' הגבורות, שכן הגבורות דוחין ומכלין את הקליפות והחיצונים. והוא משום שבחי' החסד סובלת הכל, משא"כ הגבורות שהם דינים, ובהם הוא כל ההבחנה בין רע לטוב. וכמו כן דרך בחי' החסד להתפשט למטה כתכונת המים, משא"כ הגבורות שהוא כתכונת האש העולה תמיד למעלה, ועל ידם נעשות כל העליות, והוא שייך להר וגם לאלף ולכן איתא דבהמה אחת היא ורבוזה על אלף הרים, והוא בחינת השם ב"ן שהוא סוד בהמה השוכן ושרוי על הגבורות, הרי הן מקומה ויסודה.

מה שאמרו בגמ' "בהמה אחת היא", עניינו לרמז על מלכות דאצילות אשר ירדה בעולם הבריאה בסוד מיעוט הירח. הגם שהיא ירדה לעולם הבריאה והוציאה שם את כל העולמות ב"ע הרי הם העולמות הנפרדים, עכ"ז המלכות גופה היא מעולם היחוד הגמור, שכן היא מהאצילות ממש, ופגם אינו יכול לפגום בעצמותה ח"ו, וכן הוא עניין עצמות המלכות המתפשטת בכל העולמות ב"ע בבחי' נשמה לנשמה, הרי הוא האלהות אשר בפנימיות כל הבי"ע והוא חייהון.

ב"ן שבכל עולם ועולם, והוא סוד גלות השכינה רחמ"ל, כי היא יורדת עמהם כדי לשומרם שלא יאבדו ולברר את כל הברורים, הרי הם הניצו"ק, והיינו השם ב"ן שבכל עולם. כי השם ב"ן דעשיה הוא המברר את בירורי המלכים דעשיה וכו' ומעלים אותם עד היצירה, וכן למעלה למעלה. אמנם כל חלקי הברורים השייכים לבי"ע עצמן, נשארים בבי"ע, והמה הדצח"מ שבבי"ע, וזהו תיקונם שנתקנים ליעשות למדרגת ומציאות דבי"ע, ואינם עולים באצילות אלא החלקים השייכים לאצילות.

והנה הברורים הם דוגמת המאכל שמתברר מהם הזך והיפה, ונעשה מזה בהאדם לבשר, דם, כחותיו וצורתו. והנה סדר התיקון הנעשה מכל מאכל ע"י האכילה נעשה ע"י החום הטבעי הנמשך מהאש היסודית שבלב, כך שהחום הטבעי מבשל את המאכל ומעכל אותו במעיו, ואח"כ הוא מפריד את הפסולת ודוחה אותו ומברר את התמצית הזכה והיפה ממנו, והוא מתהפך לדם ובשר. כל בירורם נעשה ע"י בחי' הגבורות שבו, והגם שהגבורות הם שורש החיצונים, ומהגבורות הוא כל יניקתם, אך זהו רק כאשר הגבורות הם בלי מיתוק. משא"כ השם ב"ן, הנמשך בגבורות ממותקים.

וזהו ענין מש"כ כי הברורים הם דוגמת המאכל, שכן הם סוד הבהמות בהררי אלף המבררים את עולם העשיה ע"י אכילתם, שכן בעשיה יש בחי' ניצוץ הראויין גם לאצילות, והם בבחי' הכלי

תתקב לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה דרוש ד ענף יב סימן ד

שעתה מתייחד ז"א עם בחינת "ששים המלכות" או עם בחינת "שמונים הפילגשים". דהיינו שבשבתות וימים טובים נמשכת ההנהגה מהארת המלכות אשר בהו' היכלין דהבריאה ומתבטלת הארת היצירה והעשיה באור הגדול דבריאה. אמנם בו' ימי החול, לא נמשכת הנהגת המלכות בקבלתה מהיחוד עם ז"א ע"י ו' ההיכלין דהבריאה במכוון, אלא רק כאשר מתלבש עולם הבריאה ביצירה, וזהו בארץ ישראל. אמנם בחוץ לארץ מתלבש היצירה גם בעשיה, ונמשכת ההנהגה ע"י ההארה דהארה אשר בעשיה. הארת היצירה והעשיה מכונה בשם "פילגשים" משום שהם אינם עיקריים כלל, ואינו מתייחד עמהם אלא מתוך הלחץ והדחק כדי להמשיך שפע לעולמות לצורך קיומם עכ"פ.

סוד ששים המלכות ושמונים הפילגשים אשר באצילות ושרשם, הוא סוד ס' ומ' אשר בבינה ותבונה. והם סוד מאה הברכות שמברך הקב"ה את הנשמה קודם צאתה לאויר העולם, שכן על ידי כך הוא שיש כח לאדם להתגבר על יצרו, משום שבבינה אין לרע אחיזה כלל. וכן אם נמשך האדם אחר יצרו הרע ונתקלקל לו תקנה על ידי תשובה, והוא ג"כ רק ע"י ק' ניצוצי האורות דבינה ותבונה שניתנו לכל נשמה, ולכן ד"ז אינו שייך כי אם לכלל ישראל. ועל ידי מאת הברכות שהאדם מברך בכל יום הוא מחזיק בתוכו את הק' ברכאן דנשמתו.

ומ"ש בכ"מ שיש פגימו דשכינתא, כוונתו להארתו המתפשט ממנו, והוא המשתתף עם הבי"ע.

והנה כללות המלכות היא סוד יו"ד במילוי כמו חכמה אבא, והיא נקראת חכמה זעירא. והו' דמילוי יו"ד שבה, היא הארתה המתפשטת בו' ההיכלין דבריאה, והד' דמילוי יו"ד שבה היא הארתה המתפשטת ביצירה והארת ההארה המתפשטת בעשיה.

והנה הי' הראשונה היא פשוטה, ואילו הארתה המתגלה בו' ההיכלין דבריאה, הוא סוד מאמר הכתוב "ששים המה מלכות", ע"ש שכל א' מו' ההיכלין מתפשט לי' וביחד הם עולים ששים. אמנם הארתו המתפשטת ביצירה ועשיה ומתפשט בכל א' רק בד' התחתונות שבה, ואף כ"א מהם מתפשט לי', וז"ס "ושמונים פלגשים".

הנהגת עולמות בי"ע היא ע"י המלכות וכפי אופן קבלתה מז"א. בזמן שביית המקדש היה קיים, כאשר היתה השכינה בגילוייה בבית קודש הקדשים, היתה נמשכת הנהגת עולמות בי"ע ע"י עצמותה של המלכות גופה, הרי הוא הי' הפשוטה כנ"ל, שכן היכל קודש הקדשים נכלל עם האצילות. אז היו ההארות המתפשטות ממנה מתבטלות באור הגדול של האצילות, ולא היו ניכרים כלל.

אמנם לאחר החורבן נעלם עיקר אורה, ואינה מאירה עתה בהי' הפשוטה גופה אלא רק ע"י המילוי ו"ד שבה, מכיוון

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה תתקכא

דרוש ד ענף יב סימן ו - סימן ז

כלל, שכן כלילותם זב"ז הוא רק בבחי' הצורה והאיכות שבהם, אמנם לא בכמותם. שהרי בגופם נבדלים כל א' מחבירו לגמרי, ונבחנים בסוגים רבים ובמינים ממינים שונים. וכן באישים המה פרטים עד אין חקר, ולא יתחיל התיקון דהאחדות הגמור אלא בימות המשיח. ובימות המשיח יזדכך ויתעלה עוד העשיה ליצירה והיצירה לבריאה, ויוכללו כל העולמות בי"ע ג"כ זב"ז ויעשו כולם לקומה אחת ולבחי' פרצוף אחד. אמנם עכ"פ הוא שבסוף ימות המשיח יגיע התיקון עד ראש עולם הבריאה. ואחרי ימות המשיח, הרי הוא העולם הבא, יתעלה הכל וייכלל במלכות דאצילות.

והנה פשוט הדבר, כי הכלילות והאחדות אשר ייעשו אז בכל המציאויות יהיו נידונים בערכין, ובכל פרטי המינים שבכל סוג ומין שבבריאה תהיינה הכלילות והאחדות אשר בהם שונות זה מזה, כך, שככל שיש לאדם השתוות גדולה יותר עם מין אחר הרי שיתחבר עמו להיות נחשב עמו למין פרטי חדש בפנ"ע, ותהיה בהם הכלילות והאחדות גדולה יותר. והאישים הפרטיים שבכל מין יוכללו זב"ז ויתאחדו ביותר עד שיהיו נחשבים לחד ממש, ויהיו כל הבהמות לאחד ממש, וכל העופות לאחד ממש, וכל הדגים לאחד ממש, ועד"ז בכל האישים הפרטיים שבכל א' מהדצח"מ. ולפ"ז יתבאר היטב מש"כ כי שורש כל הבהמות הוא הבהמות בהררי אלף, ושורש כל העופות הוא הזיו שדי, ושורש כל הדגים הוא הליותן.

סימן ו

התיקון הנמשך לניצוצין שנפלו, בא להם מתחילה מג' המילואים דע"ב ס"ג מ"ה, הרי הם מ"ו ל"ז י"ט, שהם עולים ק"ב כמספר שם אלהינ"ו, שכן מהשמות עצמן אינם יכולים לקבל. אמנם יש עוד בחי' ק"ב אשר נמשך למטה אף הוא, והוא מד' האחוריים דעסמ"ב שאף בהם יש ק"ב אותיות והחיצונים יונקים מהם. וסוד הק"ב הזה הוא בחינת "ק"ב חרובין".

סימן ז

נבאר כעת ענין אכילתן של צדיקים מהבהמות בהררי אלף אשר לעתיד:

תיקוני הניצוצין מאחרי ירידתם בעולם התוהו ועד התיקון האחרון נמשכים על ידי ג' מיני תיקונים: סדר הכלילות, וסוד הכלילות, וסוד האחדות.

תיקון דסדר הכלילות הוא כל המציאויות הדצח"מ המתחדשים ונעשים מעת ששת ימי בראשית עד ביאת המשיח. שכן הם מניצו"ק ושברי הכלים העולים ונבררים, והרי מציאויות הדצח"מ משתמשים זה בזה ונצרכים זה לזה ונעזר כל א' ע"י חבירו שכן תלויים הם זב"ז, ועי"כ הם נכללים זב"ז, וזהו תיקונם הראשון. ועי"כ שמתייסדת מציאותם בסדר הכלילות להיות נכללים זב"ז, הם מתחילים לבוא גם בכלל תיקון האחדות דהיינו שבסוף יהיו כולם אחד ממש, אמנם בתיקון הזה לע"ע לא הגיעו לתיקון הגמור

תתקבל לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה דרוש ד ענף יב סימן ז - סימן ט

ע"י סוד האכילה, ועולים באצילות ממש, ואינם נטהרים מזוהמתם אלא ע"י מיתה וכיליון והפסד החל על כל מציאות, ויתחדשו לעתיד בימות המשיח לחזור ולצאת בעולם בכל חלקי הדצח"מ מבוררים ומתוקנים מכל סיג, פסולת, זוהמא ועביות, ובסוד תחיית המתים. והוא סוד הכתוב "כי הנני בורא שמים חדשים וארץ חדשה".

סימן ט

ע"י ביטול הזוהמא (דהיינו כאשר יגמרו כל הניצו"ק והשב"כ להתברר בסוד אכילתה דהב"ן) יתחדשו כל המציאויות כולם בפנים חדשות ויוכללו זב"ז, שכן הדגים יוכללו בלוינתן והעופות בזיו שדי, והבהמות והחיות בבהמות בהררי אלף, והיינו ג' סעודות הצדיקים אשר בימות המשיח, והוא סוד הקניגין (פי' שעשועים) של הצדיקים שיהיו לעת"ל.

ביאור אופן שחיטתן של הלוינתן והבהמות בהררי אלף לעת"ל, הוא שכל מעשה המצות וכל תיקוניהם נוגעים בכל עולם ועולם לפי ענינו ולפי ערכו. וכן הוא בכל האיסורים, שכן טהרה דבריאה היא טומאה דאצילות. ועפ"ז תתישב שמצינו בחז"ל לעניין אם מצוות בטילות לעתיד לבא או לא, שכן תהלוכות ההנהגה אשר בימות המשיח בתחילה יהיו הטבע והניסי מעורבים ביחד, וע"ד שהיה בגאולת מצרים, שהגם שאפילו שתחילת הגאולה היתה בנסים, עכ"ז עדיין כל מצבם של

והנה נעשה כ"ז ע"י ביטול הזוהמא והעביות, שיתהפכו כל הגופות כולם מכתנות עור, הרי הוא משכא דחויא, לכתנות אור, וייעשו אז כל הגופות כולם ע"ד שהיו בישראל במתן תורה. אלא שאז היה כ"ז בישראל בלבד, אם כי העולם היה עדיין בעביותו וזוהמתו. אמנם בימות המשיח יגיע התיקון הזה לכל העולם כולו, שכל הגופות יזדככו מעביותם ויתהפך כל חומר לצורה שלו כנ"ל.

והנה השי"ת יעשה את כל זה ע"י המלכות דהיינו שם ב"ן שבכל עולם מעולמות בי"ע, שהוא המברר והמעלה את כל ניצו"ק ושברי הכלים מנפילתן בעולם התוהו. והנה כל זמן שלא נגמרו להתברר, לא די שחסרים עדיין פרטי מציאויות הרבה בכל חלקי הדצח"מ שלא יצאו עדיין בעולם, אלא גם אותן שנבררו ויצאו, שולטת עליהם הקליפה להטיל בהם זוהמא, והם כולם לכושים בכתנות עור.

והנה מלאכת ופעולת המלכות (הרי הוא אור דשם ב"ן) השוכנת בפנימיות כל העולמות בי"ע הוא לברר בירורים חדשים, והוא מכלה ושורף את הזוהמא מהם, ודוחה את הקליפה והרע למטה. אמנם מה שמכלה את הזוהמא לגמרי הוא רק חלקי האצילות שבהם, שכן ישנה בחי' אצילות בכל הבי"ע כולם בפנימיות ופנימיות דפנימיות שבהם. וזאת, מכיוון שכל מה ששייך מהם לחלקי הב"ן דהבי"ע עצמן נשארים שם, ומה ששייך מהם לאצילות ממש מתבררים בהב"ן דכל א'

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה תתקבג דרוש ד ענף יב סימן ט - סימן י

גליות וישבו ישראל לבטח בארצם בטובה גדולה, אם כי תהלכות העולם בכל העניינים הגשמיים יהיו רק ע"ד שהוא עתה, וכך ימשך הדבר ארבעים שנה. ועל אותו הזמן אמרו "אין בין העוה"ז לימות המשיח אלא שיעבוד מלכיות בלבד", ואז יתקיימו כל משפטי התורה וכל המצות וההלכות כולם כפי שהם היום. ומה שאמרו חז"ל שכל הקרבנות בטלות לעתיד לבוא חוץ מן התודה, וכן שכל המועדים עתידים ליבטל חוץ מפורים ויום הכיפורים, כל זה קאי על זמן דתחייה שמאחר אותם ארבעים השנה עד סוף מאתיים וי"ד שנים לזמן ההוא, אשר אז כל הצדיקים יתעלו להיות למעלה ממדרגת המלאכים, ויהיה מאיר גופם באור האספקריא המאירה.

אז יהיה שינוי גדול, שהכל יהיה רק קדושה שכן יתבטלו הטומאה והחולין. וזהו שאמרו שכל המועדים עתידים ליבטל, שכן כל הזמן כולו יהיה בקדושת המועדים, ולא יהיה חול כלל, יום א' יהיה פסח, יום ב' ר"ה וכו'. אמנם פורים ויום הכיפורים אכן ישארו שכן פורים הוא הגילוי דיסוד דאבא, והוא רמז על האלף הח' הרי הוא זמן שליטת החכמה, וכן יום הכיפורים (וכן שבת) שהוא דרגה דבינה, הרי הוא סוד עולם הבא שבאלף הז'.

החילוק אשר בין מועד לשבת הוא בעניין מלאכת אוכל נפש. ביאור הדבר הוא שיש להקדים שסוד המלאכות הוא נפילת הניצוצין שבעולם התוהו שירדו

ישראל היה ע"פ הטבע, שכן עדיין לא פסקה זוהמתן עד מתן תורה.

ומציאות זו תימשך באופן זה עד סוף זמן תחיית המתים (הרי הוא תלוי בשיטות השונות: מ' שנה או ר"י או רי"ד או שאין לו מן קצוב מעת תחילת תחיית המתים), ועל אותו הזמן אמרו שאין בין העולם ההזה לימות המשיח אלא שיעבוד מלכיות בלבד, ולא יתחיל העולם להתחלף ממצבו ולצאת מהזוהמא והחומריות והעביות ולבסוף מהטבע לגמרי אלא מזמן תחיית המתים והלאה, וגם זה יהיה לאט לאט ובהדרגה.

והנה לכאורה היה נראה לומר דזמן העיכול של כל אותם שימותו קודם התחייה לא יהיה שוה בכלם, אלא בכל א' לפי מדרגתו.

לפי הנ"ל מתורצת קושיית הגמרא דכתיב "בלע המות לנצח" וכתיב "כי הנער בן מאה שנה ימות". ועל אף שהגמ' מתרצת כאן בישראל כאן באו"ה, אמנם לפי הדברים הנז' גם בישראל ניחא, שכן מ"ש "בלע המות לנצח" הוא רק לאחר התחייה, אמנם קודם התחייה הרי מוכרח הוא שימותו כולם כדי שתתעכל העביות וחומריות, ועל זה קאי מ"ש "כי הנער בן מאה שנה ימות".

סימן י

אחרי ביאת המשיח יתעוררו מלחמות גדולות על ישראל, והוא מלחמות גוג ומגוג. ואחר שיטול הקב"ה את נקמתו מהם (כמו שמפורש ביחזקאל) יהיה קבוץ

תתקבד לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה דרוש ד ענף יב סימן י - סימן יא

זה בזה, לכולם קומת פרצוף אדם אחד, ולכן כל זמן שחסר עדיין התיקון הגמור באחד מהם, לא יושלם התיקון בכולם, ויהיה חסר התיקון בעולם.

ועתה יתבאר, שכן הגם שיהיה כל העולם אז זך כ"כ באופן שלא יהיה נצרך אז למלאכות גמורות כלל, אעפ"כ יהיה נצרך עדיין עכ"פ לאיזו בחי' מלאכה בכל חלקי המציאויות כולם מכח העביות והחומריות אשר יחסר עדיין תיקון וההזדככות בכלל העולם כולו כנוז. כי אז יהיה מוכרח עדיין לאיזו בחי' מלאכות בכל חלקי המציאויות דהעולם כולו, ולא יהיו מלאכות גמורים אלא בבחי' מלאכת אוכל נפש הנצרכת לתיקוני ההזדככות.

סימן יא

פי' מש"כ חז"ל "כל הקרבנות בטלות לעתיד לבוא חוץ מן התודה" הוא, שכן לקרבנות ישנם ג' טעמים:

(א) ריצוי על החטא, והוא בא מהדומם, הצומח והחי שבאדם שכן הנה קרבן בהמה כלול מכולם, כי המלח הוא הדומם, ועצי המערכה הוא הצומח, ונפש הבהמות הרי הוא הבהמה עצמה. ולכן צריך כל קרבן וידוי דברים, שבזה נתקנת הנפש המדברת שבו. ועוד יש בזה ענין נוסף, שכן כל קנין כספו של האדם שייכים לשורש נפשו, והם אשר גרמו לו את החטא. ולכן, כאשר מקריב אותם על המזבח, ואש המזבח שורפתם, הרי שנפשו נטהרת מהם.

ונטבעו בתוך הקליפות והרע, והניצוצין המה הכחות דכל המציאויות כולם אשר בעולם הזה, ולכן אין דבר שלא יהא צריך תיקון ומלאכה עד שיהיה נשלם למציאותו הראוי לו. לכך אמרו חז"ל על ימות המשיח, אשר אז תתבטל כל הקליפה והזוהמא כולה, "עתידה ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות וכלי מילת", דהיינו שכל הדברים יצאו מתוקנים מתחילה, ולא יהיו נצרכים לתיקון ומלאכה כלל. וד"ז שאמרו בגמרא שהתיקון יהיה ב"ארץ ישראל", אין פירושו א"י ולא חו"ל, אלא בא לרמז שכל העולם של אז יהיה בקדושת ארץ ישראל של עתה. אמנם כל הזמן ההוא, הרי הוא כל משך זמן התחייה, יהיו כל העומדים אז עדיין בבחי' גוף דחיי עולם הזה צריכים תיקון גדול בבחי' זיכוך העביות והחומריות. וכאשר יטהר האדם מהזוהמא, יטהר כל העולם ג"כ, וכאשר יזדכך האדם מעביותו, ויתחלף גוף האדם לכתנות אור, כמו כן יזדכך ויתחלף העולם כולו.

כל משך זמן התחייה, מעת התחייה הראשונה עד סוף התחייה האחרונה, כל אותן שיהיו עומדים עדיין בבחי' גוף דחיי עולם הזה, צריכים עדיין לתיקון גדול, באופן שיהיו ראויים גם הם להסתלקות דמיתת נשיקה. ועדיין יתעכב התיקון הגמור הראוי גם לכל חלקי ד' היסודות ארמ"ע. וכאשר יטהר האדם מהזוהמא, יטהר ויתוקן העולם ג"כ. והנה אע"פ שיהיו נמצאים אז גם צדיקים רבים שכבר קמו בתחייה הרי כל ישראל ערבים

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה תתקכה דרוש ד ענף יב סימן יא – סימן יב

והנה בענין הטעם השני הרי הוא צורך המתקת הדינין, יש בזה שני ענינים: אחד, מה שנוגע לצורך הברכה, שאז לא יהיו צריכים שום פעולות ותיקונים, שכן כבר יהיה הכל מוכן ומזומן, שהרי לעתיד לבא תתגלה המתקת הגבורות מלעילא לעילא, דהיינו כביכול מהקב"ה עצמו.

ענין שני, שנעשה לעתיד לבא ע"י המתקת הדינים, הוא זיכוך העביות. ועל התיקון הזה הוא שאמרו שכל הקרבנות בטלות לעתיד לבוא חוץ מן התודה, שכן תיקון קרבן תודה יהיה אחד עם מלאכת אוכל נפש של אז, הרי הוא תיקון זיכוך החומריות והעביות, ועי"כ להחזיר את העולם להיות כמו קודם החטא, ולא יגמר התיקון הזה עד עת התחייה האחרונה.

בקרבת תודה הוא גם לצורך התיקון הג' דהיינו להעלות את סוד הבהמה העליונה בכללה דאדם, והוא התיקון דהעולם הבא.

סימן יב

לפי הנ"ל יתבארו דברי חז"ל, שיש אומרים שלעתיד לבוא יתיר הקב"ה את כל מה שאסר, ויש אומרים שאינו מתירן לעתיד לבוא, שכן כאשר יתבטל הרע, הרי ממילא הוא שיותרו הכל, שכן יתבטל מהם האיסור. וכל זה יהיה בימות המשיח מעת התחייה הראשונה והלאה. וכן הוא גם במצוות עשה, וכמו שהבאנו מאמרי חז"ל שכל המועדים בטילים וכל הקרבנות בטילים, והוא מאחר והתורה הקדושה היא נשמתה הפנימית של כל

אמנם הוא שאת אותם העניינים עצמם נמצא ביתר הקרבנות, הן בקרבנות חובה והן בקרבנות נדבה.

ב המתקת הדינין, להפך מדת הדין לרחמים, שכן מציאותם הנה הוא ע"י שנפרדו העולמות ב"ע מהאצילות ע"י חטא הראשון, ועי"ז ירדו ונתעבו למדרגות הדומם, הצומח והחי, שהרי שורש הנפש הבהמית הוא בבריאה, ושורש הצומח ביצירה, ושורש הדומם בעשיה. ולכן, כאשר מקריב אותם לה', מתמתקים הדינין ועביותם נשרפת ומתכלה ע"י אש המזבח, ועולים ומתקרבים למעלה.

ג תיקון המלכות עצמה, הרי הוא הב"ן הכללי אשר ירד בהיכל קודש הקדשים דעולם הבריאה ע"מ להיות שורש לכל הנבראים כולם, ושם היא נעשית בסוד בהמה. ועי"ז נעשתה העביות דחלקי הדומם, הצומח והחי, ולכן כאשר מקריב אותם לה', מתעלה סוד הבהמה העליונה ונכלל באצילות.

והנה הב' טעמים הראשונים הם תיקוני דימות המשיח, אמנם הטעם הג' דענין הקרבנות, הנה הוא קאי על התיקון דסוד העולם הבא, שייכלל הכל באצילות, והיינו התיקון דסוד הכלילות.

ועתה יתבאר מ"ט כל הקרבנות בטלות לעתיד לבוא חוץ מן התודה, שכן בכל אותו הזמן דמשך התחייה יתבטל הצורך בפעולות אשר עניינם תיקון העולם לטהרו מהרע.

תתקבו לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ◊ תמצית הפרקים ואחלמה דרוש ד ענף יב סימן יב - סימן יג

העבודה שיהיו עובדים להקב"ה בהם לשם קיום רצונו ית"ש, וכמה מצוות מהם יהיה קיומם בהשתמשות בנועם והזיו שבהם, הרי הוא בבחי' קבלת שכר.

סימן יג

נתבאר כי ישנה שחיטה בלוי'תן ובבהמות בהררי אלף.

ולכאורה יש להקשות, הרי הלוי'תן הוא דג, ואין שחיטה בדג. והעניין הוא שכל שחיטה היא המתקת דינים ואופן הוצאת סיגים ופסולת. והנה עד התיקון העתיד ישנו צד איסור ופגם בלוי'תן מצד יניקת החיצונים ואחיזתם בו, וממילא צריך לתקן ולמתקן ע"ד תיקון השחיטה, וכל שכן שכך הוא בבהמות בהררי אלף. אך בימות המשיח יתחלף העולם מיום ליום וממדרגה למדרגה, ואין לנו השגה בזה כלל, אם כי לבסוף יתחלף כל המציאות לענין אחר לגמרי. וא"כ, הרי שהשחיטה של אז בכל תיקוניה יחולו על עניינים אחרים לגמרי ממה שהיא עתה. וכן יתחלפו מעשי כל המצוות להיות באופן אחר ממה שהם עתה, הגם שהם עצמם יעמדו לעולם ויתקיימו בכל פרטיהם, אמנם נושאייהם המה שיתחלפו. שכן המתקת הדינים הוא לעולם ע"י שרשם בלבד, וזהו פירוש מה שאמרו חז"ל שבהמות נותן את הלוי'תן בקרניו, שכן שורש הבהמות בהררי אלף הוא בעלמא תליתאה שבתיקונא קדמא דדיקנא, ו"קרניו" הוא תוקפו וחוזקו, הרי הוא שורשו, ובהם הוא נותן את הלוי'תן

העולמות, ואפילו העולמות הנאצלים, שכן עצמותה היא הגילוי דאור א"ס הנקראים בשם עולמות דא"ס שהם למעלה למעלה מהאצילות, אלא שאורה נתפשט ע"י גילוי המציאות דהעולמות, ומתגלית בכל עולם לפי ערך מציאותו. ומאחר ששורש נשמת ישראל הוא מאור קדושתה דהתורה עצמה אשר לעילא לעילא, ממילא נמסרה התורה בידם. א"כ, הרי שהתורה מצויה בכל עולם ועולם בכל פרטיה ודקדוקיה, וישנה את כל התורה והעבודה בכל עולם ועולם לפי נושאו ועניינו, אלא שבכל העולמות שלמעלה הוה כל התורה והמצוה בבחי' נועם וזיו דאור של מעלה, והוא המזון דהנפש והעונג והעדן שלה, ממילא לא נופל עליה שום לשון של עול ושיעבוד על העוסק בה והמקיים אותה, כי היא אינה כי אם קבלת השכר בעצמה. נמצא, כי בין אם נאמר שמצוות בטילות לעתיד לבוא, ובין אם נאמר שאינן בטילות, שניהם הוא דבר אחד, כי העול והשיעבוד שבהם אכן בטלים, אך מציאותם וקיומם אינם בטלים ח"ו, כי הם עצמם החיים הנצחיים וכל הטוב הצפון, והם בכל עולם ועולם לפי מציאותו ונושאו ועניינו וכנז'.

אמנם בכל אותו הזמן אשר מעת התחייה ראשונה ועד התחייה האחרונה, יהיו כמה אשר יקומו בתחייה והם מצוחצחים כזוהר הרקיע, וגם יהיו עוד שיעמדו עדיין בבחי' העביות דהעוה"ז, והרי שאז יעמוד העולם ע"ד הממוצע בין חיי העוה"ז לחיי העוה"ב. ואז יהיה קיום התורה והמצוה ג"כ ע"ד הממוצע, שכמה מהמצוות תהיינה קיומן ע"פ תהלוכות

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה תתקכו דרוש ד ענף יב סימן יג

דגבורה דדעת, והגבורות הם השורש דכל הקליפות והחיצונים, וכל יניקתם הוא משם. ולכן כל זמן שאנו רואים שיש עדיין מציאות של קליפות בעולם, הרי שמוכן ונודע שלא נגמר עדיין הבירור והתיקון בגבורות. ולפי ערך מציאות הרע בעולם, כן הוא ערך החסרון בתיקון ובירור הגבורות, ותיקונה תלוי במעשים טובים דאדה"ר. ואחר החטא, נעשה בה פגם גדול, ולכן נסתרסו הדו"ן שבה.

וכן הוא עד"ז ג"כ בלוי"תן אחר החטא, שנתלבש הס"מ בנחש ונעשה הנחש טמא ארור ורע. וע"י החטא, שנקשר הנחש הרע בקצה התחתון של הלוי"תן, שכן נעשו כתנות עור גם בו, ולכן נסתרס גם הלוי"תן, כדי שלא יוציא תולדות רעים. אמנם בבהמות בהררי אלף, שהוא מהעטרה דגבורה, היה הפגם גדול עוד יותר, וממילא כאשר יגיע עת התיקונו לעתיד לבוא הוא יצטרך תיקון גדול יותר, להמשיך בה שפעת חסדים ע"מ להמתיק את כל הדינין שבו. וזהו שאמרו כי לוי"תן נותץ לבהמות בסנפיריו ונוחרו, שכן הדבר נעשה ע"י הלוי"תן, שהוא מאור הדעת עלאה הכולל ב' עטרין והוא מהעלמא קדמאה.

ותיקונו השחיטה נעשים בשניהם, כל אחד ע"י חברו, שכן כאשר יגיע עת התיקון, יתעוררו הגבורות העליונים בגילוי קדושתם למטה, והוא חרבו של הקב"ה, לבסם את כל הדינים ולהסיר ולהכרית כל סיג ופסולת, הן מהלוי"תן והן מהבהמות.

וקורעו, והיינו שחיטת הלוי"תן, כי נעשה בזה התיקון והפעולה דשחיטה ממש.

ולכאורה יש להקשות, הרי בעינין כח גברא בשחיטה וליכא, אמנם כן הוא, שאותה הפעולה דשחיטת הלוי"תן ע"י הבהמות בהררי אלף שאמרנו, שרשו בגבהי מרומים, אשר ראשיתו בשורש הגבורות העליונות הוא בתיקונא קדמאה דדיקנא, בעלמא תליתאה שבו. ומשם יתפשט למטה, ויהיה תחילת הדבר ע"י יונה בן אמיתי בשרשו שבהיכל הזכות שבבריאה, אשר שרשו הוא כוחו של אליהו הנביא, הרי הוא שורש הגבורות העיקריים, ושכן הנסיונות הם קשים מאד ואלו שעמדו בהם כאליהו נתגברו מאוד ונצחו היו לצדיקים גמורים (ולכן לא שלט עליהם מלאך המות). וכן יתקן גבריאל את הלוי"תן בשרשו שבעולם היצירה שהוא הממונה על היכל הזכות שבו, שכאשר יומתקו הגבורות, יעורר הוא להמשיך את אור שורש הגבורות העליונים על הלוי"תן כדי להמתיק את דיניו. ומשם בעולם העשיה הוא הבהמות בהררי אלף שיתקן את הגבורות ע"י שיתוץ את הלוי"תן בקרניו. עכ"פ נמצא א"כ שהדבר נעשה בכח גברא דיונה בן אמיתי.

ועד"ז הוא ג"כ מה שאמרו באופן פעולת השחיטה ותיקונו דהבהמות בהררי אלף ע"י הלוי"תן, שהלוי"תן נותץ את הבהמות בסנפיריו ונוחרו. וענין סנפיריו הוא בחי' החו"ג שבו. אמנם שורש הבהמות בהררי אלף הוא עלמא תליתאה שבתקונא קדמאה, שם הוא העטרה

תתקבל לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ◊ תמצית הפרקים ואחלמה דרוש ד ענף יב סימן יג - ענף יג סימן א

המדרגה השלישית הוא באלף הז' הרי הוא חיי העולם הבא, אשר אז יתעלו הכל להיות במדרגת מלכות דאצילות עצמה, והמלכות אז תתעטר בבינה, ותהיינה כל הסעודות הללו בקודש קודש הקדשים, הרי הוא בהיכל הקודש דמלך מלכי המלכים הקב"ה ובנועם זיו השכינה העליונה.

ענף יג

סימן א

איתא במדרש שאלף הרים מגדלין לה (לבהמות בהרי אלף) כל מיני עשבים והיא אוכלת. והוא בסוד "מצמיח חציר לבהמה", הרי הם סוג המלאכים שנבראו ביום השני, השולטים רק לפי שעה שכן הם מתים ומתחדשים בכל יום מנהר דינור. המלאכים הללו הם מבירורי המלכים שמתו. אמנם גם איתא בגמ' שמביא המלכים הנ"ל וי"ח שכל דיבור ודיבור שיוצא מפי הקב"ה נברא ממנו מלאך אחד, ואין מח' באגדה אלא כאשר שנים מדברים על ב' בחינות מזכירים את זה כמח', דהיינו שיש ב' כיתי מלאכים. שכן המלאכים שנבראו בכל יום מנהר דינור, הם ניצוצין המתבררים השייכים לעולם היצירה, ותיקונם הוא על ידי אורות הפה, ולכן הם הממונים על השירה. והם נחלקים לב' מיני מלאכים, א' מצד החסדים וא' מצד הגבורות. אותם שמצד הגבורות אומרים שירה ומתבטלים, שכן הם חוזרים לנהר דינור, שכן הם נבררין

ויהיו שם רק אותן המינים אשר בעולם העשייה, וכן יהיה עד"ז כל תיקוני השחיטה שבהם, ע"ד הממוצע בין סדרן הראוי בעודן בעביותם, לבין סדרן הראוי אחרי התיקון דההזדככות הגמורה. אמנם לאחר כל זה עדיין יהיה חסר כלילות האישים הפרטיים ושאר מינים זב"ז.

אמנם אחר התחיה האחרונה, אז תושלם ההזדככות כראוי, ויתהפך כל חומר לצורה, ויושלם התיקון דסדר הכלילות כראוי, שיוכללו כל הפרטים והעולמות בי"ע זב"ז, ויהיו כל ג' הסעודות הללו, דלויטן וזיו שדי ובהמות בהרי אלף, כלולים ומיוחדים מכל מיני הטעם והמתיקות דכל מיני המעדנים שבכלל עולמות בי"ע בנועם הזיו העליון שבהם, שהוא מעין נועם זיו השכינה דעולם הבא (בעולם הבא עצמו יהיו בנועם זיו השכינה אשר באצילות, ששם היא בכללא דאדם).

עלה לן, כי הסעודות הללו תהיינה בג' זמנים ובג' מדרגות:

המדרגה הראשונה, משך זמן התחיה שמהתחיה הראשונה לתחיה האחרונה, אז תהיינה כל הסעודות הללו רק במציאותם אשר מבעולם הזה.

המדרגה השניה, משך הזמן דמאחר התחיה אחרונה עד תחילת האלף הז', אז יזדככו הגופות כזוהר הרקיע ויאירו באספקלריא המאירה, ויגיע התיקון דסדר הכלילות מתחתית העשייה עד לראש הבריאה.

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה תתקכט דרוש ד ענף יג סימן א - סימן ב

לאט לאט. והנה כל ניצוץ וניצוץ, כאשר נברר, מראה הוא את כחו ופעולתו, ונעשים על ידו איזה פרטים מחלקי הדצח"מ המתייחסים לאותו הניצוץ, דהיינו שכאשר הם עולים, אינם עולים בעצמם לבד, אלא שלוקחים עמהם את מציאותם העצמי הרי הוא שרשיו שהוציאו תחילה, ואח"כ נתערבו ונטבעו בחלאת הרע דעולם התוהו. ממילא יתבאר מש"כ "מלאכין שליטין", ששליטתם הוא מה שנעשה בכחם בחלקי המציאויות מפרטי הדצח"מ אשר אותן הניצוצין הם שורש להם, והוא ממערכת הכוכבים והמזלות. וכמו כן מקבלים הם את שפעם וכחם מהמלאכים דהיצירה.

והרי עכ"פ הוא שכח דכל תחתון נמשך מהעליון שעליו והוא השליט והמושל עליו. ונעשה כ"ז מהניצוצין הנבררין בכל עת, ובעולם היצירה המה המלאכים דאמרי שירה, ובעולם העשיה הם מוציאים את כחם ופעולתם בפרטי המציאויות דחלקי הדצח"מ המתייחסים להם, ואף הם אומרים שירה, והוא מש"כ בפרק שירה.

ומ"ש כי הם "שליטין לפום שעתא דאתבריאו בשני", פי' שכל הניצוצין הללו הם מבחי' הגבורות, והם אינם מתבררים בפעם אחת אלא רק בבירור אחר בירור. ויש מהם שביורם נמשך בדרך זו עד ביאת המשיח, שכן רק אז יושלם בירורם. לכן אמר שהם "שליטין לפום שעתא", שכן שליטתם היא רק לפי שעה. וכן אין קיום להמציאויות היוצאים

וחוזרין ונבררין מסיגים ופסולת עד שנשלמים.

אמנם אותם המלאכים שמצד החסדים, עליהם אמרו ז"ל שכל דיבור ודיבור היוצא מפי הקב"ה נברא ממנו מלאך אחד, ולא אמרו שמתבטלים ומתחדשים, כי הם מתבררים מהסיגים שבהם בפעם אחת. וממילא יש מהם שעולים לשורשם הראוי לאלתר, ויש מהם שאינם עולים לשורשם הראוי להם אלא ע"י שירה.

סימן ב

[ביאור] מאמר הזהר שהמלאכים שולטים לפי שעה שנבראו בשני ועומדים למאכל הבהמה שרביעאה על אלף טורים] פי' "שליטין", שבעת מיתת המלכים ירדו הניצוצין במקום העולמות בי"ע, והוציאו את שרשי המציאויות בכל פרטיהם שהיו עתידים לצאת בכל משך זמן קיום העולם, והיו רק שרשים קטנים, והם יצאו נפרדים ומפוזרים. וכמו כן לא היה כל א' קשור בשרשו לקבל ממנו שפע שלימותו, והיומתוקף גבורות קשים. ולכן נתפזרו ודעכו גם הם, ונפלו וירדו בתוך עמקי הקליפות והחיצונים. ואח"כ בעת התיקון דמעשה בראשית עלו ונבררו הניצוצין אשר לצורך מעשה בראשית, ושאר הניצוצין (הרי הם כחות המציאויות שהיו עתידים לצאת ולהמצא במשך זמן קיום העולם) ניתנו לאדם הראשון לבררם. אך כאשר גרם החטא ונתקלקל מעשה בראשית וחזר וירד כנודע, מאז מתבררים חלקיו ועולים בכל משך זמן קיום העולם

תתקל לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה דרוש ד ענף יג סימן ב - סימן ג

שבכל עולם ועולם, הרי הם כח הנפשי אשר בכל חלקי הדצח"מ, וד' היסודות התחתונים, הרי הם הכח החומרי שבכל חלקי הדצח"מ, וכ"ז הוא רק הנוגע ליסודות הפשוטים בלבד. וכן נבראו אז ג"כ הכלים והגוף שלהם, כאשר כלי העליונים הוא השמים, וכלי התחתונים המה הארץ עם המים, הרוח והאש.

ניצוצין דגבורות התחילו להתברר ביום השני, והיינו בחי' חלק הצומח דהמלאכים. שכן בכל א' יש כל חלקי הדצח"מ כנז'. והנה חלקי הצומח דהמלאכים החלו לצאת ביום ב', והם היו מהניצוצין דהגבורות, ולכן חלק הצמחים דהמלאכים לא נשלמו אלא ביום ג'. וכן הוא לעולם, שבכל יום יוצאים מלאכים מסטרא דגבורות לבד, והם מתחלפים תדיר, שכן הם מתבררים בבירור אחר בירור. אמנם המלאכים, הרי הם שרשי הכללים, אינם מתחלפים, והוא ע"ד השמים והארץ והימים והנהרות וכיוצא שאף הם אינם מתחלפים לעולם.

סימן ג

במקום אחד ביארו חז"ל כי המלאכים עומדים לאכילת הבהמה שרביעאה על אלף טורין, ובמק"א כתוב שהם חוזרים לנהר דינור וצ"ע. והנה בביאור הדבר יש להקדים, שבכל ניצוץ יש בחי' השייכת לכל ד' העולמות אבי"ע, ולכן במלאכים דיצירה עולים הניצוצים ומתבררים בנהר דינור דיצירה, ואז נעשים מהם מלאכים האומרים שירה, וע"י שירתם מתבררים מהם חלקי האצילות שבהם והם

מהם בעוה"ז, משום תוקף גבורתם וריבוי הסיגים שבהם. והנה ספי' הגבורה נתגלתה ביום שני דמעשה בראשית, ומאחר שגרם החטא ונתקלקל המעשה בראשית, הרי שנמשך בירורם זמן זמנים הרבה, ולא יגמר תיקונם אלא בביאת המשיח דוקא. ולכן צ"ל שכוונת מש"כ "דאתבראו בשני" הוא כי הם תולדות דספי' הגבורה שמציאותה נתגלתה ביום שני דמע"ב, ולכן אין להם קיום כלל כנז'.

אמנם המלאכים שהם מהניצוצין שמספי' החסד שנתגלה ביום הראשון דמע"ב יש להם קיום, שכן ששת ימי בראשית הנה הם ו"ק דאצילות, וכאשר נתקנו ע"י שם מ"ה, הוציא כל א' ביומו את המציאויות דמעשה בראשית המפורשים בתורה המיוחדים לאותו היום בכל עולם ועולם מעולמות בי"ע, שכן הם אכן שייכים בכל עולם ועולם לפום מדרגה דיליה. והנה בעולם היצירה נקראו כל המציאויות אשר שם בשם מלאכים, ויש בהם ג"כ את כל חלקי הדצח"מ וד' היסודות של שמים וארץ. כך שכללות ד' יסודות העליונים שמכונה "שמים", נקראים בעולם היצירה בשם "חיות הקודש", והם ד' חיוון עילאין בלשון הזהר. והארץ, שהיא כללות ד' היסודות התחתונים, נקראו בעולם היצירה בשם "חיות הקודש", והם ד' חיוון תתאין.

והנה ביום הראשון (הרי הוא שליטת החסד הכולל את כל ו"ק, ונתגלה בו האור הגנוז הרי הוא סוף התכלית ותיקון הכל) נבראו ד' היסודות העליונים

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ◊ תמצית הפרקים ואחלמה תתקלא דרוש ד ענף יג סימן ג - ענף יד סימן א

הוא בסוד מ"ש "ועשב לעבודת האדם".

כל דברי המדרש כאן קאי על תיקוני
הבירורים דעוה"ז עצמו אשר יהיו עד
ביאת המשיח, מה שזן בחסדו בכל דור
ומכלכל חיים בחסד, הכל הוא ע"י תיקוני
הבירורים אשר נתקנים תמיד באור שכינתו
ית"ש השוכן בכל העולמות בי"ע.

ענף יד

סימן א

איתא עוד במבו"ש כי נהר דינור הוא
היכל הזכות ובחי' הגבורה שבכל
עולם ועולם, ושם הוא מקום בירור
המלאכים. לכן בו נטבעים המלאכים ומתים,
שכן זהו בירורם. ומיתת המלאכים הוא
ענין סוד הגלגול, והנה אין עניינו שאותה
הנשמה עוברת מגוף לגוף, אלא שהנשמה
ראשונה מתחלקת לכמה ניצוצין, וכל
גלגול הוא לתקן חלק מאותה הנשמה. וכל
מה שנתקן אינו חוזר לגלגול, אלא עולה
לשרשו ועומד במדרגה הראויה לו, וכן
הדבר במלאכים, שאלה שחוזרים לנהר
דינור תכליתם לתקן עוד בחי' שלהם, ומה
שנתקן עולה למעלה.

איתא במבו"ש הנ"ל, שהמלאכים אינם
יכולים לקבל הארה, ומתים. פירוש
הדבר, שההארה למעלה היא בחי' המ"ה
וט"ר דב"ן, ומאחר שלא נגמר בירורם, ולא
עוד אלא שאף מעורבים בפסולת, אזי אינם
יכולים לקבל את הארת האור הגדול ומתים
ומתבטלים.

עולים בשם ב"ן דיצירה, הרי הוא
"הבהמה" ובגימ' שם ב"ן שכן הם עומדים
לאכילת הבהמה.

והנה כל עלייה אשר משם ב"ן בעולם
תחתון לשם ב"ן שבעולם עליון
ממנו הוא ע"י סוד האכילה, וכך עולה
מיצירה לבריאה ולאצילות, ומשם מצטרף
לפרצוף אדם. ובכל בחי' אכילה נעשים ב'
ענינים: א) שכל עליה היא בבחי' מ"ן
הגורם זיווג למעלה, ב) שע"כ נגרמת
ממילא ירידת שפע של מ"ד למטה,
ונעשים מזה אורות ונשמות חדשות, שהם
תוספת אורות ומוחין הנוגעת לפנימיות
העולמות. וחלק יותר חיצוני היורד למטה,
הוא שפע הנוגע לעולמות בי"ע לכל
המציאות דחיצוניות העולמות שהם דצ"ח
דבי"ע. וכן במלאכים עצמם, שיוצאים
מנהר דינור, שהחלק היותר מובחר מתקדש
על ידי שירתם ועולה בב"ן שבכל עולם,
והחלק הגרוע חוזר ויורד לנהר דינור
להתברר שם, שכן הם צריכים בירור אחר
בירור כנ"ל.

ולפי זה יתבאר מש"כ במדרש, "בהמה
אחת היא, ורבוצה על אלף הרים,
ואלף הרים מגדלין לה כל מיני עשבים
והיא אוכלת" דהיינו העלייה האחרונה
העולה בשם ב"ן שבהיכל קודש הקדשים
דבריאה, ושם היא בסוד בהמה אחת. וכן
משם יורד שפע לכל העולמות בי"ע שגם
הם בחי' בהמה, והוא סוד מש"כ "מצמיח
חציר לבהמה", אמנם החלק העולה
למעלה (ממנו הוא אורות ונשמות כנ"ל),

תתקבל לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה דרוש ד ענף יד סימן ב

סימן ב

עולמות בי"ע המה עלמין דנוקבא, ואין נקראים "שנים אנשים מרגלים" כי אם החו"ב דז"א דקליפה דאצילות.

הזכרים נקראים "בני האלהים" משום שהם מסטרא דנחש שבא על חוה. וטעם הדבר שנקראו הנקבות "בנות האדם" הוא לרמז על הסיבה אשר נעשו לקליפין, והוא משום שיצאו מכללא דאדם ונפרדו ממנו, ויצאו לעצמן ונעשו עי"ז לטומאה ורע. והוא ע"פ מה שאמרנו, שקודם החטא היו גם העולמות בי"ע בכללא דאדם, וכל הרע היה אז כולו למטה לגמרי, ובפנ"ע.

וביתר ביאור, עיקר העולמות בי"ע הוא מהגבורות, אך מכיוון שהיו העולמות בי"ע בכללא דאדם, נמתקו גבורתן והיו קודש קדשים. אמנם כאשר יצאו ונפלו מכללא דאדם, הנה נעשה גבורתן ע"ד מיתת המלכים דעולם התוהו, ויצאו מהם קליפין וטומאה ורע, והיינו "בנות האדם", משום שהם יצא ונפקו מכללא דאדם.

והנה הקליפין הם תולדות הדינים הקשים אשר יצאו מהגבורות בעודם מחוסרי המיתוק, ושורש הגבורות הוא בתלת עלמין שבתיקונא קדמאה דדיקנא המתפשטים באחוריים דבינה וזו"ן, ומשם להיכלי הזכות דעולמות בי"ע בנהר דינור שבכל א' מהם. והנה אין ח"ו גילוי לשורש הקליפות הבא מבינה דאצילות, ואין אחיזתם כי אם באחוריים דזו"ן ולמטה, שכן אחוריים דז"א הוא השורש דשני אנשים מרגלים, ואחוריים דנוק' הוא שורש

בזהר מתברר שיש בחי' דכר ונוק' דקלי' המקבילה לנוק' דז"א דאצילות, עם כל בחינותיה הפרטיות. אמנם יש לדעת כי קיים חילוק ביניהם, שבקלי' יש רק ב' מוחין חו"ב ואין דעת, שכן הדעת הוא סוד המתקלא העולה עד אין סוף, והקלי' אינן עולות עד אין סוף לעולם. והנה בקדושה, הזכר עיקר, שעיקרו מאור החסד, והנקבה טפלה לו, אך בקלי', שהוא רע, הנקבה עיקרית יותר שכן בה יש יותר טומאה ורע, כי היא מהגבורות היותר קשות, ולכן הזכרים שבקליפות אינם מפתים את האדם להחטיאו, אלא עיקר עניינם הוא להשגיח על מעשה בני אדם ולגלות חסרונם, והם מכונים "שני אנשים מרגלים". ושרשם הוא בחכמה ובינה דז"א דקליפה, והם מעולם הבריאה ולמטה, שגם הקליפין אשר כנגד הז"א דאצילות גם מקומם הוא בעולם הבריאה בלבד, והם מצויים בכל עולם ועולם, הן בבריאה והן ביצירה והן בעשיה.

והנה עד"ז הוא ג"כ בצד נוק', דהיינו ב' המוחין שהם חכמה ובינה דנוקבא דקליפה, והמה בכל עולם מהד' העולמות אבי"ע, אלא שגם הקליפה דאצילות אינה בעולם האצילות ח"ו, אלא מקומה הוא רק בעולם הבריאה, ושרשה הוא בסוד האחוריים דלאה ורחל, הרי הם זלפה ובלהה, ומהם פשטו ב' המוחין דחכמה ובינה דקליפה. ואמר הרב, שגם צד הדכר שבקלי' (הרי הם החו"ב דז"א דקליפה אשר בעולמות בי"ע) הוא מכלל ה"שתים נשים זונות" המפתים את האדם, שכן כל

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה תתקלג דרוש ד ענף טו סימנים ב-ג - ענף טו סימן א

ומהם באים ג"כ המלאכים הנבראים בכל יום מנהר דינור, ומכיוון שהם מניצוצי הגבורות (הרי הם שורש כל החיצונים) הרי שיש בהם סיגים הרבה, וממילא נעשים מהסיגים שבהם קליפות וחיצונים, שכן ע"י קדושת השירה שהם שרים נפרד הטוב מהרע שבהם ועולה לשורשו שבקודש, והרע יורד למטה ומהם נעשים קליפות וחיצונים.

אלו שחוזרים לרדת להתברר שוב, כך שנעשים מהם קליפות וחיצונים ע"י ניצוצי הקדושה שלא זכו עדיין להתברר מחמת ריבוי הסיגים שבהם, ולכן הם חוזרים לירד למטה להיות לחיות לקליפות ולחיצונים, וירידתם למטה הוא ע"ד הגלגול.

ענף טו

סימן א

כל הניצוצין שירדו למטה במיתת המלכים, דהיינו בירידתן במקום העולמות בי"ע של עתה, עשו שם את השרשים העיקריים דכל המציאויות דכל העולמות בי"ע, בפרטות ובפרטי פרטות. אמנם הם היו רק שרשים קטנים, וכקרני חגבים, וזה היה רצון המאציל ית"ש, שרק על זה ישלחו. אם כן, יש לפרש את מש"כ שה"מלאכים שליטין לפום שעתא" על הניצוצין הנ"ל. וכן אח"כ, כאשר שהם עולים ונבררים בכל יום ויום תמיד, הנה אף הם מקיימים את רצון קונם תמיד,

שתים נשים זונות. אמנם שני אנשים מרגלים אינם יונקים מהנוק' בלבד, אלא יונקים הם גם מצפורני הידים של א"א דאצילות. ואילו מצפורני רגליה יונקות התרין נשים זונות. אמנם החו"ב דנוק' דקליפה דאצילות יונקים מהנוק' בסוד דדי בהמה (שהם בגבול עולם הבריאה) אשר מקומם הוא למטה בבית הרחם שלה. ותיכף לאחר יניקתה חוזרים לירד למטה.

והנה זמן יניקת הנוק' היא בחצי השני של הלילה, וזמן יניקת הדכר הוא בקדוותא דצפרא(פי' עלות השחר) והוא בחשאי. ומש"כ בדברי הרב שעולים ויונקים ממלכות דאצילות, פי' שנמשך להם שפע מן המלכות בכוונה תחילה ולא שהם עולים באצילות ממש ח"ו.

סימן ג

כל אלו הקליפין הם הסיגים היוצאים מנהר דינור אשר בהיכלי הזכות שבכל עולם ועולם מעולמות בי"ע הנמשכים מאחוריים דבינה וזו"ן המתפשטים מתלת עלמין הנ"ל. וע"י החטא דעץ הדעת, נפלו הניצוצין מכל הפרצופים והספירות (שהרי נתקנו ביום השני של מעשה בראשית), והם עולים ומתבררים ונתקנים לאט לאט ללא הפסק ע"י תורה ומעשים טובים וכן ע"י המאורעות מהדינים והעונשים אשר עוברים על כל אדם, אם בעוה"ז או בעולם הנפשות אשר לאחר המיתה. וכאשר יושלם בירורם יבוא המשיח.

תתקלדלשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ◊ תמצית הפרקים ואחלמה דרוש ד ענף טו סימן א - סימן ג

אלא צ"ל שכל בירור דמ"ה הוא רק על ידי תוספת ט"ר דב"ן, ולכן גילוי החסד כולל אף הוא את כל בחי' הגבורות שבחסד, ולעניינינו היינו ט"ר דב"ן.

והנה עכ"ז לא היתה עד לאותה העת בריאה גמורה ביום א' זולת האור הראשון שנגנז, שכן כל זמן שלא נתגלתה ספי' הגבורה ביום שני, לא היה שום בירור גמור כלל. שכן אור החסד עצמו סובל את הכל והוא טוב ומטיב לרעים ולטובים כאחד, ואשר על כן לא היה אז בירור גמור כלל וגם הם היו בערבובייה עם הקליפות והחיצונים בכל שרשי המציאות שנבראו ביום הראשון. ולא ניתן היה לבנות את העולם כל זמן שהיה שם מתערובתם כי הם אוסרין במשהו, ולכן לא נעשתה בריאה ביום הראשון. ומאז והלאה כל מה שנברא היה מהטוב הגמור, וזהו מה שנאמר על כל הבריאה אשר מהיום השלישי ואילך "וירא אלהים כי טוב". וזהו ענין גניזת האור ע"מ שלא יהנו ממנו הרשעים, שכן השפעת אור הוא רק בתנאי שהוא עולה בקנה אחד עם מידת הדין והרי הרשעים מקלקלים אותו, ולכן הוא נגנז עד לעת"ל אז הכל יהפך לטוב.

גניזת האור היתה כבר ביום הראשון עצמו, אע"פ שאז עדיין לא היו רשעים, בגלל התוהו ובוהו וחושך שאף הם נבראו אז, והוא מציאות הרע והקליפות והחיצונים. ולא עוד אלא מחמת התערובות שלהם, מאחר ועדיין לא היה בירור גמור ביום הראשון, וכמו כן עדיין לא קבלו מאותו האור גם את חלקי הטוב

וכאשר שהם מתבררים ועולים, אינם עולים בעצמם לבד, אלא שלוקחים עמם את השרשים העצמיים אשר הוציאו תחילה ונתערבו ונטבעו בחלאת הרע דעולם התוהו. אמנם כל שליטתם ופעולתם הוא רק לרגע בלבד דוגמת הנשימה, וכן השפע שיוורד מהם הוא רק לרגע, שכן הם עולים למעלה למעלה עד מלכות דאצילות, ועד המו"ס דא"א דא"ק עד עולמות דא"ס, ושם נגמרים התיקונים ומורידים משם שפע בסוד מ"ד אשר יתענגו בהם הצדיקים לעוה"ב. וכן נמשך מהם עתה ג"כ התמצית דתמצית לצורך שפע החיות והקיום של העולמות של מטה.

סימן ב

הבהמות בהררי אלף הוא מעטרה דגבורה שבדעת, ושרשה הוא בעלמא תליתאה, שם הוא הגילוי דגבורות, וכל בירור הניצוצין ועלייתן הוא לעולם ע"י אור הגבורות העליונים, כי הם שורפים ומכלים כל סיג ומצרפים ומלבנים את הניצוצין מכל זוהמתם. לכן נבראו הניצוצין הנ"ל ביום השני, שכן הוא היום המתייחס לספי' הגבורה הרי הוא בחי' האש, וקיימין למיכלא, שכן כל בירור הוא בחי' אכילה.

סימן ג

ד"ז שאמרנו שכל בירור נעשה על ידי גבורות לא נהירא, הרי היו דברים שנבראו ביום הראשון הרי הוא זמן שליטת החסד, וכמו כן הרי אור המ"ה הוא חסד ואעפ"כ הוא מברר בירורים דב"ן.

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה תתקלה דרוש ד ענף טו סימן ג - סימן ה

כל ימות עולם, שכן עליהם נאמר "אשר ברא אלהים לעשות", והם עדיין לא נתקנו. וכחותיהם ושרשיהם היו עדיין טבועים במציאות הרע דעולם התהו, שכן עדיין לא נתבררו מהם ניצוצי הקדושה, הרי הם הכחות דכל המציאויות כולם. והיה תיקונם תלוי במעשה אדם הראשון ובמעשה ההצדיקים שבכל הדורות.

התיקון שנעשה על ידי ספי' הגבורה הוא סוד ההבדלה בין מים עליונים למים תחתונים וכן בין היבשה לים שנאמרו ביום ה', כי אז נפרד ונבדל הטוב בפנ"ע והרע בפנ"ע.

סימן ה

הענין השני הנעשה ביום השני, הרי הוא שליטת ספי' הגבורה, הוא פעולת הגבורה, שכן הוא בירר והעלה ניצוצין השייכים אליו ונעשו על ידם מציאויות בכל העולמות בי"ע.

והנה בפעולת ספי' הגבורה לבדה ישנם ב' חסרונות:

החיסרון הראשון הוא, שעד היום הג', הרי הוא זמן שליטת הת"ת שבו מתייחדים חו"ג, עומדים חו"ג כל אחד בפני עצמם. והגבורה, כאשר שהיא בפנ"ע, הרי שהיא כאש צרבת וממילא עושה פעולותיה בלי משקל, ואשר על כן אין קיום לפעולותיה שכן הם מיוסדים על היותם בלתי בעלי סדר כלל. ממילא כל הניצוצין אשר ספי' הגבורה דיום ב' מבררתם, שליטין רק לפום שעתא, שכן אין להם קיום ועמידה, ובכדי ליתקן

דהמציאויות דהיום הראשון, מכיוון שעדיין היה מעורב הרע בטוב. בששת ימי בראשית נעשו בה חילוקים רבים בהתפשטות אורה וזיוה, שכן בתחילה היה נגלה ביום הראשון בכל תוקפו, ונבראו בה שרשי הבריאה, ואח"כ נעשתה בה הגניזה, (הרי היא ההבדלה בין האור לבין החושך), ונתמעט מגילויה. ועכ"ז המשיך האור ההוא לשמש עד היום ה'. אח"כ חזר האור ההוא ביום ה' והאיר באדם הראשון עד שחטא, אלא שחלק הקב"ה כבוד לשבת ולא נסתם ממנו אורו עד למוצאי שבת. אמנם באמת בבחינת הארה מועטת שימש אותו האור בששת ימי בראשית.

סימן ד

ביום השני דמע"ב, הרי הוא יום שליטת ספי' הגבורה, התחיל הבירור הגמור. וזאת, מכיוון שע"י ספי' הגבורה נמשכה מהמאציל ית"ש הנהגת דין ומשפט והוא אינו סובל את הרע ודוחה אותו לחוץ.

והנה היתה פעולת ספי' הגבורה בג' בחי': (א) בחי' תיקון, (ב) בחי' פעולה, (ג) בחי' מקלקל על מנת לתקן.

והנה התיקון הוא מה שתיקן בפעולת ספי' החסד דיום א', וכן מה שמתקן אח"כ בפעולת שאר הספי' של כל יום ויום דששת ימי בראשית.

מה שנברא ביום א', דהיינו הכחות דכל הבריאה כולה, עיקרו הוא רק הכחות דהמציאויות שהיו עתידים לצאת בששת ימי בראשית, אבל לא הפועל היוצא מאותם הכחות שהיה עתיד לצאת במשך

תתקלו לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה דרוש ד ענף טו סימן ה

היא לרגע, שהרי על ידה נעשה בירור, והוא התעוררות והתחלה לבירור העיקרי ותיקון המציאויות שנעשו אח"כ בשליטת שאר הספי' אשר מהיום הג' והלאה. וכן הוא לעולם, שכל ענין בטל ומחוסר קיום הוא תועלת החל על עניין המתקיים, והוא התעוררות והתחלה אליו. לכך נאמר ביום הג' ב' פעמים כי טוב: א' על גמר המלאכה דהיום הב', ואחד על יום ג' עצמו.

אמנם מה שאמרנו שהמציאויות והעניינים שאינם מתקיימים הנעשים תמיד, הם תולדות ספי' הגבורה דיום הב', הוא קשה, שכן ביום ג' דמעשה בראשית, זמן יציאת ספי' ת"ת המכריעה בין חסד וגבורה ומייחדתם, ומאז והלאה אין גילוי לספי' גבורה אלא ביחוד עם ספירת החסד. וכן מאחר ששת ימי בראשית, אשר אז יצאו כל הז"ת, לעולם כלולים כל הספירות זב"ז. וא"כ מאין נעשים כל המציאויות והעניינים הבלתי מקויימים.

והענין הוא, שלעולם נשאר בכל אחד מהספי' והאורות הפרטיים שיצאו ונתגלו בראשונה בגילוי בפנ"ע ביום שנתגלו, דהיינו בכל אחד ואחד מששת ימי בראשית, את אותו הכח והגילוי, וע"י כך נמשכים ג"כ פעולות ומציאויות אשר בבחי' כחו וגילוי הבלעדית. והגם שאח"כ נכללת אותה הספי' עם שאר הספי' והאורות כולם, ויוצאים על ידו בכל הבריאה פעולות כלליות ג"כ. עכ"ז, מאחר שיצא פעם אחת לבדו, נשאר בו אותו הכח עם יכולת לפעול באופן פרטי ג"כ, שהוא מכחו וגילוי בלבד.

צריכים הם מיתוק גדול. לכן הניצוצין שנתבררו ע"י ספי' הגבורה דיום הב' הם שליטין רק לפום שעתא, וחוזרים ודועכים לאלתר ע"י תוקף גבורתם אשר ישנו בהם, הן מצד עצמם והן מצד הפועל הרי הוא ספי' הגבורה דיום ב' המבררת אותם כנז'.

החסרון הב' הוא, שהגם שאמרנו שעיקר מלאכת הבירור נעשה תה ע"י ספי' הגבורה, שכן היא דוחה כל סיג וכל פסולת, אעפ"כ כאשר שהיא לבדה יש בה חסרון בבירורה. והוא, שבירור הניצוצין מתנהג והולך לאט לאט ובהדרגה גדולה. לכן כל הבירורים שנתבררו ע"י ספי' הגבורה דהיום הב', המה נעשים במהירות ובחטיפה ובודרך ניצוח. נמשך מזה שחוטפת כמה ניצוצין קודם זמנן, ולכן הם חוזרים ויורדים תיכף, והמה המלאכין דשליטין לפום שעתא.

והנה מהם באים המציאויות שבעולמות ב"ע אשר אינם מתקיימים. ולכך לא נאמר ביום ב' "כי טוב" משום אלו ב' החסרונות שישנם בפעולתה. וכמו כן זהו הטעם שלא נזכר ביום הב' שום חידוש של מציאות, ולא נזכר בו כי אם מלאכת התיקון אשר תיקן במציאות דיום א'. וממנו באים כל המציאויות הנעשים תמיד בלא קיום. והוא כעין מה שאנו רואין בעוה"ז שישנם כמה מציאויות בכל חלקי הדצח"מ וענייניהם, אשר כל מציאותם ועניינם הוא רק לפי שעה וכרגע.

אמנם עכ"ז ישנו צורך גדול בפעולת מידת הגבורה בכך שכל פעולתו בכל פעם

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה תתקלז

דרוש ד ענף טו סימן ה - סימן ו

מקלקל על מנת לתקן, ובזה מיוחדת ספי' הגבורה בלבד, שכן ב' הבחי' הראשונות, הרי הם התיקון והפעולה, בזה שווים כל הספי' כולם, שכן כל ספי' מבררת ומעלה ניצוצין המתייחסים אליה, ופועלת על ידיהם.

והנה הבירור שעשתה ספירת הגבורה ביום השני בכל חלאה טומאה ורע ודחתה אותם לחוץ, נחלקו לשני חלקים: אלו שאין בהם צורך כלל, ואלו שיש בהם צורך לבריאת היצר הרע, הרי הוא לצורך הבחירה. וכלול בזה אלו שיש בהם צורך לעונשים אשר בעוה"ז ובעולם הנפשות.

אמנם החלק הראשון שאמרנו, שהוא אלו שאין בהם צורך כלל נתבטלו לגמרי, שכן כל חיותם וקיומם הוא ע"י ניצוצות הקדושה שנבלעו בהם. ומאחר שנתבררו ונבדלו מהם, תיכף נתבטלו לגמרי. ואין להרהר א"כ למה נבראו מתחילה, שכן כל ענין מציאות הרע אשר נעשה ויצא בעולם התוהו תכליתו להוציא מהכח אל הפועל את כל הכחות דתוקף הדינין היותר אפשריים. ואח"כ, כאשר יתבררו מהרע ויתבטלו, יתהפך תוקף הדינין לשלהובין דרחימו, הרי הם רשפי אש שלהבת יה, וע"י כ"ז יעשה תיקון גדול לעתיד.

אמנם הענין השלישי דעניינינו, הרי הוא בחי' מקלקל על מנת לתקן, שעתה הוא קלקול ולעתיד לבא יצאו ממנו תיקונים גדולים, כ"ז נעשה בחלק השני שאמרנו. והוא ע"פ מה שאמרנו, שכל מלאכת הבירור שנעשה ביום ב' ע"י

ונמצא, כי מכל הספי' יוצאות ב' מיני פעולות: האחד לפי גילויים הראשון אשר בו יצאו ונתגלו כל א' לעצמו ופועל בזה פעולות פרטיות לפי תכונתו המיוחדת לו בלבד, והשני, לפי כללותם ואחדותם אשר נכללו אח"כ זב"ז ונעשו כולם לקומה אחת, ועי"ז יצאו מכולם יחד פעולות כלליות אשר הם מתכונת כולם וממוזגים מכולם.

וזהו מה שנאמר בכל א' מששת ימי בראשית "ויהי ערב ויהי בקר יום אחד" וכו' אחר מעשה כל יום בפ"ע. שכן ששת הימים המה הו"ק, ועל ידם נעשות המציאות והפעולות של כל יום ויום. אך כללות ששת הימים האלו גופא אינה מזכירת במעשה בראשית כלל, ואינה נזכרת אלא ברמז ובג' מקומות: א) בראשית ברא שית, ב) היות שם אלהי"ם אותיות מ"י אל"ה, ג) היות הפסוק הראשון דבראשית בעל ז' תיבות.

אמנם מה שנאמר "ויהי ערב ויהי בקר יום אחד" כו' אין הכוונה לגילוי ששת הימים עצמם הרי הם הו"ק, שכן הם באמת לעולם נעלם, אלא הכוונה היא רק על ענין הפרטיים שבהם, שיש גילוי לעולם על כל אחד ואחד בפני עצמו ג"כ, הגם שהם נכללו זב"ז בכל מעשה בראשית כולו.

לפי זה המלאכין השליטין אינם הניצוצין, אלא תולדותיהם שבכל עולם ועולם.

סימן ו

הענין השלישי הנעשה משליטת דספי' הגבורה דיום השני הוא בבחי'

תתקלה לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ◊ תמצית הפרקים ואחלמה

דרוש ד ענף טו סימן ו - ענף טז סימן א

ענף טז

סימן א

ביאור הנ"ל, ששורש בחי' דמקלקל על מנת לתקן (הנעשה ע"י ספי' הגבורה דיום ב') הוא בפעולה דיום א'. ואעפ"כ הוא משתתף בענין השני הרי הוא הפעולה דיום ב'.

טעם היות התוהו ובוהו מעורב במציאויות דיום א':

לאיזה צורך עלה התוהו ובוהו ביום א' להתערב בכל כחות המציאויות שבו. ר"ל, איזו תועלת נעשתה מתערובתם ביום א' אחר שהיו עתידים ליפרד ולצאת להיות לעצמן ביום ב'. ועוד קשה, שכן בשליטת הגבורה דיום ב' מצינו כי נבדלו הקלי' ויצאו לעצמן. ולכאורה קשה, מאחר שנבדלו מהקדושה והטוב נברר מהם לגמרי, א"כ מאין יש להם חיות וקיום. אך הענין בזה הוא, שאם לא היו מתערבים התוהו ובוהו בתחילה לא יכולים היו להתערב אחרי החטא דעץ הדעת, ולכן כל התערבות תהו ובהו שביום הראשון אף הוא בסוד מקלקל על מנת לתקן כנ"ל. אמנם אח"כ ביום ב' נבדלו ויצאו לעצמן, כי כן יהיה בסוף התיקון, שיוברר מהם הטוב לגמרי ויתבטלו מכל וכל.

אמנם לענין חיותם וקיומם, נמשך להם הכל מפעולת דספי' הגבורה דיום ב', שכן שם הם נאחזים ומשם הם יונקים, וכל מה שנעשה בהם הוא מהכח אשר מקבלים משם. והוא, משום שהרי עיקר

שליטת ספי' הגבורה, וכן כל הו"ק על ידי ו' ימי בראשית, שיצאו כל א' ונתגלה ביומו, היה בירורם רק מה שהיה בו צורך לכל תולדות השמים והארץ שנבראו בששת ימי בראשית. אמנם שאר הבירורים שלצורך כל המציאויות שבעולם, שהיו עומדין לצאת מאחר ששת ימי בראשית עד סוף ימי העולם עדיין לא נתבררו, אלא היה בירורם תלוי במעשים הטובים של האדם הראשון וצדיקי כל הדורות. והוא ע"י כח הבחירה שניתן ביד האדם. והנה כאשר כובש את האדם את יצרו ועושה את רצון קונו, הרי שמתבטלת הזוהמא השייכת לאותו האדם ולאותה המציאות אשר ממנו נמשך לאדם הכח הראוי לשם פעולת אותה המצוה, ואור קדושתו ית"ש ממשיכה למטה להעלות את הניצוצין דאותו הכח.

וכן יסד המאציל ית"ש תקנה נוספת לשם ביטול הזוהמא והרע, והוא הדינים והעונשים אשר בעוה"ז, וכן לאחר מיתה, אשר עי"ז מצטרף ומתלבן האדם מכל זוהמתו, ומתבטלת הטומאה וכמו שיתבאר בעה"י בדברינו לקמן, ועי"ז יתבררו כל הניצוצין, ועי"ז יתוקן ג"כ כל העולם כולו.

ע"י ספי' הגבורה דיומא תניינא, שהוא דוחה ומדחה כל סיג וכל פסולת, נפרדו ונבדלו התוהו ובוהו דהיום הא' ויצאו לעצמן, ונעשה מהם היצר הרע ומלאך המות והגיהנם, ועי"ז נשארו כל המציאויות דהיום ראשון טובים וקדושים, מאחר ונבררו הטוב לעצמו והרע לעצמו.

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה תתקלט דרוש ד ענף טז סימן א – סימן ג

אלו הניצוצין יעלו תמיד עלייה כש"ה כדי להניק את הקליפות כדי לפעול על ידיהם כל מה שהוא בגזרה מדין של מעלה ית"ש. וממילא יתבאר, שכאשר הם עולים, נאחזים בהם כמה סיגים ופסולת ועולים עמהם ג"כ. וכל זה קודם לעת בירורם של הניצוצין, וכל קבלתם הוא מבחי' האחוריים דד' השמות עסמ"ב שהוא בחי' ק"ב חרובין [ויש להעיר שישנה עוד בחינה של ק"ב חרובין שמחיה את המלכים שמתו].

אמנם כאשר הם עולים, הגם שכל עניין עלייתם אינו כי אם לקבל איזה שפע ולחזור תיכף למטה להניק את הקליפות וכנז', עכ"פ בע"כ שמתברר מהם ג"כ איזה בירור, והיינו שהחלק היותר זך שבהם נדבק בשרשו ונברר ועולה. ויש בזה שינוי דרגות של תיקון עד כמה הדברים מתבררים.

לפי זה מוכן מש"כ האריז"ל שיש ניצוצין שחוזרים למות ויש שחוזרים לשרשם, שאלה שחוזרים למות תכליתם לרדת למטה ליתן שפע חיות לקלי', ואלה שחוזרים לשרשם הם אלה שנתקנו.

סימן ג

עניין היות הניצוצין המשועבדים עדיין להניק את החיצונים עולים אף הם ע"מ לקבל שפע כדי להוציא אל הפועל את מזימתם ולקיים את מה שנגזר מהדין של מעלה. עכ"ז, כאשר הם עולים, נבררים מהם בירורים כש"ה והמה עולים לשרשם בקודש.

מציאותם נעשה מהסיגים והפסולת שיצאו מתוקף הגבורות דעולם הנקודות, וממילא אחיזתם ויניקתם הוא מהגבורות בלבד, ומהם ובהם נעשה כל מה שנעשה ע"י הכח שמקבלים מספי' הגבורה דיום ב'. והוא השיתוף של מקלקל על מנת לתקן בפעולת הגבורות.

בעניין פעולת הגבורה דיום ב' הזכרנו לעיל ענף ט"ו סי' ה' שהיו שני חסרונות: והחסרון השני הוא מה שהיא מעלה ניצוצין קודם זמנן בעוד שאינם נטהרים מהסיגים לגמרי, וכך עולים אף הסיגים. והנה מיד היא חוזרת ודוחה אותם ואז הם חוזרים למטה. אמנם עכ"פ הרי הם עלו לרגע, ובעלייה זו הם מקבלים יניקה גדולה ושפע חדש תמידי. יוצא כי כל מה שנעשה נעשה רק ע"י הכח שמקבלים מלמעלה, וכ"ז נעשה ע"י ספי' הגבורה דיום ב', כי על ידה הם מקבלים את כחם תמיד מלמעלה.

סימן ב

כל המציאות יחד מהווים קומה אחת, ופרצוף אחד, וכן הוא בבחי' גבול וקצבה לצבאו וזמנו. כל קיומו וכל הנהגתו תמיד רק בשפעת אור א"ס, הרי כי כל הניצוצין אשר נפלו בעולם התוהו, הכל רק בגזרת המאציל א"ס.

נמצא, א"כ, שגם כל אלו הניצוצין הטבועים ברע והקליפות והחיצונים היונקים מהם ומתקיימים ע"י, ועי"כ עושים את כל חפצם ורצונם להרע ולהשחית רח"ל, הרי מוכרח הוא שגם כל

תתקמו לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה דרוש ד ענף טז סימן ג

החטא דעץ הדעת, ועי"ז נשתרכב ועלה עד לראש עולם הבריאה, והכחות דכל רגע עובר פלים ומתבטלים, ונמשכים ומתחדשים אחרים תחתיהם עד שיכלה כחו ויתבטל לגמרי, והוא בעת קץ הימין.

וזו הסיבה שיש התגברות הרשעה בכל עת היותר אחרון, והוא מב' טעמים: א) משום שאותו האדם בליעל מסודר בתחילה ובסוף, הרי הוא מראשו ועד רגליו, בכל זמן היותר אחרון נמשכים כחותיו ממציאיותו היותר תחתונה שבו, והיא היותר מזוהמת וגרועה, הן בכמותה והן באיכותה.

ב) בסוד מאמה"כ "עת אשר שלט האדם באדם לרע לו", והיינו שליטת האדם בליעל הנותנת לו כח, ומקבל הוא אז שפע מלמעלה כנ"ל להוציא אל הפועל את כל מזימותיו. והכל הוא לרע עבורו, כדי שיוציא עי"ז את כל נפשו וכחו שיש בו, שכן כל מה שהוא מתגבר ביותר יוצא כחו ביותר, ועי"ז יתקרב ביטולו. והוא כמו שאמרנו לעיל, שכל כח היוצא ממנו ע"י כל פעולה שעושה מתבטל תיכף. משא"כ הצדיקים, שבכל פעולה שעושה וככל שמתגבר יותר, ממשך הוא את החיות ממקור החיים.

כל רע הזה צריך צירוף, והוא כמאמרם ז"ל שכל דבר שנכשל האדם על ידו, כולם עתידים ליתן עליהם את הדין, מכיוון שהנמצאים מתקיימים רק בכח השפע הנמשך בהם מלמעלה, ואותם הכחות יתקיימו לעד, כי הם ממקום קדוש, אמנם

והנה בעליית הניצוצין הללו אשר עדיין משועבדים לחזור למטה, ותכלית עלייתם היא לקבל שפע לצורך הקליפות והחיצונים רח"ל, יש להבחין ג' בחי': א) הניצוצין אשר ירדו לעולם הנקודות, ב) השפע שהם מקבלים בעלייתם, והוא הבא ע"י פעולת הגבורה של היום הב' דמעשה בראשית, ג) הרשעה עצמה שבשבילה ירדו הניצוצין למטה. בחי' הרשעה נחלקת לשתי בחי': א) מה שהיא מפתה את האדם לחטוא, ב) העונשים והצרות, הן בעוה"ז והן בעולם הנפשות אשר לאחר מיתה.

ב' הבחי' הראשונות, הרי הן הניצוצין והשפע הם בעיקרן קודש, שכן גם השפע היורד מלמעלה הוא בעצמו קודש. אלא שהקליפה משתמשת בה להרע ולהשחית רח"ל, ועי"ז מתלכלך השפע בזוהמא יתירה, עד שלא ניכר עצמותה כלל, שכן הוא מתלבש בקליפה לגמרי ונעשה לחיותם וכחם. אמנם מאחר שהם קדושים, לכן הם הולכים ונתקנים תמיד, שכן השפע מאת המאציל הוא תמידי, וכמו כן גם הרשעה עצמה מתחלפת אף היא בכל רגע, שכן הרשעה דהרגע שעבר מתבטלת תיכף. והוא כמו שאנו רואין בפעולות הרע הנעשין ע"י האדם, שכאשר הוא עושה איזה ענין רע מחמת כעס או תאוה, מיד אח"כ מתבטל אותו הכעס או התאוה וכלה והולך. שכן הרשעה אשר מקורה במציאות הדינים הקשים דעולם התוהו, והוא מציאות האדם בליעל העומד מראש עולם הבריאה עד סוף העשייה, ומאותו האדם בליעל עצמו, אשר נבנית ונעשית מציאותו מהרע דעולם התוהו ע"י

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה תתקמא דרוש ד ענף טז סימן ג - סימן ה

משליטת ספי' הגבורה דיום ב'. ולכן, כאשר עושה הקליפה את פעולתה ע"י השפע שהיא מקבלת, יוצא כחה ממנה ומתבטל לגמרי, וחוזר השפע עם אותו חלק הניצוץ שהיה בה. וכל זה הוא ע"ד תיקוני האדם, שהאדם נתקן מחלאתו ע"י צירוף וליבון דכל היסורין והעונשים שבעוה"ז ושבעולם הנפשות.

אמנם ע"י היסורים של אהבה שמקבלים הצדיקים על עצמן, נטהרים השפע והניצוץ לגמרי, ונתקנים תיכף ועולים בקודש ואינם עוברים בנהר דינור אלא בדרך טבילה. וכן הוא ג"כ בתיקון הניצוץ הנתקנים ע"י תורה ומעשים טובים, אף הם אינם צריכים צירוף וליבון.

הניצוץ הולכים ונתקנים תמיד, שכן גם אלו שלא זכו ליתקן ע"י תורה ומעשים טובים, נתקנים ג"כ ע"י סדר סוד הכתוב עת אשר שלט האדם באדם לרע לו. אך עכ"פ הוא, שכל סיבובי העולם הוא בסוד התיקון, הגם שנראה לעינינו אחרת.

סימן ה

הניצוץ המתבררין בכל עת הם בסוד מצמיח חציר לבהמה, שכן אף בפעולות שעושות הקליפות להרע ולהשחית רח"ל, הרי שכח הקליפה תמיד מתבטל, ועי"ז נטהר איזה חלק מהניצוץ, ונעשה מוכשר לבוא על טהרת הקודש. ובכל עלייה ועלייה שעולים לינק, מוציאה השכינה הקדושה צמחים חדשים הראויים אליה ולוקחת אותם לעצמה.

הוא נתלכלך מעבירת האדם ולכן הוא צריך צירוף.

וכן הוא בענין השפע שבעניינינו: שפע היניקה אשר יונק הרע מהקדושה להוציא עי"ז את כחותיו לחוץ, ואותן הכחות מתחלפים בכל רגע ומתחדשים אחרים תחתיהם. והכחות שלו דכל רגע שעבר מתבטלים לגמרי, ושפע היניקה שהשתמש בה עולה ליתקן ומעתה הוא צריך צירוף וליבון גדול.

אמנם כאשר עולה השפע הנז', הנה הגם שעלייתו הוא ע"מ ליתקן, אעפ"כ הוא נעשה לבחי' גדפין לאותן הניצוץ שהורידו אותה כשעלו לינק, והם המשיכו את השפע למטה וכנ"ל. והנה בכך נעשה קלקול, ותיקון הקלקול הוא היותם חוזרים לינק לקבל שפע לצורך הקליפות. ומלבד זאת, כאשר הם עולים הרי שעולים עמהם גם הסיגים, כ"ז הוא קלקול גדול. והתיקון הוא מה שאמרנו לעיל, שכאשר הניצוץ עולים לינק לצורך הקליפות, הנה מתגברת השכינה הקדושה ומקנאת עליהם וחוטפת מהם את היותר זך שבהם ומעלה אותם בקודש.

סימן ד

סדר תיקון הניצוץ הוא ע"ד תיקוני השפע, וע"י צירוף וליבון דוקא. שכן מאחר שנתלכלכו בחלאת הזוהמא דהקליפות שהיו טבועים בהם מעת עולם התוהו, הרי אי אפשר להם לעלות בקודש פנימה אלא ע"י צירוף וליבון דרך נהר דינור, שכן שניהם משורש אחד, הרי הוא

תתקמבלשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה דרוש ד ענף טז סימן ה

גבורות ה' פעמים תחיית המתים, וכולם בלשון הוה. שכן הם כנגד הניצוצין דה' מיני המלכים דחמשת הפרצופים א"א או"א זו"ן שמלכו ומתו וירדו ניצוצין מכל א' מהם, והם מתבררים והולכים תמיד כנז'. ונתקן להזכירם דווקא בברכת גבורות משום שביורום הוא ע"י שליטת ספי' הגבורה דיום ב'.

ענין הניצוצין המתבררים תמיד הוא גם סוד קיבוץ גליות. וכמו כן הוא מה שיסדו בתפילה את המטבע "גואל ישראל" בלשון הוה, שכן הם מתבררים תמיד. אלא שיש חילוק בדבר, שתחיית המתים חלה על הניצוצין אשר בג' הקליפות הטמאות, שהרי שם הם בבחי' מתים, אמנם קיבוץ גליות, קאי דווקא על הניצוצין העומדים בקליפת נוגה הקרובה יותר לקדושה.

והוא ג"כ ענין מה שאמרו שקיבוץ הגלויות קודם לתחיית המתים מ' שנה, על שם שיש ד' קלי' וכל א' מהם כלול מ'.

גאולתם ותחייתם של הניצוצין הנ"ל לעת עתה הוא רק בחלקים היותר זכים שבהם, דהיינו בפנימיותם, ע"ד נשמת האדם שמתבררים ממנה ניצוצין העולים בתורת מ"ן, ועי"ז נוספים עליהם אור וברכה מלמעלה, ונשלמים ונעשים למציאות נשמה, אמנם תיקונם אשר נעשה ע"י כ"ז הנה הוא רק אחרי שחוזר כל דבר ליסודו, והוא ע"ד האדם עצמו, שעיקר תיקונו הוא רק לאחר המיתה והקבורה, שע"ז מתעכלת זוהמתו. אמנם קיבוץ

הקליפות מסודרים ג"כ בסדר פנימיות וחיצוניות, ובכללותן יש ג' חיצונים וא' פנימי, כאשר הפנימי נקרא קלי' נגה, והיא קרובה לקדושה. ובעת שישראל זכאים היא נכללת בקדושה. והנה ע"י הניצוצין יש לקלי' קיום ומציאות, שכן על ידיהם הם מקבלים שפע חדש, שעולים הניצוצין לינק מהקדושה לצורכם. אמנם עליית הניצוצין לינק מהקדושה, הוא רק הניצוצין העומדים בקליפת נוגה. והניצוצין עולים לינק ממלכות דאצילות, שמתפשטת בעולם הבריאה ע"י הארת הנה"י שלה. ואותם הנה"י המתפשטים הם בסוד בהמה, וישנם בבית הרחם שלה שני שדים הנקראים דדי בהמה, והניצוצין דקליפת נוגה עולים לינק מאותן דדי בהמה.

והנה מקליפת נוגה מקבלים שאר הקליפות כולם, וע"י יש לקליפות כח להוציא לפועל את מזימתם בכל מה שעושים להרע ולהשחית רח"ל, עד בא עתם, והוא עת קץ הימין. אמנם בכל פעולה שעושים, יוצא כחם ומתבטלים תיכף, שכן ככלות כחו שבכל פעולה ופעולה, מתבטל איזה חלק מהרע. והנה בכל בירור נמשך התיקון לכולם והם נתקנים ליעשות מחיצוניות לפנימיות, אמנם כאן הסדר הוא להיפך שכן ראשית עולים בה חלקי ניצוצין מג' הקליפות הקשות, מהפנימית שבהם ועד החיצונית שבהם, ובדרך זו מתחלפים הם תמיד.

ועל זה הסוד יסדו אנשי כנסת הגדולה מסדרי התפילה, להזכיר בברכת

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ◊ תמצית הפרקים ואחלמה תתקמוג דרוש ד ענף טז סימן ה - ענף יז סימנים א- ב

אמנם מאחר ועיקר תוקף הדינים הנ"ל, נעשה בהעלם מאור א"ס, מובן הדבר שאין לו מקור הנובע ללא הפסק. ושיעורם הוא כשיעור מציאות כח הזוהמא שהיה בכוונת המאציל ית"ש. א"כ, כל מה שמתגבר הרע וגדל ע"י החטא הוא מתוספת הכח שנוסף לו עי"ז מתוקף הדינין הקשים דעולם התוהו. הרי שנתמעטו עי"ז ג"כ כל אותו תוקף של הדינין הקשים משיעורן.

והנה עצמות הרע ומציאותו הוא גופא העוון והעונש, שכל מציאותו וקיומו הוא מעת פעולת העוון עד לסוף פעולת העונש, שכן אחר שיוצא העוון מהכח אל הפועל הוא עצמו נהפך לעונש, ולאחר שנעשה העונש מתבטל הרע וכלה לגמרי. והנה מציאותו נעשית ע"י רשעת תתקע"ד הדורות שבעולם התוהו שנחרבו תיכף, ואח"כ חזר ונתחדש ע"י חטא דעץ הדעת, ונתערב בכריאה כולה ועלה עד למעלה ראש. שכן מתחילה בעת החורבן דעולם התוהו, ירד כל הרע למטה ממקומם העיקרי העתידי דהיינו למקום העולמות. אמנם בעת התיקון דמעשה בראשית אשר נעשה ע"י האור דשם מ"ה, נבררו מהם ד' העולמות אבי"ע דמעשה בראשית, ונצטמצם הרע ונעשה בלי תיקון כלל. אמנם אח"כ, ע"י החטא דעץ הדעת נתקן הרע בתיקונו של עתה ועלה עד למעלה ראש ונתערב בכל הכריאה כולה.

סימן ב

שורש עולם התוהו נעשה מתוקף הדינין דמלכיות דב"ן אחר שנתגלה תוקף

הגליות העיקרי, הרי הוא הגאולה העיקרית אשר תהיה לגופות שבעוה"ז. וכמו כן תחיית המתים העיקרית אשר תהיה לגופות ולחיצוניות שבכל העולם כולו, הנה זה יהיה רק לעתיד.

והנה באותה המידה שנעשים קיבוץ הגליות ותחיית המתים, שהולכים ומתהוים בכל עת הגם שעיקרן נעשה לעתיד לבא, כן הוא בתיקון דבנין ירושלים. ולכך תיקנו לומר ג"כ את מטבע הברכה "בונה ירושלים" בלשון הוה, שהרי ירושלים הוא בחינת החיצוניות דמידת המלכות רחל.

ענף יז

סימן א

בירור הניצוצין ותיקונם הוא תמידי, באופן שכל אלו שלא זכו להתברר ע"י תורה ומעשים טובים מתבררים ונתקנים ע"י העונשים. ושורשם הוא ב"אדם בליעל", וממילא הולך הוא ומתבטל ע"י כל פעולה ופעולה שעושה. והגם שע"י כל חטא ועוון מתגבר הרע, אמנם האמת היא שזה עצמו הוא סיבת ביטולו, שכן ד"ז שהרע הולך ומתגבר הוא משום ששורשו הוא תוקף הדינין הקשים שנעשו ע"י מיתת המלכים ושכירת הכלים, וע"י כל חטא ועוון שנעשה למטה, התעורר באותו השורש אשר למעלה, ונוסף לאדם בליעל תוספות כח מתוקף הדינין הקשים הרי הם שורשו.

תתקמולשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ◊ תמצית הפרקים ואחלמה דרוש ד ענף יז סימן ב - סימן ג

כל הניצוצין ושברי כלים. ומשם הם יוצאים ומתבררים לאט לאט, והיינו המציאויות המתחדשים בכל יום בחלקי הדצח"מ, שכן המה מהבירורים המתבררים תמיד.

והנה הרע יצא לגילוי בסיבת הנבראים עצמן, הרי הוא רשעת תתקע"ד הדורות, מכיוון ששרשם היה בצמצום החזק הנעלם מאור א"ס, ולא היה להם במה לידבק ולהתקרב לשורשם. ומכיוון שטבע הגבורות הוא שלא לנוח, השתמשו בכל תוקף גבורתם רק בפעולת הריחוק עצמו, ובכך נעשתה מציאות הרע, אמנם היו צריכים להשתמש בגבורתם כדי לידבק בשרשם.

סימן ג

ביאור עניין יציאת הרע: מהמלכות יוצאים ומתפשטים ד' שרשים שהם שורשי העולמות בי"ע וכל צאצאיהם, והיינו ד' המחצבים הנולדים זה מזה ומהם חוצבו כל המציאויות כולם, הרי הם מחצב הנשמות הנולד מהמלכות, ממנו נולד מחצב המלאכים, ממנו נולד מחצב הקלי' וממנו נולד מחצב העולמות, הרי הוא שורש המציאות של הגוף והעביות.

כל ד' אלה וכן כל תולדותיהם במשך ו' אלפי השנים היו נכללים בניצוצין ובשברי הכלים דעולם הנקודות.

כח הבחירה נמצא רק אצל מחצב הנשמות, שכן המה הפנימיים והעיקריים יותר מכל המציאות דהבי"ע, והם המושלים על כולם, וכל ג' האחרים

הדינין ויצא לעצמו בעת מיתת המלכים, ושברי הכלים שירדו למטה אחר שנשברו, הם עצמן תוקף הדינין והגבורות, וכאשר ירדו למטה, הרי שיצאו לעצמן ונפרדו משרשן. והנה ענין היותם תוקף הדינין והגבורות הוא מכח שהם בחי' החיצוניות והעביות דהמלכות דהב"ן אשר עיקרם הוא לעולם מבחי' גבורות. וגם בעת שנאצלו בבחינת עולם הנקודות היתה אצילותם בבחי' גבורות, והם היו אז מרוחקים מהגילוי דאור א"ס, והיה אז אור הא"ס נסתר ונעלם הרבה מאוד גם במקום האצילות, ועי"ז הם נעשו לתוקף הדינים הקשים.

והנה אותן שברי הכלים היו השרשים דעולמות בי"ע ומציאותם אשר במשך ימי העולם, והש"ך פ"ר ורפ"ח ניצוצין היו בחי' האצילות שבהם. ושרשי ד' העולמות אבי"ע ירדו למטה בבחי' חלקי הדצח"מ שבהם, הרי הם העולמות והנשמות. הנשמות היו תתקע"ד הדורות, עליהם אמרו חז"ל שעלו במחשבה ליבראות, שכן עולם הנקודות הוא סוד המחשבה, שיצאו מהע"ב דהמ"ס (הרי הוא בסוד המחשבה העליונה), כאשר עלו שם מתחת הפרסא בתורת מ"ן לעלות למעלה מהפרסא, ומשם יצאו דרך העינים. ועי" תוקף גבורתם יצאו בלי סדר, ולא יכולים היו להתקיים ומתו ונשברו, ואורם העיקרי עלה למעלה. וכאשר ירדו למטה לבדן, נעשו לתוקף דינין קשים ע"י שנתרחקו ממקורן ומאור קדושתם שלמעלה, ועי"ז הרשיעו תתקע"ד הדורות וגברו ברשעתם, ומזה נעשה הרע, ובתוך הרע היו טבועים

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ◊ תמצית הפרקים ואחלמה תתקמה דרוש ד ענף יז סימן ג

לכן היו תולדות ד' המחצבים בבחי' שרשים קטנים בלבד וכקרני חגבים, והללו לא נשלמו. משא"כ מחצב הקליפות, שהוא אור חשוך, וכל כחו הוא רק מהצמצום החזק אשר פעל המאציל א"ס ית"ש בהעלמת אורו, הנה הם יצאו בתכלית שלימותם, שכן מאז לא היה להם עת מוכשר יותר למציאותם, שכן אז אור א"ס ית"ש היה מסתתר ונעלם, והדינים קשים היו הולכים ומתגברים, ורשעת תתקע"ד הדורות גדלו מאד.

אמנם אותו תוקף הגבורות והדינין הקשים, הוא רק הכח לזה בלבד, והיינו מחצב הקליפות שאמרנו, שהוא השורש והכח לקליפה, וזהו מה שעשה הקב"ה. אמנם יציאתם מן הכח אל הפועל נעשתה ע"י סיבת הנבראים, הרי הוא ע"י רשעת תתקע"ד הדורות כנז'.

והנה, כאשר יצאה מציאות הרע בעולם התוהו, ויצאה בכל גריעותה כנז', היה מתגבר ושולט על כל ד' המחצבים שהיו כלולים בניצוצין ובשברי הכלים שירדו במקום העתיד לעולמות ב"ע, היה מתגבר הרע על כולם ושלט עליהם והכניסם בתוכו ונבלעו בו, והוא הנאמר "והארץ היתה תהו ובהו".

והקב"ה הפך עליהם את השיטה, וחזר והוציא יקר מזולל ע"י שהאיר באור דשם מ"ה, שעליו הוא שנאמר "ויאמר אלהים יהי אור", וע"י תיקן את מעשה בראשית.

נמשכים מהחיצוניות שלו בלבד. ועל אף שהנשמות משועבדים למלכות דאצילות, עכ"ז המלכות מעניקה להם את הרשות לעשות כחפצם. ואילו בג' המחצבים התחתונים אין בחירה, מאחר שהתהוותם והנהגתם נמשכת משרשם בחיוב ולא ברצון, אמנם הנשמות נעשות ממלכות דאצילות ברצון.

אמנם לפעמים נמשך כח הבחירה קצת למלאכים, כשמעשה בני האדם אינו הגון, ואז הרע עולה למעלה ושולט קצת במלאכים, ולכן הם צריכים יגיעה רבה לעשות רצון קונם. וכן להיפך, כאשר מעשה הצדיקים הוא בשלימות, אז נמשך טוב בקלי', ונעשית קצת אפשרות של בחירה להטיב מעט.

בחירת הנשמות גורמת או לגילוי מלכות או להתעלמותו. לתתקע"ד הדורות היה כח של בחירה להרע ולהיטיב, אך באשר שהם עצמם היו מתוקף הגבורות, ובהעלם דאור א"ס, הרשיעו הרבה, והוא ג"כ באותן הנשמות שהם מסטרא דגבורות ביותר והם הנוטים לרע קודם שבאו לעולם הגם שיש להם את כח הבחירה, ואין להם תקנה אלא לאחר מיתה ע"י גיהנם.

מחצב הקליפות הוא מחיצוניות דמחצב המלאכים, והוא עצמות הסיגים דתוקף הדינים קשים עצמן. הוא נתקלקל ע"י רשעת תתקע"ד הדורות, ויצא לדעת אחרת לגמרי, והוציא בכל תוקפו את כל הטומאה והרע, משום שבעולם התוהו היתה אז העלמה דאור א"ס הרבה מאד,

תתקמו ל^שם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ◊ תמצית הפרקים ואחלמה

דרוש ד ענף יז סימן ד - סימן ה

סימן ד

ועל ידיהם נעשה בנין הרע כולו, ויצא הרע בשלימות.

מציאות הרע נעשתה ע"י רשעת תתקע"ד הדורות שהרשיעו מדעתם ומרצונם. שכן אם היו רוצים, היה להם את האפשרות להטות את עצמם לטוב, ועי"ז היו מתקדשים (ועמהם המחצבים). שכן אע"פ שתהלוכות עולם התוהו היו בהעלמה גדולה של אור א"ס, עכ"ז מה שנעשה בהם ומה שיצא מהם היה בהשגחתו והנהגתו ית"ש, שכן גם בעולם הנקודות היה מעין כל תיקון ותיקון. והרי שהיה בכל המלכיות דב"ן (ובכל תוקף הדינין והגבורות שיצא מהם) כח אור הקדושה של מעלה, ובזה היה אפשר גם לתתקע"ד הדורות לבטל את עצמם לאלהותו ויחודו של אדון יחיד א"ס ית"ש, והיו מעוררים עי"ז במקור אור היחוד שיתגלה ויתפשט למטה, ואור כבודו ית"ש היה מתפשט במלוא חלל הצמצום, ולא היה נעשה התוהו כלל ח"ו, אלא היה אור התיקון דלעתיד מתחיל להתפשט תיכף לתקן את כל שרשי המציאויות כולם שהיו אז רק כקרני חגבים. ועי"ז היו העולמות ותולדותיהם אשר מאז ולהלאה ע"פ תיקון השלימות בלא זכות וחובה כלל, שכן כבר היה נתקן כ"ז ע"י תתקע"ד הדורות, ולא היה עתה שום יצה"ר בעולם, והעבודה היתה כעין עבודת משרתי מעלה וספי' דאצילות.

סימן ה

והנה כל הנ"ל לא היה כי אם מכח עומק כוונתו ית', ולצורך הכוונה התכליתית דנועם הזיו והזוהר, שיעשה הכל ע"י האדם עצמו. שכן כוונת המאציל ית"ש בכל מציאות הרע היתה להוציא עי"ז את הכחות דתוקף הגבורות עד התכלית האחרונה, שכן אור א"ס ית"ש הוא חסד פשוט, וכל זמן שהיה עומד במדרגת האור הזה, לא נעשה שום דבר, והוא הגילוי הראשון והיסוד הראשון לכל המציאות וכן הוא התכלית האחרון.

(והסוד הזה מסכים עם מה שעמדו החוקרים ואמרו כי ההעדר המיוחד הוא סיבת ההויה).

אמנם בהיותו עדיין בגילוי דאור החסד הפשוט לבדו, הרי שעדיין לא היתה מציאות כלל, שכן המציאות נעשתה ע"י הצמצום, הרי הוא הגילוי דשורש הגבורות. ותחילה יצאו הגבורות בלבד בכל המקום אשר עתידים העולמות להיות שם, כדי שתהיה אפשרות של גילוי למציאות הגבורות. אח"כ המשיך שם אור הקו (שהוא מאור החסד הפשוט) ונעשית בו התעוררות ע"י הגבורות דהצמצום לפעול פעולות. והיינו כל האורות דעגולים ויושר והא"ק שנתגלו שם.

אמנם המתגלה בכל זה, הוא אמתתו הנעלמה אשר אין בה שום תפיסה.

אמנם לבד ממה שלא טרחו להתקרב לאור הקדושה של מעלה, אלא שאדרבה, עוד הרחיקו את עצמם וקצצו בנטיעות והתגברו בכל תוקף הגבורות שבהם להרע.

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה תתקמוז

דרוש ד ענף יז סימן ה - סימן ו

סימן ו

הכחות והתכונות הנצרכים לעולמות ב"ע (הן לשם תיקונם העתיד והן לצורה שהיא בו עתה) נעשים ע"י הגבורות. וזאת, מכיוון שכל תיקון דלעתיד הוא רק על ידי הגבורות, וכמו כן כל צורה, גבול, עביות, ועונשיה שבעולם הזה והבא.

הרעה היא סיבת הטובה כי החסדים מצד עצמם מכניעים עצמם למעלה

ואינם יוצאים כמציאות בפני עצמם. אכן כשהגבורות מתייחדים עם החסדים הרי שאין טובה למעלה ממנו, וכאשר הם לבדם אזי אין רעה למטה ממנו. ממילא בע"כ שהרעה הוא גופא סיבת ההטבה, וטעם הדבר, מכיוון ששרש א' להם.

כל המציאות נעשית על ידי המתקת הגבורות, אם כי בתחילת המציאות (הרי הוא עולם הנקודות) נתגלו קודם כל הגבורות לבדם ורק אח"כ הם נמתקו על ידי אור המ"ה, והוא דוגמת הצמצום שקדם לקו. אמנם יסד המאציל שכל גילוי הגבורות ויציאתם מן הכח אל הפועל יעשה רק על ידי שרש הנבראים עצמם הרי הוא תתקע"ד הדורות, שכן עיקר ההנאה הוא שכל א' יהנה משלו כמש"כ רוצה אדם בקו שלו מט' קבים של חבירו.

כנ"ל אפשר היה לתקן את תתקע"ד הדורות בדרך הקודש אמנם הם לא עשו כן והרשיעו וכנ"ל, ותחת זאת יצאו הגבורות על ידיהם מן הכח אל הפועל. וגם זה הוא קיום רצונו ית', שכן כאשר מניחים את הרע לפעול בכחות עצמו הרי הוא

אע"ג ששורש המציאות היא אור החסד, עכ"ז ההתעוררות היא ע"י הגבורות בלבד. אמנם החסדים הם נייחים ושקטים, וככל שהגבורות הם גדולים יותר, מתגלה הזיו והטוב דהחסדים ויוצא על ידיהם יותר. אמנם כ"ז הוא רק כשהחסדים והגבורות הם ביחד ומתייחדים ושיעורם שוה, ואז אין טובה למעלה מכך. משא"כ כשהגבורות הם לבדם.

מכיוון שהחסדים והגבורות המה כשני הפכים, זה מים וזה אש, הרי אי אפשר שיצא ויתגלה כל א' במציאותו בשלימות, אלא רק כאשר יתגלו כל א' לבדו. ולכן תחילה נתגלה אור החסד הפשוט, שורש החסדים הנצרכים לכוונתו ורצונו ית"ש, ורק אח"כ נתגלה הצמצום, שורש הגבורות הנצרכות לו.

והנה נמשכו והתפשטו חסדים וגבורות מגילוי לגילוי, דהיינו מעולמות דא"ס, עד לעולמות אבי"ע. והנה עולם האצילות הוא תחילת הגילוי שהוא בבחינת גבול ומידה, ר"ל ששם כביכול נתגלה הוא ית"ש באופן של אפשרות הגבול ומדה הנצרכים למציאות דעולמות ב"ע, ועל ידיהם כביכול נעשה הוא עצמו ית"ש לשורש לעולמות ב"ע. ובאמרנו "שורש", כוונתנו לומר "סיבה", דהיינו שהוא ית"ש מסבב את ההתהוות דכל העולמות ב"ע בכל החומר והצורה שבהם, הגם שעצמותו גופה הוא משולל מכל התכונות הללו, אלא שפועל אותם ברצונו.

תתקמח לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ◊ תמצית הפרקים ואחלמה דרוש ד ענף יז סימנים ו-ז - ענף יח סימן א

משפט ודין קשה, ורק נשאר חלק קטן ממנו שהוא קדוש.

וכן הוא ית' נוהג תמיד גם עתה, שכל רע שנעשה, אשר נגרם מהזוהמא, מהפך הוא ית' לאש משפט, והיינו בחי' מדה כנגד מדה, ובכך מצטרפים ומתלבנים תתקע"ד הדורות תמיד עד שיטהרו ע"י תוקף הדינים הקשים מכל סיג ופסולת, ויתהפכו כולם לשלהובין דרחימו לסבב את כל הנועם והזיו והזוהר דהטוב העתיד.

ענף יח

סימן א

הנה אמרנו כי אחר שיצא לפועל כל הרע שבעולם התוהו מיד נחרב. וכאשר נחרבו הקליפין כנז', הגם שהיתה ע"יז תשועה גדולה לשרשי המציאויות, אעפ"כ נשאר עדיין מלוכלכים בזוהמא יתירה וטומאה רבה. וכן הוא לכל ניצוצי הקדושה דש"כ ופ"ר ורפ"ח אשר ירדו למטה, שנותרו גם הם בלועים בזוהמא היתירה הזו.

והנה אחר המאורע הנורא הזה, האיר המאציל ית"ש והשפיע את אור דמ"ה והט' ראשונות דב"ן, ונמתקו ע"יז תוקף הגבורות דמלכיות דב"ן, וזה אירע בששת ימי בראשית הנזכרים בתורה, וע"יז נתקן מעשה בראשית. אמנם לא נתקנו אז אלא המציאויות דאבי"ע המוכרחים לצורך בריאת אדה"ר. אבל מה שאירע ויארע מאז והלאה נשאר תלוי בתיקון המעשים של אדה"ר ותולדותיו, והיינו כל המציאויות

הולך ומתגבר בכל האפשרי. ובזה נבחן צד התגברות הרע ברעתו יותר מהתגברות הצדיק בצדקתו, שהרי הצדיק למעשה מכניע את עצמו למעלה, ומבטל את עצמו לקב"ה, ולכן אף פעם אינו יוצא בכל כחותיו האפשריים. ועל אף שתתקע"ד הדורות נתבטלו תיכף על ידי גילוי המ"ה, עכ"ז כחות הגבורות יצאו ע"יז מן הכח אל הפועל.

תתקע"ד הדורות הם לצורך גדול, ולכך עמד הקב"ה ושתלן בכל דור ודור. שכן אותו הצורך אשר לשם כך נעשו, והיו מתחילה בבחי' שורש, כן הוא הצורך והכוונה בהם תמיד, ר"ל שכל זמן שלא נגמרו כל הכחות דתוקף הגבורות לצאת בשלימות (והוא עד עת התיקון דביאת המשיח), הרי שהוא הצורך שיעמוד אותו השורש תמיד בבריאה להשלים על ידם את כוונתו ית"ש בתוצאות הכחות של כל הגבורות בשלימות.

אמנם הנה הגם שמציאות הרע שיצאה ויוצאת על ידיהם תתבטל לגמרי, אמנם לע"ל הם יתוקנו, ואפי' מחצב הקליפות עצמו יתוקן אע"פ שהקליפות יתבטלו לגמרי.

סימן ז

תכלית עולם התוהו היתה להוציא את כל הכחות תוקף הגבורות מן הכח אל הפועל. אמנם אין לומר שהיה רצונו ית' ח"ו להוציא רע לפועל, אלא שהוא ית' הופך את כל אותן הכחות לעשות לאש

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה תתקמט דרוש ד ענף יח סימן א - סימן ב

האלף דור, והוא היה שורש כולם, ולכן ניתנה התורה על ידו.

וענין האלף דור, שכל הנשמות הם בסוד הדעת, ר"ל שבדעת נתגלתה מציאותם, והוא בדעת המתפשט דרך חוט השדרה, הרי הוא סוד אות ו' דהשם, והדעת הוא כללות החו"ג, הרי הוא ה"ח וה"ג, המתפשטים כל א' עד ת"ק, דהיינו תרין עטרין דאו"א, ובהם הוא סוד המאות, וב' פעמים ת"ק הם אלף, והוא שורש האלף דור.

ושורש השרשים דהאלף דור הוא מסוד הדעת הנמשך מהפרקין תתאין דחו"ג דאו"א בין הכתפין דיליה, וכל כתף הוא גימט' ת"ק, כי שם הוא אורות המוחין דאו"א, ומאלו הב' פעמים ת"ק שבהכתפין דאו"א נמשכת הדעת דז"א בחושבן אלף, ושם הוא שורש הנשמות כולם, שהוא בסוד דעת דז"א הנקרא ישראל.

ומה שאמרנו שמה רבינו ע"ה היה השורש של כל אלף הדורות כולם, והוא סוד הדעת, והיה כולל את כל אלף הדורות, שכן הוא היה הדור הכ"ו מאדם הראשון.

סימן ב

ע"י החטא דעץ הדעת חזר העולם לקלקולו ונעשתה מציאות הרע עי"ז, ובפרט בעולם העשיה. ועי"ז מתגלגלים העוונות שבכל דור, שכן כל אדם נעשה מחולל בעוון מעת יצירתו שבעוה"ז, ועבור זה נעשו ונתגלגלו כל

וכל הדורות אשר היו עתידים להתחדש ולצאת במשך כל ימי העולם דששת אלפים שנה, שהם מהניצוצין דש"כ ופ"ר ורפ"ח ושברי הכלים שנפלו בעולם התוהו וצריכים להתברר וליתקן מזוהמתם וצחנתם כנז'. והיה תיקונם תלוי במעשה אדה"ר, שיתקנם וימשיך בהם את האור דשם מ"ה והט"ר דב"ן ע"י תפילות, וכן היחודים של התורה והמצוה שהיו ניתנים לו אלמלא החטא, וכל התורה והמצוה היתה לגביו לפי מדרגת העולמות של אז, ע"פ פנימיות התורה בכוונות ויחודים האורות והשמות שבהן, הרי הוא התורה דאצילות, ועי"ז היה מתקן גם את כל הניצוצין ושברי הכלים כולם.

אמנם כאשר לא זכינו לזה, ולא די שלא תיקן אלא שקלקל גם את מעשה בראשית כולו ע"י החטא דעץ הדעת, ועי"ז חזר ונתקן הקליפה והרע עד שיצא ונעשה בעולם העשיה השם הרע במציאות נוראה מאד עד המציאות האחרונה היותר אפשרית שבו. וע"י כ"ז נתגלגלו כל העבירות של אלפיים תוהו, והמה כ"ו דורות יחד עם תתקע"ד, וזהו מש"כ "דבר צוה לאלף דור", שכן אחרי כל הדורות האלו היה מתן תורה, וכ"ו הדורות היו המובחרים שבהם.

והאמת היא, ששני אלפים תוהו נשלמו בימות אברהם אבינו ע"ה בהיותו בן נ"ב שנה, ואז התחיל התיקון. אמנם התיקון לא נשלם עד תשלום כ"ו הדורות כולם, דהיינו במשה רבינו ע"ה, ובו נשלם

תתקן לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה

דרוש ד ענף יח סימן ב - סימן ד

חזרו ויצאו מעת התיקון דמעשה בראשית והלאה ע"י כל אחד ואחד אחר שנשלמה מציאותו.

וזהו סוד מאמרם ז"ל שאמר הקב"ה למשה רבינו ע"ה "שתוק, כך עלה במחשבה לפני", כי מציאות כל הנקודות הוא ע"י שעלו מלמטה למעלה למו"ס, ומשם יצאו דרך העינים. והנה שם אין גילוי לשום בריה (וממילא אינו במושגים אנושיים כלל), ולכך אמר לו שתוק, שכן בריה אינה יכולה להתבונן במקום זה. וזהו ג"כ סוד מ"ש בענין עשרה הרוגי מלכות, שאמר הקב"ה אם אשמע קול אחר אהפוך את העולם לתוהו ובוהו. שכן חזרת העולם לתוהו ובוהו עתה, הוא לאחר שיצאו כל הנבראים אשר עד לאותו הדור, ועי"ז היו נתקנים כל התיקונים שנעשו בהריגתם, שהרי היו נמתקים כל הגבורות ע"י חורבן העולם.

סימן ג

כל המאורעות שעברו על עם ישראל מעת היותינו לעם עד כה, הכל הוא בסיבת עולם התוהו, והיה מוכן וחקוק מאז כל מעשה אשר נעשה על הארץ. והוא מבואר במדרש בכמה מקומות.

סימן ד

טעם הדבר הוא, שכן כל עון נעשה ע"י תוקף הזוהמא הנדבקת בשורש כל א' בנפילתו בעולם התוהו. אמנם זה לבד היה נקל לאדם לכבשו, אמנם ע"י החטא דעץ הדעת, הנה חזר ונבנה הרע בשלימותו ויצא ונעשה האדם בליעל כולו אשר

הרעות והתלאות שבעולם, וביחוד אלו שבאו על עם ישראל, שלא ראינו טובה אלא מעט מזער, עד שכל העוה"ז כאילו עומד לנגדינו, וכמ"ש "אין מזל לישראל".

אמנם כ"ז הוא מסיבת עולם התוהו, שכן מאחר וכל הנפשות ושאר הנמצאות אשר שרשם בחלקי הדצח"מ, הרי הוא האסור והמותר הטמא והטהור, נמשכים משרשיהם שנתהוו בעולם התוהו, שכן כל חלקי הטוב המה מה שמתבררים ויוצאים מהניצוצין ושברי הכלים שירדו ונפלו אז, וכל חלקי הרע צומחים ויוצאים מהזוהמא והטומאה שיצאו מתולדות הדינים הקשים. ובאשר שכולם נפלו ונבלעו בזוהמת הטומאה והרע של אז, ממילא כל מה שמתברר מהם ויוצא באופן מציאותו שבהעוה"ז, הרי שבע"כ יוצא מעורב עם הרבה רע.

הכל הוא בסיבת עולם התוהו, ועולם התוהו היה בסיבת שורש תוקף הדינים דעולם הנקודות, כי בעולם הנקודות נעשו השרשים דכל ד' העולמות אבי"ע. בעולם הנקודות עצמו היה הכל בבחי' אצילות, שכן במיתת המלכים ושבירת הכלים יצאו הכל להיות במציאות הבי"ע שבכל אחד מהם. וכ"ז נעשה כדי להוציא מן הכח אל הפועל את כל הכחות דתוקף הדינים היותר אפשריים שבהם ככל הנצרך לצורך תיקון העתיד, שכן תיקונם העיקרי הוא שיצאו ע"י הנבראים עצמן, וכן הם יומתקו רק ע"י כל אחד ואחד, ואז הרי לא נשלמו הנבראים ויצאו רק שרשיהם לבדם, והיו כנקודות קטנות וכקרני חגבים, ולכן הם

לשם שבו דרושי עולם התוהו ח"ב ♦ תמצית הפרקים ואחלמה תתקנא דרוש ד ענף יח סימן ד - סימן ה

סימן ה

המתקת הגבורות שנעשו ע"י העונשים, הוא מכיוון שהגבורות הם טהורים בשרשן. ולכן בעניינינו, כאשר ירדו הדינין למטה במיתת המלכים ושכירת הכלים, יצאו להתגלות בתוקף דינין קשים. ודבר זה נעשה בפרט ע"י תתקע"ד הדורות אשר השתמשו בהם לרעה. ועי"ז נתגלתה מציאות הרע והעונשים, ואי אפשר לבוא לתיקונן אלא לאחר שנגמר העונש. והרי נמצא, שגם כאשר יזכו רשעי ישראל לטוב העתיד אחר הצירוף והליבון דהיסורים והעונשים אשר בהעוה"ז ובעולם הנפשות, אמנם הטובה היא עבורם רק בתורת מתנת חנם, ועדיין איננה הטובה העיקרית. הטובה העיקרית והאמיתית היא רק כאשר תימשך המתקת הגבורות ע"י האדם בעצמו ע"י התורה שהיא עצמה מבחי' הגבורות כמש"כ בחז"ל שהיא אש שחורה ע"ג אש לבנה.

והתורה, שהיא רמ"ח ושס"ה וכלולה מפרצוף אדם, ובה נבראו כל העולמות כולם, וכן על ידה הוא כל ההנהגה אשר מן העולם ועד העולם, והיא עשויה מגבורות ממותקים.

המתקת הגבורות, הרי הוא עיקר המציאות של הטוב העתיד נעשה ע"י מעשה הצדיקים, ובהם נשלם חפצו של הקב"ה. וכמו כן תקנתן של רשעי ישראל, יהיה רק ע"י שיכללו עם הצדיקים ליעשות עמהם לאחד, ע"ד כלילות הנשמה עם הגוף. ע"י כלילות החסדים והגבורות נעשה הכל, שכן העיקר

נשתרכב ועלה עד לראש הבריאה, והוא מציאות של מלאך רע הכולל פרטים רבים ועצומים כנגד כל חלקי הטוב הנמצאים בכל העולמות בי"ע בכלל ובפרט ובפרטי פרטות, וע"י שהוא מלאך רע נורא מאד, קשה מאוד לאדם לכבשו. והנה תוקף הדינין הקשים מצד עצמם הם טהורים ונקיים, אלא שע"י תתקע"ד הדורות שהשתמשו בהם לרעה יצא מהם כל מציאות הרע. ולכן הוא שלאחר שנעשה על ידיהם איזה חטא ועון מתהפכים ונעשים דין קשה ואש משפט השורף ומכלה את הרע מכל וכל.

אמנם אף זה אינו רק לתועלת ביעור הרע (שאינו אלא פעולת סילוק החסרון), אלא הוא ג"כ פעולת הטבה לשם התכלית הנ"ל. ובזה גופה הרי יוצאים הכחות דהגבורות שבהם ומתפשטים עוד ועוד. ועי"כ נתגלו כחות הגבורות הנצרכות בכדי ליעשות בהם, ועל ידיהם בא הטוב הצפון העתיד. נמצא, שבעומק סוד מה שנעשה תחת השמש אשר במשך ימי העולם, וכן מה שנעשה בעולם התוהו ע"י תתקע"ד הדורות ותולדותיהם אינו מנוגד לעומק כוונתו ית"ש בנוגע למציאות הבריאה.

וזהו סוד מאמרם ז"ל: "מתחילת ברייתו של עולם צפה הקב"ה במעשיהן של צדיקים ומעשיהן של רשעים כו' אבל איני יודע באיזה מהם חפץ אם במעשה אלו ואם במעשה אלו". שכן ע"פ עומק סוד הדברים יושלם כוונתו ית"ש בכל מה שנתכווין בבריאה ואפילו ע"י העונשים.